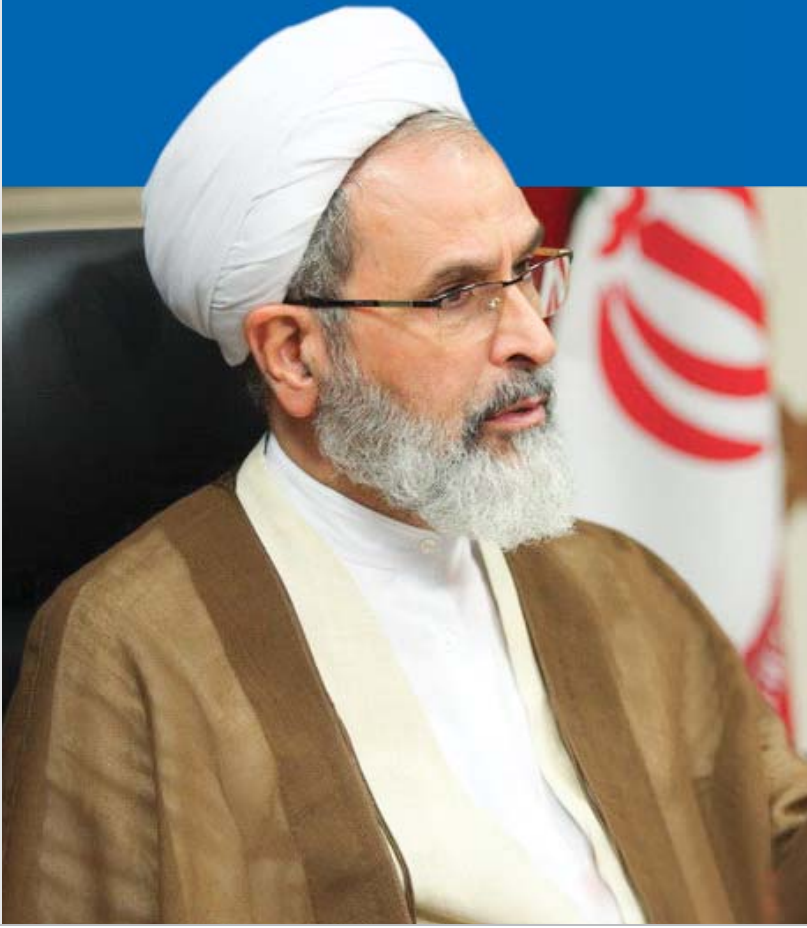

افق حوزه

ولادت باسعادت
کریم آل‌طه
حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام
فرخنده باد

مدیر حوزه‌های علمیه در پیامی به حوزه‌های علمیه جهان تأکید کرد

جهان پساکرونا

نیازمند مطالعه و برنامه‌ریزی جامع

سیاست ثابت حوزه‌های علمیه در همه دوران‌ها و کشورها که برگرفته از سنت پیامبر اسلام ﷺ و اهل بیت مطهرشان علیهم‌السلام است؛ سیاست تقویت هویت، برادری اسلامی و تحکیم رویکرد امت اسلامی در دنیای اسلام، بلکه سیاست هم‌گرایی میان پیروان ادیان و رهبران همه ادیان و تحکیم روابط انسانی در جهان است.

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در بیانیه‌ای به مناسبت ماه رمضان

عالمان دین از فضای مجازی
برای تبلیغ و ترویج معارف اسلامی استفاده کنند

بیانیه تحلیلی آثار اقتصادی کرونا و راه‌های مقابله با آن

مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه

راهبرد کلان برای نجات دولت از وضعیت موجود و تبدیل کردن این تهدید به فرصت از نگاه اقتصاد اسلامی، مدیریت و واگذاری امور به مردم است. دولت به جای آن که بخواهد به صورت حداکثری در همه زمینه‌ها خودش ورود پیدا کند، باید سعی کند، از نیروهای جوان، متدین و جهادی جهت مدیریت بحران کشور استفاده کند.

تجلیل رهبر معظم انقلاب و مراجع عظام از خدمات
آیت‌الله سیدجعفر کریمی
به حوزه‌های عملیه و نظام اسلامی

این فقیه عالی‌قدر سال‌های متعددی در کنار امام راحل و عظیم‌الشان و رهبری معظم همکار و خدمت‌گزار امین بود.

تجلیل رهبر معظم انقلاب و مراجع عظام و علما
از چند دهه مجاهدت علمی، سیاسی
و اجتماعی آیت‌الله امینی علیه‌السلام

تدبیر، عقلانیت، متانت و ساده‌زیستی ایشان در تمام مناصب مختلفی که بر عهده داشت، برای مسئولان امور، درس و الگو می‌باشد.

حجت‌الاسلام والمسلمین شهرستانی در دیدار رئیس مرکز خدمات حوزه | اقدامات جهادی مردم، یادآور مجاهدت‌های زمان جنگ است

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم | تقویت فضای همدلی برای کمک به نیازمندان از نشانه‌های جامعه ایمانی است

حجت‌الاسلام والمسلمین رستم‌نژاد در گفت‌وگو با خبرنگاری حوزه تشریح کرد

جزئیات پذیرش داوطلبان ورود به حوزه‌های علمیه در سال تحصیلی جدید

حجت‌الاسلام والمسلمین رستم‌نژاد با بیان این‌که حفظ قرآن و نهج‌البلاغه در کنار رتبه‌های برتر علمی کشوری، از امتیازاتی است که داوطلبان دارای این موارد، می‌توانند از آن‌ها بهره بگیرند، خاطرنشان ساخت: امسال بیش از ۴۰ هزار نفر در دوره بلندمدت و حدود ۶۰ هزار نفر در دوره کوتاه‌مدت، اعلام ظرفیت پذیرش داشته‌اند؛ در این زمینه باید گفت، فقط مدارس دارای مجوز و ارزیابی مثبت در موضوعات مختلف از جمله: آموزشی،

تهدیبی و... مجاز به پذیرش داوطلب می‌باشند. وی گفت: آزمون ورودی حوزه‌های علمیه در صورت نبود مانع، در روز جمعه ۲۰ تیرماه ۱۳۹۹ ساعت ۹ صبح برگزار می‌شود و متقاضیان در سه گروه در آزمون شرکت می‌کنند؛ گروه اول: پایه‌های هشتم، نهم و دهم دوره اول متوسطه، گروه دوم: پایه‌های یازدهم و دوازدهم دوره دوم متوسطه، دبلم و پیش‌دانشگاهی و دانشجوی کمتر از ۳۰ واحد و گروه سوم: فارغ‌التحصیلان مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکترا و دانشجویی بالاتر از ۳۰ واحد.

تهذیبی و... مجاز به پذیرش داوطلب می‌باشند. وی گفت: آزمون ورودی حوزه‌های علمیه در صورت نبود مانع، در روز جمعه ۲۰ تیرماه ۱۳۹۹ ساعت ۹ صبح برگزار می‌شود و متقاضیان در سه گروه در آزمون شرکت می‌کنند؛ گروه اول: پایه‌های هشتم، نهم و دهم دوره اول متوسطه، گروه دوم: پایه‌های یازدهم و دوازدهم دوره دوم متوسطه، دبلم و پیش‌دانشگاهی و دانشجوی کمتر از ۳۰ واحد و گروه سوم: فارغ‌التحصیلان مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکترا و دانشجویی بالاتر از ۳۰ واحد. معاون آموزش حوزه‌های علمیه در پایان خاطرنشان ساخت: کارت ورود به جلسه آزمون از روز ۱۷ تا ۱۹ تیرماه در سامانه پذیرش، قابل دسترسی خواهد بود و متقاضیان جهت اطلاعات بیشتر به سایت سنجش و پذیرش حوزه‌های علمیه به نشانی paziresh.ismc.ir یا به کانال پذیرش حوزه به نشانی [@pazireshhowzeh](https://t.me/pazireshhowzeh) مراجعه کنند و با مطالعه دفترچه راهنمای پذیرش (آشنایی با حوزه، قوانین و مراحل پذیرش و راهنمای ثبت‌نام) اقدام به ثبت‌نام نمایند.

ثبت‌نام پذیرش داوطلبان جهت ورود به حوزه‌های علمیه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ آغاز شده است و سامانه پذیرش جهت ثبت‌نام و تشکیل پرونده الکترونیکی تا ۲۰ خرداد فعال گردیده است. معاون آموزش حوزه‌های علمیه، ۳ اردیبهشت در گفت‌وگو با خبرنگاری حوزه، به تشریح جزئیات پذیرش داوطلبان ورود به حوزه‌های علمیه پرداخت. وی گفت: ثبت‌نام پذیرش داوطلبان جهت ورود به حوزه‌های علمیه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ آغاز شده است و سامانه پذیرش جهت ثبت‌نام و تشکیل پرونده الکترونیکی تا ۲۰ خرداد فعال است. معاون آموزش حوزه‌های علمیه ضمن اشاره به جزئیات و شرایط پذیرش داوطلبان، گفت: از جمله شرایط عمومی داوطلبان پذیرش در حوزه‌های علمیه عبارتند از: برخورداری از صلاحیت‌های اعتقادی، اخلاقی و اجتماعی، اعتقاد و التزام به ولایت‌فقیه و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، تابعیت جمهوری اسلامی ایران، برخورداری از سلامت جسمی و روحی، قبولی حداقل پایه هشتم دوره اول متوسطه با حداقل سن ۱۸ سال (متولدین ۱۳۸۱) که مدت خدمت سربازی و هم‌چنین تحصیل در مقاطع بالاتر به حداقل سن اضافه می‌شود، حداقل مدرک دبلم، پیش‌دانشگاهی و یا دوازدهم دوره دوم متوسطه برای متقاضیان دوره سفیران هدایت، موفقیت در آزمون ورودی، مصاحبه و مشاوره، نداشتن منع قانونی از نظر نظام وظیفه و التزام به تعهدات و قوانین مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه از شرایط ثبت‌نام می‌باشد.

تمدید مهلت ثبت‌نام طلاب در هفتمین جشنواره استانی علامه حلی در قم

به گزارش خبرنگاری حوزه، با توجه به تمدید مهلت ثبت‌نام و شرکت در دوازدهمین جشنواره سراسری علامه حلی علیه‌السلام در پی درخواست مکرر طلاب و مدیران مدارس سراسر کشور، مهلت شرکت در هفتمین جشنواره علامه حلی علیه‌السلام نیز تا ۳۱ خرداد تمدید شد. این جشنواره، به همت معاونت پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و با همکاری معاونت پژوهش جامعه الزهرا علیه‌السلام و معاونت پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران در راستای گسترش فرهنگ پژوهش و تقدیر از پژوهشگران جوان حوزه‌های علمیه برگزار می‌شود. این جشنواره پذیرای آثار پژوهشی طلاب جوان خواهر و برادر در چهار قالب مقاله، کتاب، تحقیق پایانی و پایان‌نامه در موضوعات علوم اسلامی و انسانی مرتبط با حوزه دین است و موضوعات بخش ویژه این دوره از جشنواره به «بیانیه گام دوم انقلاب» و «الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت» اختصاص یافته است.

شرایط ثبت‌نام در این جشنواره برای موضوع مقاله و تحقیق پایانی سطح دو، حداکثر ۳۱ سال سن به علاوه سنوات تحصیل در دانشگاه قبل از طلبه شدن است؛ هم‌چنین شرایط ثبت‌نام برای موضوع «کتاب» نیز حداکثر ۳۱ سال سن است. شرایط ثبت‌نام برای موضوع پایان‌نامه سطح سه نیز، ۳۵ سال سن به علاوه سنوات تحصیل در دانشگاه قبل از طلبه شدن است. علاقه‌مندان جهت ثبت‌نام و ارسال آثار خود می‌توانند، به سامانه فراخوان‌های پژوهشی به نشانی research.whc.ir مراجعه کنند و یا جهت کسب اطلاعات بیشتر با کاربری پژوهش جامعه الزهرا علیه‌السلام در پیام‌رسان اپنا به نشانی [@pajohesh](https://t.me/pajohesh) یا [۲۶۰۱/pajohesh](https://t.me/pajohesh) و یا [۲۶۰۱/pajohesh](https://t.me/pajohesh) در [eita.com](https://t.me/pajohesh) ارتباط باشند.

پذیرش سراسری حوزه‌های علمیه آغاز شد

سال تحصیلی ۹۹-۱۴۰۰

با یاری خداوند متعال و در ظل توجهات حضرت ولیعصر (عج)
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، از برادران واجد شرایط برای

تحصیل در دوره‌های بلندمدت و سفیران هدایت ثبت‌نام می‌نماید.

مهلت ثبت‌نام تا تاریخ ۹۹/۰۳/۲۰
www.howzeh-qom.ir
www.Paziresh.ismc.ir

جهت کسب اطلاعات بیشتر به حوزه‌های علمیه استان خود مراجعه نمایید

با موبایل اسکن کنید

امام خامنه‌ای در پیامی به مناسبت روز معلم

علم نافع موجب پیشرفت کشور و اعتبار روحی و اعتماد به‌نفس جوان ایرانی است

ویزکیهم و یعلمهم الکتاب والحکمة… تزکیه و تعلیم و کتاب و حکمت الهی، چهار واژه کلیدی در دعوت اسلام و همه پیامبران است. واژه کلیدی دیگر قیام به قسط است. در مدرسه نبوت‌ها، نسل‌های بشر با کتاب و حکمت، آموزش و پرورش می‌یابند و آن‌گاه زندگی عدالت‌محور بنا می‌کنند و جوامع بشری بدین ترتیب به هدف‌های آفرینش انسان نزدیک می‌شوند.

نظام اسلامی با همین هدف؛ یعنی شکل‌گیری یک جامعه دینی عادلانه و آرمان‌خواه پدید آمد و طبیعی است که نظام آموزشی کشور نیز نمی‌تواند هدفی جز هدف کلی نظام داشته باشد.

کودک، نوجوان و جوان در کشور اسلامی می‌آموزد که استعداد و توان بالقوه خود را برای ارزش‌های متعالی ملی؛ یعنی ارزش‌های اسلامی و انقلابی شکوفا کند و به‌کار گیرد. این آموزش حیاتی و سازوکار تحقق آن، همان کار بزرگ و جهاد مبارکی است که معلمان عهده‌دار آن شده‌اند. اسلام ما را به علم نافع فرامی‌خواند. علم نافع از سوئی جوان ایرانی را به ابزارهای لازم برای پیشرفت و اعتلای کشور و ملتش مجهز می‌سازد، و از سوئی به او هویت می‌بخشد و او را از وزانت و اعتبار روحی و معنوی و اعتماد به‌نفس برخوردار می‌کند.

نسل جوانی که در این مسیر، صبورت و پرورش می‌یابد، ثروتی آن‌چنان انبوه و ذخیره‌ای آن‌چنان عظیم است که هیچ پدیده ارزشمند دیگری برای کشور با آن برابری نمی‌کند. این ثروت، محصول کار و انگیزه معلمان در مدارس و دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه است. رحمت و فضل خدا پر دست‌های پرکار و دل‌های پرانگیزه آنان باد. نسل جوان ما به‌حمدالله الگوهای درخشان و برجسته‌ای را هم می‌شناسد که در دنیای مادی امروز نظایران‌ها را کم‌تر می‌توان یافت. از شهید چمران و شهید آوینی تا شهدای هسته‌ای و تا شهید سلیمانی و شهید بزرگوار مطهری ^{علیهم‌السلام} که در دهه سی از عمر خود در حوزه قم و دانشگاه تهران درخشید و در دهه پنجاه با پال شهادت به ملکوت اعلیٰ پرکشید.

درد خدا بر شهیدان و سپاس ما به معلمان و خوشامد ما نثار نسل جوان خوش عاقبت ملت ایران باد.

سیدعلی خامنه‌ای / ۱۲ اردیبهشت ۱۳۹۹

امام خامنه‌ای در ارتباط زنده با مراسم انس با قرآن در اولین روز از ماه مبارک رمضان

نترسیدن از دشمن و محکم ایستادن مقابل آن از دستوره‌های مهم قرآن است

خواهند رسید.

وسیله قرار دادن نعمت‌های الهی هم‌چون ثروت و قدرت برای آباد کردن زندگی انسان‌های دیگر و نجات نیازمندان و نیکی به هم‌نوعان، یکی دیگر از دستوره‌های کاربردی قرآن بود که رهبرانقلاب به آن اشاره کردند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، عمل به دسته دیگری از آیات قرآن و دستوره‌های کاربردی آن را موجب تنظیم مناسبات اجتماعی دانستند و افزودند: از جمله این دستورها، «نهی از غیبت در جامعه» و «رعایت انصاف حتی در قبال مخالفان و دشمنان» است.

ایشان «پیروی نکردن از موضوعاتی را که نسبت به آن‌ها یقین وجود ندارد»، از جمله دستوره‌های قرآن خواندند و یکی از مشکلات ژورنالیسم رایج در دنیا را عمل نکردن به این دستور و تلاش برای شایعه‌پردازی و خبرسازی دانستند. رهبرانقلاب اسلامی خاطرنشان کردند: متأسفانه در داخل جامعه ما هم، از این موارد به چشم می‌خورد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «پرهیز از اعتماد و گرایش به ظالمان»، «رعایت قسط و عدل و انصاف در زندگی» و «خیانت نکردن در امانت» را از دیگر

به گزارش خبرگزاری حوزه، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۴ اردیبهشت در آستانه فرا رسیدن ماه مبارک رمضان بیانیه‌ای صادر کرد که متن آن به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

حلول ماه مبارک رمضان و فرا رسیدن ایام نورانی و پربرکت میهمانی خدا را گرامی می‌داریم و امید داریم، این ایام در ادامه بهره‌مندی‌های مؤمنین از شعبان‌المعظم، قلوب متضرع و ندبه‌خوان ملت ما را هرچه بیشتر با نور ایمان و معنویت روشن کند. جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در آستانه این ماه

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در بیانیه‌ای به مناسبت ماه رمضان

عالمان دین از فضای مجازی برای تبلیغ و ترویج معارف اسلامی استفاده کنند

عزیزو با توجه به شرایط ویژه کشور، نکاتی را یادآور می‌شود:

امروز جهان با آزمون بزرگ دست و پنجه نرم می‌کند و دچار بلایی دردآور شده است؛ دردی بزرگ که مصائبش ضعف و ناتوانی انسان را آشکار می‌کند. بی‌شک در ماهی که تمام درهای رحمت گشوده می‌شود و الطاف خداوند زمینیان را در بر می‌گیرد، امید است تضرع و ندبه دردمندان، بلاایای مادی و جسمی را در کنار امراض روحی و قلبی برطرف کند. ماه مبارک رمضان ماه علاج دردها و فرصتی کم‌نظیر برای گذر از رنج‌ها و کسب فیوض مادی و معنوی است و چه زیبا حالات ذکر و مناجات این روزهای مردم (شعبان‌المعظم) در رمضان‌الکریم به ثمر می‌نشیند و قلب‌ها را برای مهمانی خدا آماده می‌کند.

در ایام تبلیغی امسال شرایط حضور مؤمنین در صفوف نمازها و استماع خطبه‌ها و منبرها فراهم نیست؛ اما امروز ابزارهای تبلیغ و ترویج دین و معنویت

حکمرانی مجازی جهان خطرناک‌ترین تهدید پساکروناست

رئیس فرهنگستان علوم اسلامی گفت: خطرناک‌ترین

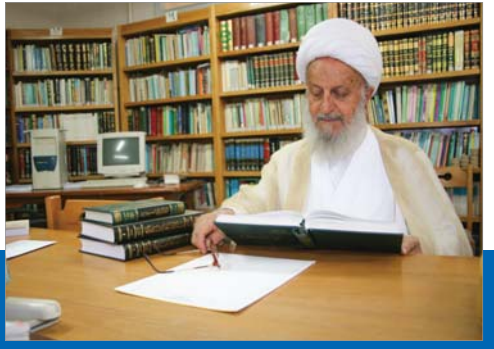
پدیده در جهان پساکرونا این است که قدرت‌های بزرگ، جامعه بشری را به فضای حکمرانی مجازی ببرند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین محمدمهدی میرباقری، ۲ اردیبهشت در نشست توجیه و تبیین برنامه‌های ماه مبارک رمضان که با حضور تعدادی از انمه‌جماعات مساجد قم برگزار شد، دست‌های پشت پرده و توطئه در شیوع کروناویروس را محتمل دانست و اظهار کرد: این احتمال وجود دارد که برخی قدرت‌ها، این توطئه خطرناک را طراحی کردند که از فضای به وجودآمده شیوع کروناویروس استفاده کنند. جنگ‌های جهانی اول و دوم هم با توطئه برخی کشورها پی‌ریزی شد که پس از آن، جامعه جهانی طرح صلح پایدار و شکل‌گیری حاکمیت جدید با تأسیس سازمان ملل متحد را پذیرفتند.

وی گفت: احتمال قوی این است که در جهان پساکرونا پیامد‌های خطرناک‌تر از شکل‌گیری سازمان ملل متحد و ایجاد نظم جهانی بعداز جنگ جهانی، در انتظار جوامع بشری باشد و آن حکمرانی مجازی دنیاست؛ یعنی

خبر

اجازه آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی برای صرف نیمی از سهم امام برای نیازمندان

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی در پاسخ به استفتائی، اجازه صرف نیمی از سهم امام برای نیازمندان را صادر کردند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی، ۶ اردیبهشت در پاسخ به استفتائی در خصوص ناتوانی دولت در تأمین آسایش نیازمندان و رفع مشکل این قشر جامعه در شرایط فعلی و نامشخص بودن زمان اتمام بحران، اجازه صرف بخشی از سهم امام برای این قشرا صادر کردند.

در سؤال برخی از مقلدین از ایشان آمده است: با توجه به عدم توان دولت در رفع تمام نیازهای اتفاق‌افتاده و نامشخص بودن زمان پایان بحران بیماری کرونا و کثرت نیازمندان، در صورت صلاحدید اجازه فرمایید، مقلدین تا پایان سال جاری مجوز داشته باشند، در صورت تمایل همه یا قسمت اعظمی از سهم امام ^{علیهم‌السلام} را به آسیب‌دیدگان غیرسادات ناشی از بیماری و تبعات آن و همه یا قسمتی از سهم سادات را به سادات آسیب‌دیده از بیماری و تبعات آن پرداخته و بریء الذمه شوند.

در پاسخ حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی آمده است: مؤمنین مجاز هستند، نیمی از سهم امام و نیمی از سهم سادات را برای نیازمندان مصرف نمایند و نیم دیگر را برای مناطق محروم، به دفتر ما ارسال دارند.

آیت‌الله حسینی بوشهری

علی‌رغم مشکلات اقتصادی باید در راستای شعار امسال اهتمام جدی داشته باشیم

امام جمعه قم گفت: شرایط امروز جامعه ما به‌گونه‌ای است که بسیاری از مردم نیازمند کمک و مساعدت هستند. در استان قم حرکت بسیار خوبی در زمینه کمک به نیازمندان و افرادی که کسب و کار خود را از دست دادند انجام می‌شود.

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله حسینی بوشهری در آستانه حلول ماه مبارک رمضان در جوار بارگاه منور حضرت فاطمه معصومه ^{علیها‌السلام} در سخنانی که از شبکه استانی نور پخش می‌شد، اظهار کرد: ویروس کرونا بسیار کوچک است؛ ولی جهان را فراگرفت و انسان‌هایی که احساس تکبر می‌کردند، درمانده شده‌اند؛ خداوند اگر بخواهد آزمایش کند به این موضوع می‌رسیم که بشر موجود کوچکی است که نمی‌تواند اختیاری از خود داشته باشد.

دبیر شورای‌عالی حوزه‌های علمیه با بیان این‌که یکی از فلسفه‌های بلاها موضوع آزمایش و امتحان است و این آزمایش مربوط به گروه خاصی نیست و همگانی است، ابراز داشت: پیامبران الهی و بندگان خالص خدا از امتحانات الهی سربلند بیرون می‌آیند. خداوند گاهی به کسی خیر و به کسی بلا و مصیبت می‌دهد، خداوند در قرآن کریم تأکید کرده که این بلا و خیریک نوع آزمایش است.

آیت‌الله حسینی بوشهری با تأکید بر این‌که، دولت باید در زمینه کمک به اقشار ضعیف جامعه اهتمام و برنامه‌ریزی داشته باشد، عنوان کرد: ماه رمضان امسال با سال‌های گذشته تفاوت دارد و اجتماعات، نماز جمعه و حرم‌های مطهر تعطیل و کسب و کارهای مردم نیز بدون رونق شده است، وظیفه‌ای که در زمینه ماه رمضان داریم این است که فضیلت این ماه الهی را به خوبی بدانیم.

نایب‌رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم تصریح کرد: رهبر معظم انقلاب شعار امسال را به‌عنوان جهش تولید قرار دادند که همه باید این موضوع را مورد تأکید قرار دهند. تولید کشورمان با مشکل روبه‌رواست و باید در این زمینه اهتمام داشته باشیم.

دبیر شورای‌عالی حوزه‌های علمیه افزود: مقام معظم رهبری با برنامه‌ریزی جامعه را در برابر ویروس کرونا بسیج کردند و در این زمینه کادر درمانی و جهادی و طلاب عزیز، اقدامات بسیار خوبی انجام دادند و از این آزمون سربلند بیرون آمدند و همگان وارد صحنه شدند که جای تقدیر دارد.

وی با بیان این‌که باید نکات بهداشتی به‌خوبی رعایت شود، تصریح کرد: از صدا و سیما به‌خاطر اطلاع‌رسانی خوب تشکر می‌کنیم و از مدیریت آن می‌خواهم با توجه به شرایط جامعه در ماه مبارک رمضان، فعالیت خود را در زمینه موضوعات دینی به‌خوبی انجام دهد و هم‌چنین فضای مجازی فرصت بسیار خوبی در زمینه ترویج معارف دینی است.

ارائه کند.

هم‌چنان سپاس‌گزار تمام خدمت‌گزاران عرصه مبارزه با این ویروس منحوس، کلیه جهادگران عرصه سلامت، پرسنل بیمارستان‌ها، کادر پزشکی و پرستاران که متحمل رنج‌های فراوان شده‌اند، هستیم و ضمن تجلیل ویژه از خدمات دانشجویان و طلاب جهادی برادر و خواهر و دیگر اقشار در بیمارستان‌ها و آراستان‌ها، حضور آنان را در خط مقدم مبارزه با کرونا ارج می‌نهمیم.

امیدواریم تمام مؤمنین و عزیزانی که در زمزمایش بزرگ همدلی و مساوات یاری‌گر نیازمندان شده‌اند، این پویش بزرگ را در ایام ماه مبارک رمضان گسترش دهند و مساوات و مواسات را به صحنه‌ها و جلوه‌هایی از جامعه مهدوی را به نمایش گذاشته، عمق بخشند و در سبک زندگی مؤمنانه مردم ایران نهادینه کنند.

والسلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته

محمد یزدی / رئیس شورای‌عالی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

وی تأکید کرد: فعال عمل کردن معنایش این نیست که اصول بهداشتی مسلم را رعایت نکنیم؛ اما این‌که محافل مذهبی، مساجد و هیئت‌های مذهبی را تعطیل کنیم، خطرناک است. آن‌ها می‌خواهند مساجد و هیئت‌ها را منزوی کنند: ما باید این پایگاه‌ها و محافل را فعال‌تر کنیم. استاد حوزه و دانشگاه با تأکید بر ضرورت اسلامی شدن حکمرانی برای تغییر اداره جامعه بر مبنای دین، بیان داشت: زمزمایش همدلی و مواسات که مورد تأکید رهبر معظم انقلاب است، نقش دین در عرصه حکمرانی را افزایش می‌دهد. این زمزمایش یک اقدام عملی برای گسترده شدن نقش مثبت دین در اداره جامعه است و مساجد می‌توانند در اجرای این طرح فعال باشند.

عالم ربانی و مجاهد پارسا، آیت‌الله ابراهیم امینی نجف‌آبادی یار صدیق امام و انقلاب، عضو جامعه مدرسین، خیرگان رهبری و مجمع تشخیص مصلحت نظام، پس از عمری ترویج معارف اهل بیت ^(علیهم‌السلام)، نشر علوم اسلامی و مجاهدت سیاسی، اجتماعی و حضور فعال در مناصب رسمی نظام جمهوری اسلامی، ۵اردیبهشت دارفانی را وداع گفت. این استاد پیشکسوت حوزه علمیه قم مدتی بود از بیماری رنج می‌برد و چند بار نیز در بیمارستان بستری شده بود.

به گزارش خبرگزاری حوزه، پیکر این عالم مجاهد، ۶اردیبهشت بعد از اقامه نماز توسط آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی بر پیکر وی، به دلیل شرایط کرونا و برگزار نشدن مراسم تشییع و تدفین به‌صورت عمومی، با حضور تعدادی از بستگان ایشان در حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه ^(علیها‌السلام) به خاک سپرده شد.

در پی درگذشت این عالم انقلابی و مجاهد، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب، آیات عظام صافی گلپایگانی، نوری همدانی، مکارم شیرازی، جوادی آملی و مطهری، آیات جنتی رئیس مجلس خیرگان رهبری، یزدی رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، مقتدایی عضو شورای عالی حوزه، حسینی‌بوشهری دبیر شورای عالی حوزه و اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه، پیام‌های تسلیت جداگانه‌ای صادر کردند. در ادامه به پیام‌های ایشان اشاره می‌شود.

• امام خامنه‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

درگذشت عالم مجاهد و پارسا مرحوم آیت‌الله آقای حاج شیخ ابراهیم امینی ^(علیه‌السلام) را به حوزه مبارک قم و فضلا، علاقمندان و مستفیدان از آثار قلمی آن مرحوم و به‌ویژه خاندان مکرم ایشان تسلیت عرض می‌کنم. عمر با برکت این عالم بزگوار یکسره در راه علم و کسب و نشر معارف اسلامی و نیز مجاهدت سیاسی و اجتماعی و حضور فعال در مناصب رسمی نظام جمهوری اسلامی هم‌چون امامت جمعه و عضویت در مجمع تشخیص مصلحت و مجامع تصمیم‌گیر حوزوی، مصروف گردیده است، هم‌چنانکه سلوک فردی ایشان نمونه چشم‌نوازی از پارسایی، پرهیزگاری و بی‌اعتنایی به جاذبه‌های مادی را مجسم ساخته است. رحمت خدا بر این روحانی انقلابی، صادق و مجاهد باد. از خداوند متعال مغفرت و رضوان الهی برای ایشان مسألت می‌کنم.

سیدعلی خامنه‌ای / ۶ اردیبهشت ۱۳۹۹

• آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی

آن شخصیت بزگوار با آثار علمی و تألیفات ارزنده، خدمات بزرگی به نشر معارف نورانی اسلام و اهل بیت ^(علیهم‌السلام) نمود. تدبیر، عقلایت، متانت و ساده‌زیستی ایشان در تمام مناصب مختلفی که بر عهده داشت، برای مسئولان امور، درس و الگومی باشد.

• آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی

ایشان در دوران عمر خود با شرکت در نهادهای مختلف نظام اسلامی، خدمات فراوانی به اسلام و انقلاب نمود. نظری صائب و فکری وسیع و گسترده داشت و همه‌جا از حق و حقیقت طرفداری کرد.

• آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی

این عالم خدوم و با اخلاص در تمام عرصه‌ها یک روحانی ممتاز بود. این‌جانب که سالیان متمدای با ایشان هم‌درس و هم‌مباحثه بودم و بیش‌از هفتاد سال رفاقت داشته‌ام که تا آخرین روزهای عمر با برکت ایشان ادامه داشت، چیزی جز اخلاص، تقوی، تواضع و اخلاق از آن بزگوار سراغ ندارم. علاقه وافر ایشان نسبت به امام راحل ^(علیه‌السلام) و انقلاب زبان‌زد بود و از پیشگامان نهضت اسلامی محسوب می‌گردید و در تعالی این نظام مقدس از هیچ کوششی دریغ نمی‌کرد. کتاب‌های او به‌عنوان مجموعه آثار بسیار مفید برای همه پژوهشگران خصوصاً جوانان است.

• آیت‌الله‌العظمی سبحانی

فقید سعید در بخش فرهنگی خدمات ارزنده‌ای دارد، اصولاً هرچا خلأ احساس می‌کرد قلم خود را در آن مورد به‌کار می‌برد و بسان عالمان متعهد و هدفمند، رضای خدا را در نظر می‌گرفت؛ هرچند مقام علمی ایجاب می‌کرد کارهای دیگری انجام دهد و از میان آثار ارزنده ایشان کتاب «داکتر جهان» است که هنوز هم نورپاش است، خدمات وی در انقلاب برای خود شرح مسسوطی می‌طلبد.

• آیت‌الله‌العظمی جوادی‌آملی

ارتحال عالم ربانی، فقیه وارسته، حکیم پارسا متخلق به اخلاق الهی، حضرت آیت‌الله حاج ابراهیم امینی ^(علیه‌السلام) سانحه سنگین و ضایعه اسفبار بود، این ثلمه جبران‌ناپذیر را به حوزه‌های علمیه، جامعه روحانیت و شاگردان آن دیکری انجام ندهد و از میان آثار ارزنده ایشان منزه از لوث دنیا و مصون از زرجس هوی و نیز اجراض‌باران برای بازماندگان و آقا‌زاده بزگوار ایشان از درگاه پروردگار متعال مسئلت می‌شود.

• آیت‌الله‌العظمی مطهری

این عالم جلیل‌القدر، سراسر عمر با برکت خود را در خدمت به اعتلای اسلام و ترویج اخلاق و معنویت گذرانید و یکی از قدیمی‌ترین یاران نهضت اسلامی و امام راحل ^(علیه‌السلام) به‌شمار می‌آمد. آثار قلمی ایشان نیز همواره مورد استفاده نسل جوان بوده و از برکات زندگی شریف آن عالم پارسا و مجاهد است.

• حضرت آیت‌الله‌علوی گرگانی

دوران عمر آن عالم مجاهد در راه خدمت به دین و قرآن و تألیف کتب مفید و تربیت نفوس حقیقت‌جو، هم‌چنین خدمت به انقلاب و امام و رهبری معظم در سنگرامام جمعه و مجمع تشخیص مصلحت نظام سپری گردید.

• آیت‌الله جنتی رئیس مجلس خیرگان رهبری

آیت‌الله امینی که به‌حق یار دیرین و مورد وثوق حضرت امام ^(علیه‌السلام) و مقام معظم رهبری «مدظله‌العالی» بود در تمام عرصه‌های خدمت به انقلاب و نظام که مسئولیتی بر عهده‌اش گذارده شد، با منشی طلبگی و ساده‌زیستی بی‌آن‌که به دنبال مطامع دنیوی باشد در زندگی فردی و سلوک با مردم، خوش درخشید و خود را همواره خادم مردم به‌ویژه محرومان می‌دانست. زندگی ساده و بی‌آلایش او قبل و بعد از انقلاب علی‌رغم داشتن سمت‌های مهم کشوری، گواه بر این مدعاست. آن عالم خداباور با تمام مسئولیت‌هایی که داشت، اما تبیین معارف ناب اسلامی با قلمی روان برای همگان به‌ویژه جوانان و طرح مسائل و مشکلات اجتماعی با بیانی ساده را همواره دغدغه خود می‌دانست و تا آخر عمر لحظه‌ای در این راه بیکار ننشست.

• آیت‌الله یزدی رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

ایشان تلاش‌های علمی و عملی گسترده‌ای در صیانت و دفاع از ولایت فقیه و یاری امام و رهبری داشتند و ازجمله شاگردان برجسته امام خمینی ^(علیه‌السلام) و از اصحاب خاص علامه طباطبایی بودند. این عالم

تجلیل رهبر معظم انقلاب و مراجع عظام و علما از چند دهه

مجاهدت علمی، سیاسی و اجتماعی آیت‌الله امینی ^(رحمة‌الله‌علیه)

جلیل‌القدر عمر بابرکت خود را در خدمت به اسلام گذرانید و سفرهای داخلی و خارجی متعددی برای تبیین اندیشه انقلاب اسلامی و دفاع از حکومت اسلامی انجام داد. سال‌ها حضور در منصب امامت جمعه و عضویت در مجمع تشخیص مصلحت نظام را عهده‌دار شدند و کارنامه ارزشمند و پرافتخاری برجای گذاشتند که یقیناً در خاطر مردم قدرشناس ایران باقی خواهد ماند.

• حجت‌الاسلام والمسلمین بهجت‌پور مدیر حوزه‌های علمیه‌خواهران

ایشان تلاش‌های علمی و عملی گسترده‌ای در دفاع و پیشبرد انقلاب اسلامی و ارزش‌های آن به خصوص ولایت فقیه و یاری امام و رهبری داشتند و ازجمله شاگردان برجسته امام خمینی ^(علیه‌السلام) بودند.

این عالم جلیل‌القدر عمر بابرکت خود را در خدمت به اسلام گذرانید، سال‌ها حضور در منصب امامت جمعه و عضویت در مجمع تشخیص مصلحت نظام، مجلس خیرگان رهبری و جامعه محترم مدرسین حوزه علمیه قم تنها بخشی از خدمات برجسته ایشان برای پاسداری از ارزش‌ها و آرمان‌های انقلاب اسلامی بوده است.

درخشش آثار علمی و تربیتی آن مرحوم، شفتت و دل‌سوزی برای مردم و به خصوص جوانان، زهد و تقوا، مردم داری، خدمت به

• آیت‌الله حسینی بوشهری دبیر شورای عالی حوزه‌علمیه

مرحوم آیت‌الله امینی در روزهای قبل از پیروزی انقلاب اسلامی در زمان تنهایی امام خمینی ^(علیه‌السلام) به اتفاق جمعی که بعد آن جمع به‌عنوان جامعه مدرسین شکل گرفت در کنار حرکت انقلابی امام ^(علیه‌السلام) و به‌عنوان رابط بین بقیه اعضا و حضرت امام بودند. به‌خصوص در زمانی که امام ^(علیه‌السلام) در تبعید بودند، پای بسیاری از اعلامیه‌ها را که در مقابله با طاغوت و نظام ستم‌شاهی بود، امضا می‌کردند و این موارد در شرایطی اتفاق می‌افتاد که در آن روز اظهار مخالفت کردن نتیجه‌اش تبعید، زندان، شکنجه و شهادت بود.

بعد از پیروزی انقلاب سبیل فراوانی از عاشقان اسلام و مسائل دینی به ایشان روی آوردند و در این زمینه از شخصیت‌های تأثیرگذار بود و با توجه به سفرهایی که به خارج از کشور کردند از ایشان می‌توان به‌عنوان چهره بین‌المللی نام برد. در سمینارها، کنفرانس‌ها و همایش‌هایی که در خارج از کشور برگزار می‌شد از مرحوم آیت‌الله امینی دعوت به عمل می‌آمد و ایشان هم از سوی نظام در این همایش‌ها و سمینارها شرکت می‌کردند.

• آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه

آن فقید سعید در طول سال‌های پیش و پس از انقلاب اسلامی در خدمت به فکر، فرهنگ، حوزه، انقلاب و نظام اسلامی و ملت بزرگ ایران و مردم شریف قم کوشا و در پایه‌ریزی انقلاب و نظام اسلامی نقش‌آفرین بود و خدمات وی در جامعه مدرسین، خیرگان رهبری و مجمع تشخیص مصلحت نظام و در جایگاه امامت جمعه که دیگر مسندها به یادگار خواهد ماند و در پیشگاه حضرت احدیت ماجور خواهد بود و اندیشه‌های دینی، تربیتی، اجتماعی، فرهنگی و انقلابی آن مرحوم در آثار و کتاب‌ها و نوشتارهای جذاب و روان و گره‌گشای وی نمایان است؛ شخصیت وی می‌تواند برای طلاب، فضلا و جوانان حوزه و دانشگاه الهام‌بخش و سرمشق باشد، این چهره پاک و خدوم مشاوری امین برای جوانان، خانواده‌ها و مردم شریف و نظام اسلامی به‌شمار می‌آمد و در دفاع از امام راحل ^(علیه‌السلام) و رهبری معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی) پیش‌گام بود.

• حجت‌الاسلام والمسلمین رئیس

رئیس‌قوه‌قضائیه

این فقیه گران‌قدر عمر با برکتش را در خدمت به فقه جعفری، حوزه‌های علمیه و انقلاب شکوهمند اسلامی سپری کرد. به نحوی که در زمان مبارزات دوران ستم‌شاهی و در کسوت شاگرد و نماینده حضرت امام ^(علیه‌السلام)، در دوران پیروزی انقلاب و نمایندگی ایشان در مسئولیت‌های مختلف، در قامت نماینده مردم در مجلس خیرگان رهبری و نیابت ریاست این مجلس، در مقام امامت جمعه شهر مقدس قم و به‌عنوان یکی از اعضای برجسته جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، پشتیبان و در خدمت انقلاب اسلامی، حضرت امام ^(علیه‌السلام) و رهبر معظم انقلاب بود و از هیچ تلاش علمی و عملی در دفاع از اصل مرفقی ولایت فقیه دریغ نکرد.

• حجت‌الاسلام والمسلمین روحانی

رئیس‌جمهور

این فقیه انقلابی و یار دیرین امام و انقلاب با روش و منش اعتدالی و وحدت‌بخش، در عمر پرپرکت خود علاوه بر تالیفات ارزشمند، مسئولیت‌های سیاسی و اجتماعی مهمی هم‌چون عضویت در مجلس خیرگان رهبری و مجمع تشخیص مصلحت نظام را عهده‌دار شدند و کارنامه ارزشمند و پرافتخاری برجای گذاشتند که یقیناً در خاطر مردم قدرشناس ایران باقی خواهد ماند.

به‌وسیله سپاه متفقین) ناچار شدم برای ادامه تحصیلات به حوزه علمیه اصفهان بروم. به همان دلیل معیشت در اصفهان نیز دشوار بود. ولی از جهت مدراس محل سکونت و وجود اساتید دانشمند مخصوصاً دروس ادبیات در سطح بسیار غنی و ممتاز بود. ابتدا در مدرسه نوریه و بعد از چندی در مدرسه کاسه‌گران و در نهایت در مدرسه جده بزرگ مسکن گزیدم.

تدریس

کتاب‌های سطح فقه و اصول، فلسفه و کلام را در حوزه، تدریس کردم.

در اوائل پیروزی انقلاب، با توجه به اسلامی بودن نظام، توجه همگان به‌ویژه فرهنگیان و دانشجویان برای شناخت صحیح آراء اسلامی به سوی حوزه علمیه جلب شد. نظر اسلام را در همه چیز حتی ورزش و کشتی خواستار بودند و با حرص و ولع پیگیری می‌کردند. این تقاضا در بین مسئولان آموزش و پرورش و دانشگاهیان بیشتر مشاهده می‌شد. ولی متأسفانه حوزه علمیه در آن زمان برای پاسخ‌گویی به این نیازها آمادگی کامل نداشت، چون جزء برنامه رسمی حوزه نبود. تأمین این نیاز ضروری و فوری، به دو چیز نیاز داشت؛ یکی مطالعه و تحقیق در علوم مربوطه و تهیه متون لازم. دیگری مسافرت به شهرهای مختلف ایران و شرکت در سمینارها و جلسات فرهنگی جهت عرضه مطالب به علاقه‌مندان و پاسخ‌گویی به پرسش‌های گوناگون آن‌ها، و احیاناً سفر به کشورهای خارجی به همین منظور و انجام این مسئولیت‌های جدید با ادامه درس و بحث‌های حوزوی چندان سازگار نبود. ناچار باید یکی از این دو امر انتخاب می‌شد:

ادامه درس و بحث حوزوی که امری ضروری بود یا رها کردن بحث‌های حوزوی و صرف همه اوقات در تأمین نیازهای جدید. اکثر فضلا روش اول را انتخاب کردند، ولی من روش دوم را لازم‌تر دیدم و برگزیدم. بدین علت که احساس کردم حوزه علمیه چندان اسناد کمبودی ندارد، در صورتی که تأمین نیازهای فرهنگی جدید امری ضروری‌تر می‌باشد، به‌ویژه مسائل تعلیم و تربیت، جوانان و خانواده. در همین راستا اکثر اوقات را صرف مطالعه در مسائل جدید، تألیف کتاب‌های مورد نیاز، مسافرت به شهرهای مختلف ایران، سخنرانی در مجامع فرهنگی و پاسخ‌گویی به سؤالات مربوطه کردم. و در همین رابطه سفرهای فراوانی به کشورهای خارجی و حضور در سمینارها، دانشگاه‌ها و مجامع فرهنگی داشتم. که زمان آن‌ها غالباً کمتر از پانزده روز نبود و گاهی به بیش از چهل روز می‌کشید. و از انتخاب این روش پشیمان نیستم.

زندگی‌سیاسی

در سال ۱۳۴۱ شمسی در جلسه‌ای سری

• زندگی‌نامه آیت‌الله امینی از زبان خودشان

به گزارش خیرگزاری حوزه، آیت‌الله امینی امام جمعه قم و عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام، زندگی‌نامه خود را این‌گونه می‌نویسد:

تضمین

این‌جانب ابراهیم امینی فرزند حسین در سال ۱۳۰۴ در نجف‌آباد متولد شدم. در حدود شش سالگی پدرم وفات کرد. تا کلاس ششم ابتدایی در یکی از مدارس شبانه غیردولتی درس خواندم، از همان‌زمان به تحصیلات علوم دینی علاقه داشتم. در فروردین ۱۳۲۱ به قصد تحصیل علوم دینی به حوزه علمیه قم آمدم.

حدود سه ماه در قم توقف داشتم، دوران خوش و زیبایی بود، مخصوصاً شرکت در درس اخلاق امام خمینی ^(علیه‌السلام) (حاج‌آقا روح‌الله) برابم بسیار جالب بود. با فرا رسیدن تعطیلات تابستانی ناچار به نجف‌آباد مراجعت کردم. تابستان را در نجف‌آباد به تحصیلات ادامه دادم. به دلیل کم‌یابی و گران بودن اوراق (در اثر اشغال ایران

معرفی کند با جدیت تمام در خدمت امام خمینی ^(علیه‌السلام) بود و از او حمایت می‌کرد. در چاب و نشر اعلامیه‌ها، در تشویق علما و مراجع برای همکاری، تشویق مردم به اعتصاب، در مسافرت به شهرستان‌ها، در اعزام طلاب به شهرستان‌ها، در تشویق مدرسان به امضای اعلامیه‌ها، جدی و فعال بودند. بنده نیز در این تشکل و گاهی به تنهایی انجام وظیفه می‌کردم.

بعد از بازداشت امام خمینی ^(علیه‌السلام) در پانزدهم خرداد ۱۳۴۲ نیز در روشن کردن افکار مردم و تشویق مراجع و علمای قم و شهرستان‌ها نیز فعال بودم. همین تشکل بعد از تبعید امام به ترکیه و بعداً به نجف اشرف، مسئولیت ارتباط امام با مردم و هدایت مردم و گرم نگه داشتن میدان مبارزه را بر عهده داشت. در همه این مراحل بنده هم مانند سایر آقایان فعال بودم. بعد از بازداشت امام در پانزدهم خرداد ۱۳۴۲ و هجرت جمعی از علمای بزرگ به تهران برای آزاد کردن حضرت امام، بنده نیز به تهران رفتم و در جمع آنان فعال بودم. در دعوت به تشکیل جلسات مشترک، در تشویق آنان به اقدامات مناسب، در تهیه اطلاعیه‌ها، در تشویق به توقف در تهران و اقدامات لازم برای آزادی امام و پیش‌گیری از تبعید و ادامه زندان و اعدام احتمالی امام، نقش فعالی داشتم. یکی از یازده نفری بودم که بعد از وفات آیت‌الله حکیم، اعلامیه مرجعیت امام خمینی ^(علیه‌السلام) را امضا کردند. زمانی که امام از نجف اشرف به پاریس تشریف برد به پاریس رفتم و با امام درباره حوادث ایران ملاقات و گفت‌وگو داشتم.

بعد از پیروزی انقلاب همراه با اعضای جامعه مدرسین یا به تنهایی، در خدمت امام و انقلاب بودم. پانزده روز بعد از پیروزی انقلاب از سوی امام مأموریت یافتم که به استان هرمزگان بروم و به امور نهادهای نوپا و اوضاع ارتش و ادارات بندرعباس، جزیره کیش و دیگر جزایر استان وضع علمای اهل سنت و حوزه‌های علمیه رسیدگی کنم. از این رو، چند ماه در آن‌جا توقف کردم و در بین طلاب و علمای اهل سنت، مبلغی تقسیم نمودم که بعد از آن به دستور امام به‌صورت شهریه مستمدر درآمد.

به‌ویژه به ترکمن صحرا بروم و به امور آن‌جا رسیدگی کنم؛ به دستور امام اولین شهریه رسمی را به طلاب و علمای اهل سنت پرداختم. برای اجرای فرمان عفو امام، سفری به همدان و ملایر، نهاوند و مأموریت دیگری نیز به نائین داشتم.

سه دوره هشت ساله، به نمایندگی مجلس خیرگان رهبری از استان چهارمحال و بختیاری انتخاب شدم. در مقام نائب‌رئیس و در کمیسیون‌ها و در اداره دبیرخانه خیرگان انجام وظیفه کردم و فعال بودم. ولی در دوره چهارم، با همه اصراری که دوستان، در کاندیداتوری از تهران داشتند به عللی که مهم‌ترین آن‌ها عدم قدرت بر انجام وظیفه بود، امتناع ورزیدم و از الطافشان تشکر می‌کنم.

علاوه بر این‌ها، عضو هیئت امنای دانشگاه امام صادق ^(علیه‌السلام) عضو هیئت امنای مجمع جهانی علوم اسلامی طلاب غیرایرانی، عضو هیئت علمی و برنامه‌ریزی مجمع جهانی علوم اسلامی بودم و در جامعه مدرسین حوزه علمیه قم که یک نهاد علمی، سیاسی است، چه قبل از پیروزی انقلاب و چه بعد از آن، همواره یک عضو فعال بودام. مدت‌ها به‌عنوان دبیر و گاهی به‌عنوان نایب رئیس به قدر وسع و توانایی انجام وظیفه می‌کردم و نیز مسئول بخش فرهنگی این نهاد بودم.

در طول فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی، چه در جامعهء مدرسین یا غیر آن، همواره فردی آزاد و معتدل بوده‌ام و سعی کرده‌ام از مرز حق تجاوز نکنم، همواره از افراط و تفریط‌ها و گروه‌گرایی‌ها و جناح‌بازی‌ها خودداری کرده‌ام. در تعریف و تمجید یا انتقاد از شخصیت‌های روحانی و سیاسی نیز سعی کرده‌ام از مرز حق تجاوز نکنم.

از اردیبهشت ۱۳۷۱ به دستور مقام معظم رهبری آیت‌الله خامنه‌ای ^(علیه‌السلام) به امامت جمعه شهر قم منصوب شدم و به اتفاق آیت‌الله مشکینی و آیت‌الله جوادی آملی، هرسه هفته یک مرتبه، به نوبت نماز جمعه قم را اقامه می‌کنیم که بعد از ارتحال آیت‌الله مشکینی ^(علیه‌السلام) با انتصاب آیت‌الله استادی به امامت جمعه قم، همین نوبت ادامه دارد. در مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز عضویت دارم.

اکثر اوقات من به مطالعه، تحقیق، نگارش کتاب، نظارت بر تحقیقات دبیرخانه خیرگان و اداره دبیرخانه، شرکت در سمینارهای علمی و فرهنگی صرف می‌شد.

یکی از توفیقات من این بوده که برای تبلیغ اسلام و تبیین ارزش‌های جمهوری اسلامی ایران و روشن کردن افکار عمومی و دفاع از حکومت اسلامی به چند کشور خارجی سفر کرده‌ام و در بعضی سمینارها، کنگره‌ها و مجامع علمی شرکت نموده‌ام و با لطف خدا موفق بوده‌ام که می‌توان به کشورهای نجریه، ساحل عاج، گابون، سرالئون، کینه، اتیوپی، غنا، زیمبابوه، کنیا، اوگاندا، اندونزی، بنگالادش، تایلند، سوئیه، سریلانکا، هندوستان، پاکستان، چین، مالزی، سنگاپور، استرالیا، زلاندنو، فرانسه، انگلستان، ایرلند، اتریش، آلمان، کانادا و ژاپن اشاره کرد.

در کلیه سفرهای خارج از کشور، از لحاظ فرهنگی و سیاسی موفق بودم و این سفرها متناسب با هزینه در نظر گرفته شده که نسبتاً کم بود، به حال اسلام و انقلاب مفید بود.

الزام به یادآوری است، برخی از مسئولیت‌های آیت‌الله امینی از این قرارند:

۱. نماینده امام خمینی ^(علیه‌السلام) در امور استان‌های هرمزگان، مازندران و همدان؛

۲. عضویت در شورای بازنگری قانون اساسی با حکم امام ^(علیه‌السلام)؛

۳. سه دوره نمایندگی در مجلس خیرگان از چهار محال و بختیاری؛

۴. نایب رئیس مجلس خیرگان؛

۵. عضویت در هیأت امنای دانشگاه امام صادق ^(علیه‌السلام) و مجمع جهانی علوم اسلامی؛

۶. عضویت در جامعه مدرسین حوزه علمیه قم؛

۷. امام جمعه شهر قم با حکم مقام معظم رهبری از سال ۱۳۷۱ تاکنون؛

و…

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

انه هو خیر ناصر و معین و صلی الله علی محمد وآله الطاهیرین لاسیما بقیةالله عجل الله تعالی فرجه فی الاضنین طلاب، فضلا و مدیران مکرم حوزه‌های علمیه در

اقصى نقاط عالم

السلام علیکم ورحمةالله وبرکاته

در پایان ماه شعبانالمعظم، مولید درخشان این ماه و درخشش انوار ربوبی به‌ویژه میلاد حضرت ولی عصر علیه‌السلام و فرا رسیدن ماه ضیافت الهی، ماه نزول قرآن کریم و مجال تجلی الطاف بیکران الهی، نبوی، علوی و فیضان انوار و عنایات الهی و زمان تبلور معارف ناب انسان‌ساز وتحول‌آفرین رضائیه را صمیمانه تبریک می‌گویم و متواضعانه خددمات بی‌شائبه و خالصانه شما را می‌ستایم، ارج می‌نهم، سیاس می‌گزارم و فرصت را مغتنم شمرده، مطالبی را در این ایام سرنوشت‌ساز، در سایه‌سار انوار قدسی حضرت امام رضا علیه‌السلام و ازجوار ملکوتی کریمه اهل‌بیت حضرت معصومه علیه‌السلام یادآوری می‌نمایم:

اول: این مکتب قرآن، نهج‌البلاغه، صحیفه سجادیه، دعاها و مناجات‌های دل‌انگیز و روح‌افزا و ذخائر عظیم حدیثی و مصادر فاخر معارف و علوم اسلامی است که روحانیت و حوزه را در طول تاریخ پشتیبانی کرده و به فضل الهی به قله‌های سربلندی و کمال می‌رساند؛ همین پشتوانه گران‌سنگ و بصیرت و آگاهی الهی و اجتماعی بود که مبدا پیدایش و شکوفایی انقلاب اسلامی واحیای معارف اهل‌بیت علیه‌السلام و بیداری امت اسلام قرار گرفت و به لطف الهی و هدایت اولیای طاهرینش این راه نورانی در ایران، منطقه و جهان پیوسته، درخشنده و فراینده استمرار خواهد یافت.

دوم: مراجع معظم تقلید (دامت برکاتهم) و حوزه‌های علمیه با بهره‌گیری از آموزه‌های اسلام ناب، در شرایط سخت بیماری کرونا با اهتمام به نظرات کارشناسی و توصیه‌های علمی و بهداشتی، پیشگام در مواجهه صحیح، منطقی واتخاذ‌نگاه جامع ومتوازن با آن‌ها شدند و همراهی، همدلی و خدمت‌رسانی به آسیب‌دیدگان و خانواده‌های آنان و هم‌زدی و مواسات با مردم را وجهه همت خود نهادند.

به فضل الهی، این پیشگامی حوزه‌ها و روحانیت به‌ویژه در ایران اسلامی، در خدمت به اسلام، انقلاب و ملت شریف ایران و امت اسلام؛ به‌رغم همه غرض‌ورزی‌ها و شایعه‌سازی‌های رسانه‌ای دشمنان و گاهی ملامت‌ها و طعنه‌های ناآگاهان و نیز گاهی نامهربانی و غفلت دوستان؛ استمرار و ارتقا خواهد یافت.

رسالت تاریخی حوزه‌های علمیه به‌ویژه طلاب جوان و جهانی در این مقطع مهم حیات بشری، آن است که با تأسی به اسلام عزیز، سنت و سیره پیامبرمکرم اسلام صلی‌الله‌وآله‌وسلم‌وآل‌ه‌وسلم‌وعلیهم‌السلام و اهل‌بیت مطهرش علیهم‌السلام در اقصی‌نقاط عالم، علمدار علم و تقوی، خدمت و اخلاص، عشق و منطق، عدالت و مقاومت، ایثار و مواسات و هدایت باشند.

در ایران عزیز حضور خالصانه، متواضعانه و مظلومانه طلاب عزیز ایثارگر در حوادثی از قبیل سیل، زلزله و به‌ویژه اکنون در پیشگیری و مبارزه با کرونا و پدیده‌های ناشی از آن، در کنار امدادگران و شهدان راه سلامت و همراه پرستاران گرامی و پزشکان ارجمند و کادر بیمارستان‌ها و طیف‌های گسترده نیروهای مردمی، دانشگاهی، فرهنگی، بسجعی و مسئولان محترم، لوح زرین دیگری را در تاریخ حوزه، روحانیت، ایران و انقلاب رقم زد و مایه افتخار حوزه‌های علمیه و روحانیت معظم و ملت بزرگ ایران شد و تحسین ملت، دولت و جهانیان را برانگیخت.

تاریخ، فداکاری و از خودگذشتگی ایثار همه مجاهدان راه سلامت و طلاب و فضایی عزیزجهادی درزمینه‌های امداد و نجات، کمک‌های روحی و معنوی، مشاوره‌های روانی، پاسخ‌گویی به پرسش‌های اعتقادی، فکری و شرعی، تجهیز و تدفین درگذشتگان و تحمل زنج‌ها و ملامت‌های آنان در این ایام دشوار را ثبت خواهد کرد و در پیشگاه خداوند تعال ماجور خواهند بود؛ همان‌طور که همبستگی ملت بزرگ ایران و مجاهدت سپاه سلامت و تلاش مسئولان خدوم و نیروهای مردمی و کشوری و لشکری آن هم در شرایط تحریم ظالمانه و تبلیغات ساهمگین در پیشگیری و مبارزه با کرونا برگ زرینی در تاریخ ایران و انقلاب، رقم زد و این تجربه برآمدگی نظام اسلامی و توانایی‌های آن افروز، و همه هم موفقیت‌ها که تجربه‌نگاری، تاریخ‌نگاری، نظریه‌پردازی و الگوسازی آنان آغاز شده است، تجربیات و دستاوردهای ارزشمندی است، که متواضعانه تقدیم نخبگان و اندیشمندان کشورهای دیگری می‌شود و امیدواریم ضمن دریافت تجارب حوزه‌های دیگر بلاد و نقد، اصلاح و تکمیل، مبنایی برای تضارب آراء، تفاهم و تعامل شود.

سوم: در منطق اسلامی، کلامی، فقهی، حقوقی و اخلاقی براساس مبانی فلسفی، فلسفه‌هایی مشخص و آزمون‌های بریک شاکله سه ضلعی عقلانی، علمی و معنوی استوار است.

۱. این رویکرد، عقلانی است، زیرا تفسیرجامعی از چرایی و علت‌های آشکار و نهان پیدایش این‌گونه ناملایمات و حوادث در اسلام عزیز ارائه شده و تأکید گردیده است که در ورای این حوادث، فلسفه‌هایی مشخص و آزمون‌های الهی و هشدارهایی بیدارساز برای بشر وجود دارد و انسان می‌تواند به حکمت فراگیر الهی در همه این فراز و فرودها اعتماد کند. آیات شریفه قرآن و احادیث پیامبر و معصومین علیهم‌السلام تصویری جامع، منسجم و منظومه‌وار از هستی، انسان، آزمون‌های الهی، حوادث و بلاها ارائه داده که در اندیشه فلسفی، کلامی و معارفی بزرگان دین معرفت، تبیین شده است و در ناگامی مکتاب فکری و معرفتی عالم، بدون تردید جهانی تشنه این عقلانیت و

مدیر حوزه‌های علمیه در پیامی به حوزه‌های علمیه جهان تأکید کرد

جهان‌پساکرونا نیازمند مطالعه و برنامه‌ریزی جامع

به گزارش خبزرگاری حوزه، آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور، ۱۸ اردیبهشت در پیامی خطاب به طلاب، فضلا و مدیران حوزه‌های علمیه نقاط مختلف جهان، با اشاره به شیوع بیماری همه‌گیر کرونا در کشورهای مختلف جهان از جمله ایران، ضمن قدردانی از حضور طلاب در کمک‌رسانی به مردم در این بلای عمومی، بر لزوم تداوم حرکت علمی حوزه‌های علمیه از طریق ابزارهای ممکن و هم‌چنین مطالعه و برنامه‌ریزی طلاب و محققان دینی برای جهان پس‌از کرونا تأکید کرد. متن پیام در ادامه می‌آید.

منطق هستند.

۲. این رویکرد علمی است، زیرا مبتنی بر اذعان به نظام

علی معلولی، طبیعی، جامع و فراگیر است و فقه و اخلاق و معارف اسلامی، بشر را به بهره‌گیری از همه ظرفیت‌ها و استعداد‌های فکری خود برای حل مشکلات بشری فراخوانده و هرگز او را به انحصار در روش‌های معین و راه‌های معنوی و عبادی به‌مثابه بدیل و جایگزین اندیشه علمی و نسخه عملی فرا نخوانده است؛ بلکه اسلام با راهنمایی‌ها، هدایت‌ها و نظام‌های کلان و خرد خود، بشر را به تلاش و سعی علمی جامع و بهره‌گیری از همه تجارب بشری برای حل مشکلات توصیه کرده است.

۳. این رویکرد، معنوی و غیبی و اخلاقی است؛ زیرا علاوه بر دعوت به آگاهی بر احاطه علم و حکمت الهی و قدرت و دست برتر خداوند در پس همه ظواهر، به باور نسبت به وجود قوانین فرامادی و امداد‌های غیبی هم فرا می‌خواند و بر نهفته بودن درس‌های بزرگ اعتقادی، عبادی، اخلاقی، اجتماعی و انسانی در رطن این حوادث و ضرورت درس آموزی از آن تأکید دارد.

در گفتمان فلسفی معرفتی اسلام، دوقطبی‌ها و تقابل‌های دروغین علم و دین، ماده و معنا، جسم و جان، دنیا و آخرت، درمان و دعا، سلامت جسم و سلامت روح، فیزیک و متافیزیک، علم و فلسفه، طب ابدان و طب ارواح و قوانین طبیعی و فراطبیعی وجود ندارد؛ و مع‌الاسف در طول تاریخ شاهد کژراهه‌های افراطی و تفریطی در این دو قطبی‌ها بوده‌ایم و اکنون نیز کم‌ابیش شاهد این‌گونه انحرافات هستیم.

ایران، حوزه و بزرگان آن، با همراهی ملت، دولت و امدادگران سلامت جامعه و طلاب و گروه‌های جهادی، با اندیشه و عمل خود، بشرت را به این راه روشن فرا می‌خوانند و نه به راه‌های تاریک و اندیشه‌های فلسفی ناصواب و نه به کج‌سلیقه‌گی‌ها و شدوذات فکری و رفتاری و نه به دوقطبی‌های نارا.

چهارم: طلاب، فضلا، استادان، محققان، مبلغان و مشاوران حوزوی می‌توانند افزون بر وظایف و امداد‌های عام انسانی، در عرصه‌های فکر و عمل، از ذخایر معرفتی و گنج‌های معنوی اسلام بهره‌گیرند و در بحران‌ها و ناهنجاری‌ها با رعایت مرزهای تخصصی و در کنار متخصصان علوم پزشکی به ایفای نقش‌های امدادی و وظائف ویژه خود بپردازند. روحانیت و حوزه‌های علمیه در طول تاریخ از هویتی جامع علمی، فرهنگی و اجتماعی برخوردار بوده است و شأن خود را خدمت به جامعه بشری می‌دانسته، می‌داند و بدان افتخار می‌کند و در این جایگاه، به رسالت‌های ویژه خود که اعتقادی، اخلاقی، معرفتی و هدایت‌گری است بپردازد و آن‌جا که لازم است با رعایت ضوابط علمی و نظرات تخصصی برجسته نیاز به وظائف عام و انسانی و امدادی اقدام شجاعانه می‌کند.

پنجم: کلام، فقه و اخلاق اسلامی در همه ابعاد این‌گونه حوادث و بلایا و اپیدمی‌ها دارای احکام فقهی جامع، ریز و دقیق و توصیه‌های اخلاقی عقل‌پسند و معارف جامعی است که نه تنها جا را بر عقل و خرد و دانش بشری تنگ نمی‌کند، بلکه آن را می‌پزید و با رویکردی تمدنی و فراتر هدایت می‌کند؛ تبیین این محوره بر عهده حوزه و نهاد‌ها و شخصیت‌های آن است و در گنج‌های معنوی و معارف اسلام ذخایری برای حل مشکلات روحی و رفتاری و اجتماعی بشر وجود دارد که دستیابی به آن به توسعه مرز‌های علوم اسلامی و تحقیقات گسترده و مطالعات میان‌رشته‌ای نیاز دارد و تبیین و عرضه آن وظیفه حوزه‌های علمیه است. به فضل الهی امروزه حوزه‌های علمیه در ایران در طرح‌های تحولی خود، صدها رشته و نهاد‌ها و متناسب با نیاز‌های بشر امروز طراحی کرده و محتو‌های

غیر عامل را تقویت نماییم. کشور عزیز ایران به توفیق الهی و با تکیه بر چهل سال پرافتخار و در آغاز گام دوم انقلاب توانست سختی‌ها را به آسانی و تهدید‌ها را به فرصت مبدل کند و گام‌های بنیادین در ساختن آینده بهتر را بردارد.

نهم: با کمال تأسف در این حوادث شاهد برخی کزروی‌ها و کج سلیقه‌گی‌ها در دنیای اسلام بودیم و شگفت‌آور آن‌که دشمنان ایران، اسلام و انقلاب نیز خبائت‌آمیز بر امواج سهمگین آن‌ها سوار شدند و جاهلانه و عجولانه به مبانی فکری و اعتقادی اسلام و معارف الهی و اهل‌بیت علیهم‌السلام و به ارزش‌های انقلاب اسلامی و مقدسات مذهبی و دینی و به پایگاه والای اجتماعی روحانیت، حوزه و انقلاب و نظام اسلامی یورش بردند و تلاش کردند با پاشیدن بذر کینه، دشمنی و اختلاف، به دین‌گریزی، اسلام‌هراسی، انقلاب‌هراسی، ایران‌هراسی و قم‌هراسی دامن زنند و منافقان و وابستگان نیز با دشمنان ملت در سخت‌ترین شرایط، همراهی کردند و در مواردی نیز غافلان در این میدان بازی کردند و البته روند جاری حوادث در جهان و ضعف‌های مدعیان جهانی و بروز بحران‌های عمیق اخلاقی و اجتماعی کشورهای قدرتمند و چالش اقتصاد و سیاست جهانی و ضعف نهادهای بین‌المللی از یک‌سو و اقتدار و توانمندی‌های ایران از سوی دیگر، دروغ‌ها و کینه‌توزی‌های آنان را آشکار ساخت.

اما همه آنان بدانند قم، حوزه و روحانیت با زنج و مرارت و سختی و دشواری‌ها آشنا است و با جهاد، مقاومت، ایثار و فداکاری در کنار ملت بزرگ و مقاوم ایران اسلامی و محور مقاومت خواهد ایستاد و به یاری خدا بر عهد خود با خدا و مردم استوار خواهد ماند، ضمن آن‌که از نقد دل‌سوزانه، نظرات، بحث آزاد و پیشنهاد‌های سازنده نیز استقبال می‌کند و خود را مصون از خط‌نمی‌داند و با آسیب‌شناسی و آینده‌نگری از پیچ تاریخی کنونی عبور و به سمت آینده‌ای درخشان و تمدنی نوین توحیدی و جهانی پراز عدالت، معنویت و عقلانیت و اخلاق به پیش خواهد رفت.

دهم: این حادثه اتفاقی جدید در دنیای معاصر بود و تکانه‌ای شدید به اندیشه‌ها و زیرساخت‌های فکری و رفتاری بشر وارد کرد و از ابعاد گوناگون و متنوع برخوردار است، پیامدهای میان‌مدت و بلندمدت خواهد داشت و تفسیر‌های گوناگون از آن ارائه خواهد شد و جهان‌پساکرونا و پیامدهای این حادثه و ابعاد گوناگون آن نیازمند مطالعه‌ای فراگیر و چند ضلعی کل رویکردی جامع و از منظر‌های معرفتی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، علمی و فناوری است که همه نتخبگان باید بدان بپردازند. اما مهم‌تر آن است که مجامع علمی، مراکز دینی و فرهنگی و نهادهای حوزوی با نگاه جامع، اسلامی، تمدنی، علمی و دقیق به مطالعات و تحقیقات گسترده در همه زمینه‌های آن بپردازند و برای عبور از بحران‌های مشابه و بهره‌گیری از همه فرصت‌ها و رقم زدن جهانی درخشان برنامه‌ریزی نمایند. در تاریخ نقاط عطفی وجود دارد که حضور هوشمندانه یک ملت، امت و بهره‌مندی از یک اندیشه و گفتمان نظام‌مند می‌تواند نقش‌آفرین باشد و در آینده تاریخ اثر گذارد، حوزه هوشمند و حکیم باید از این نگاه راهبردی و آینده‌نگر برخوردار باشد و طبعاً این مقوله به خردورزی، دانش‌وری، حکمت، شجاعت، ابتکار، خلاقیت و روح انقلابی نیاز دارد و به‌حمدالله سابقه تاریخی حوزه‌های علمیه در طول تاریخ مشحون از چنین بصیرت‌ها و حکمت‌ها و مقاطع راهبردی است.

یازدهم: به مدد الهی و عنایات حضرت ولی عصر علیه‌السلام، فعالیت نظام‌مند ستاد حوادث نهاد‌های حوزوی و کمیته‌های آن در قم و سراسر کشور با همکاری همه تشکل‌ها و مؤسسات خودجوش حوزوی در قم و همه استان‌ها و دیگر دستگاه‌های مسئول و قراگاه‌های مردمی و باهمت والای خیل عظیم طلاب و فضلای عزیز ایثارگر، علاوه بر نقش امدادی و همیاری‌های ویژه و گسترده، با تخصص‌های گوناگون در قلمروهای ارائه مشاوره روان‌شناختی و روحی و تحلیل و پاسخ‌گویی به پرسش‌ها در زمینه مباحث اعتقادی، اخلاقی، اجتماعی و نیز با ارائه طرح‌هایی در حوزه پیامدها و شرایط پساکرونایی گام‌هایی بلند برداشته و برخواهند داشت که در این حجم و گستره و تنوع از دستاوردهای ارزشمندی است که مصرانه آن را تحکیم و تثبیت خواهیم کرد و بر ضرورت حضور برنامه‌مدار، نظام‌مند و هوشمندانه همه حوزه‌های علمیه در شرایط مشابه و هماهنگی و هم‌افزایی فراینده تأکید می‌کنیم.

دوازدهم: حوزه‌های علمیه مصرانه و مجدانه تلاش می‌کنند تا نظام علمی آموزشی، نظام تربیتی اخلاقی، نظام تبلیغی رسانه‌ای و راهبردهای دینی، هدایتی و راهنمایی و مشاوره‌ای آن با این حوادث، توقف و عقب‌گرد نکند و از همه ابزار‌ها، فناوری‌ها، فضا‌های مجازی و غیر حضوری برای تدام و پویایی آن بهره گیرد و اصل بازآفرینی حوزه در فضای مجازی را تحقق بخشد. به‌حمدالله حوزه با شتاب به این سمت حرکت کرده و اکنون بخش عمده آموزش‌های حوزوی و حتی برخی دروس سطوح عالی و درس خارج حوزه در کنار آموزش‌های کوتاه‌مدت و مهارتی بدون توقف در حال اجراست و امبدوار است به سمت قله‌های بلند آرمان‌های والا حرکت کند و اصالت علمی، معنوی، اجتماعی، مردمی و انقلابی بودن آن شکوفاتر و به نیاز‌های متنوع و مرتبط پاسخ‌گوتر باشد.

بهره‌گیری از این فرصت برای پیشرفت علمی و معنوی و فرهنگی و تقویت پایه‌های اخلاقی اسلامی و فضیلت‌های انسانی و اجتماعی و روح مجاهدت و مقاومت و تحکیم تعاملات عدالت‌خواهانه و انسان دوستانه و معنویت طلبانه موضوعی است که همه باید بدان بیاندیشیم و برای تعمیق آن طرحی و برنامه‌ریزی کنیم.

ایران، حوزه و بزرگان آن، با همراهی ملت

دولت و امدادگران سلامت جامعه و طلاب و گروه‌های جهادی

با اندیشه و عمل خود، بشرت را به این راه روشن فرا می‌خوانند و

نه به راه‌های تاریک و اندیشه‌های فلسفی ناصواب

و نه به کج‌سلیقه‌گی‌ها و شدوذات فکری و رفتاری

و نه به دوقطبی‌های نارا.

سیزدهم: بشریت امروز پس از تجربه مکاتب و گفتمان‌های گوناگون از کمونیسم تا نظام لیبرال دموکراسی غربی، اومانیسم، سکولاریسم، کاپیتالیسم، لائسیسم، مدرنیسم و پست مدرنیسم و ده‌ها ایسم و نحله دیگر، در کنار پیشرفت‌های چشم‌گیر علمی و فناوری، احساس خوشختی و آرامش نمی‌کند و با بحران‌های متعددی مثل فقر، اختلاف طبقاتی، فحشا و گناه، بی‌عدالتی، نابرابری، بیماری، جنگ و خونریزی، سوءاستفاده از علم، تصرف در نظام طبیعت، سلاح‌های کشتار جمعی دست به گریبان است، بشر از این همه بحران و چالش نگران و مضطرب و خسته شده و کمتر دوره‌ای بوده است که جامعه بشری در همه جای عالم به قدر امروز احساس نیاز به منجی و یک دست قدرت الهی، قدرت معنوی و امامت معصوم داشته باشد. وعده به یک فرج و منجی الهی در همه ادیان وجود دارد؛ اما در منطق اسلام و معارف اهل‌بیت علیهم‌السلام، گفتمان مهدویت و فرهنگ انتظار، گفتمانی کاملاً روشن، عمیق، دقیق، نظام‌مند، آینده‌ساز، امیدبخش، سازنده و رهبران همه ادیان و تحکیم روابط انسانی در جهان است. گفتمان‌سازی، جریان‌سازی و فرهنگ‌سازی است که لازم است در اولویت‌های فرهنگی و تبلیغی قرار گیرد.

چهاردهم: سیاست ثابت حوزه‌های علمیه در همه دوران‌ها و کشور‌ها که برگرفته از سنت پیامبر اسلام صلی‌الله‌وآله‌وسلم‌وآل‌ه‌وسلم‌وعلیهم‌السلام است؛ سیاست تقویت هويت، برادری اسلامی و تحکیم رویکرد امت اسلامی در دنیای اسلام، بلکه سیاست هم‌گرایی میان پیروان ادیان و رهبران همه ادیان و تحکیم روابط اسلامی در جهان است. البته حوزه‌های علمیه به شدت به معارف اسلام ناب و تعالیم اهل‌بیت علیهم‌السلام پایبند بوده و بدون تحمیل مذهبی و با رویکرد تعامل و تفاهم همواره معارف اهل‌بیت علیهم‌السلام را در فضایی منطقی و علمی عرضه کرده و معتقد است محبت اهل‌بیت علیهم‌السلام در همه جای دنیای اسلام فراگیر بوده و آشنایی بیشتر با معارف اهل‌بیت نه تنها مخالفت و منافاتی با وحدت دنیای اسلام ندارد بلکه خود عامل انسجام و اشتراک مسلمانان است و همواره با استقبال از سوی بزرگان و علما روبه‌رو بوده است.

آغوش حوزه‌های علمیه برای شنیدن دیدگاه‌های مخالف، سوالات و شبهات بر روی همه مذاهب اسلامی باز است و کتابخانه‌های همه مراکز اسلامی حوزوی بهره‌مند از کتاب‌ها و منابع علمای اسلامی از همه مذاهب است و همیشه به این آزادی فکر، اندیشه و تبادل آرا و افکار افتخار کرده و عقلانیت، منطق، اخلاق، آزادی، انسجام، هم‌افزایی و پیشرفت را روح حاکم بر حوزه‌های علمیه می‌داند و در این مسیر دست اخوت، همدلی و همکاری را به سوی همه مراکز علمی و فرهنگی و مجامع دینی دراز می‌کند.

روشن است که بعداز پیروزی انقلاب اسلامی، امواج انقلاب در بسیاری از کشورهای اسلامی و حتی اکثر کشورهای جهان تاثیرگذار بوده و در فرایندی طبیعی موجب آشنایی بسیاری از علاقه‌مندان با اسلام ناب و معارف اهل‌بیت علیهم‌السلام گردیده است. حوزه‌های علمیه، افتخار می‌کنند که در خلال این سال‌ها با رویکردی تقریبی و هم‌گرا، مسیر دست اخوت، همدلی و همکاری را به سوی همه مراکز علمی و فرهنگی و مجامع دینی دراز می‌کند.

روشن است که بعداز پیروزی انقلاب اسلامی، امواج انقلاب در بسیاری از کشورهای اسلامی و حتی اکثر کشورهای جهان تاثیرگذار بوده و در فرایندی طبیعی موجب آشنایی بسیاری از علاقه‌مندان با اسلام ناب و معارف اهل‌بیت علیهم‌السلام گردیده است. حوزه‌های علمیه، افتخار می‌کنند که در خلال این سال‌ها با رویکردی تقریبی و هم‌گرا، مبین گفتمان انقلاب اسلامی و مروج انسانیت، پیشرفت، اخلاق، اندیشه‌های ناب توحیدی، عدالت، صلح‌طلبی، مقاومت و دفاع از مظلوم و ظلم‌ستیزی، استقلال، آزادی و آزاداندیشی و مردم‌سالاری دینی بوده است و مسئولیت همگان را فهم دقیق و جامع این گفتمان و تبیین و ترویج آن و پرهیز از افراط و تفریط می‌داند.

در پایان طلاب و فضلای حوزوی عزیز جوان را برای شناخت، تدبیر، برنامه‌ریزی و هم فکری و هماهنگی حوزه‌های علمیه سراسر جهان در آینده پساکرونا و انسجام، همدلی و برخورداری از نگاه راهبردی برای حرکت به سمت تمدن نوین اسلامی و اعتلای کلمه توحید و معارف ناب اسلام در سراسر جهان و استمرار و تحکیم معنویت و دعا و تضرع در عرصه بین‌الملل و صیانت از فضای مجازی و توسعه همکاری‌ها و مواسات انسانی و نشر اخلاق و فضیلت و ذخایر ارزشمند معرفتی و معنوی اهل‌بیت علیهم‌السلام به مشارکت دعوت می‌کنم و از آنان طلب دعای خیر می‌کنم و آمادگی حوزه‌های علمیه را برای گسترش و تعمیق ارتباطات، همکاری‌ها، تبادل تجربیات و دستاوردها با همه حوزه‌های علمیه در اقصی نقاط عالم اعلام می‌کنم و برای تحقق اهداف و آمال حوزه‌های علمیه از حضرات معصومین علیهم‌السلام به‌ویژه وجود نورانی حضرت صاحب العصر الزمان علیه‌السلام، استمداد و راهنمایی مسئلت می‌کنم.

با احترام و اعتذار و ارادت و امتنان / و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین
علیرضا اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه اول رمضان المبارک ۱۴۴۱

پرس و جو

حقیقت دعا چیست؟

حجت‌الاسلام والمسلمین حمید پارسانیا

دعا، خواندن است؛ به‌گونه‌ای که نظر مدعو خوانده شده به سوی داعی و کسی که می‌خواند بازگردد، و چون خدای‌تعالی کمال مطلق و منزّه از همه نقایص است، وجه او در همه احوال با همه اشیا همراه است؛ به‌گونه‌ای که «اینما توتلوا فتم وجه الله؛ به هر سوی روی گردانید وجه خداوند سبحان در آنجاست».

وحدت حق‌تعالی، وحدت صمدی است و وحدت صمدی، وحدتی محیط و فراگیر است؛ چندان‌که جایی از او خالی نیست، پس او در همه حال حاضر و ناظر است. فیض و فضل خداوند سبحان نیز مستمر و بی‌انقطاع است. او دائم الفضل علی‌البریه است؛ بر مخلوقات همواره افزاضه می‌کند، برای افزاضه او کناره و کرانه‌ای نیست و هر کران و کناری که فرض شود، مربوط به مخلوقات است. خداوند سبحان، به‌عنوان «الله نورالسموات و الارض» نور آسمان‌ها و زمین است. اشراقات مستمر او به صبح و شام مقید پدید می‌آید. هر موجود که روی از حق بازگیرد تیره و تار است و چون روی به او بازگرداند، منور و نورانی می‌شود؛ پس دعای بندگان در پیشگاه خداوند، گرچه درخواست نظر و نگاه اوست ولیکن در حقیقت بازگرداندن روی و وجه بنده به سوی حق است وگرنه تا آنجاکه به حق منتسب است او هیچ‌گاه از بندگان چهره بر نمی‌گیرد و هرگاه نیز که چهره او بر بنده پوشیده شود، پوشیدگی او از ناحیه اعراض و ادبار بندگان است.

خواهد بود، پس هرگاه بلا بر شما نازل شد، به دعا و تضرع به نزد او پناه بیاورید».

• زبان دعا

دعا و درخواست از خدا گاه به زبان قال است و گاه به زبان حال و فراتر از این دو، لسان استعداد است. زبان قال همان است که به گفتار و شنیدار حاصل می‌شود و زبان حال از چهره و حالت انسان نمودار می‌گردد، مانند؛ تشنه کامی که عطش از سیمای او آشکار است و زبان استعداد، زبان فطرت و وجود آدمی است؛ زبان استعداد به سز و باطن وجود انسان و به گزینشی باز می‌گردد که آدمی در نهاد و نهان خود دارد، این گزینش از انتخاب که به تعبیر اهل معرفت مربوط به عین ثابت آدمی است، گاه از معرض نظر و توجه خود انسان نیز به دور می‌ماند، و آدمی از شناخت آنچه که حقیقاً طلب نموده و یا می‌نماید، غافل می‌شود. زبان قال به سهولت شنیده می‌شود و زبان حال با نظر و نگاه شناخته می‌شود و لکن زبان استعداد در اغلب موارد مخفی و پنهان می‌باشد. اگر بین زبان قال با زبان حال و یا بین این دو با زبان فطرت و استعداد فاصله افتد، دعا و درخواست گرفتار مشکل است، دعای با زبان قال آن‌گاه که با حال و استعداد همراه نباشد، دعای غافلانه است؛ از امیر بیان علی ^{علیه} روایت شده است که فرمود: «لا یقبل الله دعاء قلب لاه» خدای‌تعالی دعای قلبی را که سرگرم و غافل است، قبول نمی‌کند و از امام صادق ^{علیه} روایت شده است: «اذا دعوت الله فاقبل یقبلک؛ هنگامی که خدای‌تعالی را می‌خوانی با قلب خود به سوی او روی آور».

خواجه عبدالله انصاری در باب همراهی زبان قال با لسان حال و استعداد می‌نویسد: «دانسته به خرابات شدن رواست و نادانسته به مناجات رفتن خطا است، بهشت را به بها نمی‌دهند، اما به بهانه می‌دهند، حال بهانه است و قال افسانه است، سالک آن است که باشد از این هر دو بر کرانه، طاوس را رنگ باید و رفتار عندلیب را آهنگ باید». انسانی که زبان به دعا می‌گشاید باید اولاً، به آنچه حقیقاً می‌طلبد واقف باشد، و به آن کسی که حقیقتاً می‌بخشد، روی آورد. اگر از بخشنده حقیقی یعنی از حق‌تعالی طلب شود، او طرف معامله نیست بلکه آنچه از او خواسته شود به بهانه طلب پاسخ داده می‌شود، کسی که شناخت درستی از خود و خداوند ندارد و خود را طرف تقاضا و درخواست دیده و از آن پس با اعتماد به راز و نیاز و یا کار و تلاش خویش زبان به گفت‌وگو می‌گشاید، اهل قال است، و اهل قال در افسون و پندار خود گرفتار است، زبان قال آن‌گاه به‌کار می‌آید، که حکایت از حال و استعداد داشته باشد، همان‌گونه که رنگ طاوس از باطن وجه او ظاهر می‌گردد و آهنگ

• دعادر کلام خدا

رحمت رحمانیه و نظر عام و گسترده الهی مقید به اطلاق بوده و از هر قید خاصی منزّه و متری است، هر قیدی که بر آن نشیند، از ناحیه نحوه درخواست و تقاضای مخلوقات است و به همین دلیل است که حق‌تعالی نظر و پاسخ خود را به هیچ قیدی مقید نمی‌گرداند و تنها شرط آن را دعا و پرستش بندگان معرفی می‌کند، و می‌فرماید: «اذا سألک عبادی عنی فأتی قریب اچیب دعوة النّاع اذا دعان فلیستجیبوا لی و لیؤمنوا بی لعلمهم یرشدون؛ آن‌گاه که بندگان من نزد تو آمده‌ام من پرشش می‌کنند، پس به درستی که من نزدیک هستم، دعوت دعاکننده را. همان‌هنگام که می‌خواند، پاسخ می‌گویم. بین خواندن بنده و نگاه و پاسخ خداوند فاصله‌ای جز همان خواندن نیست. پس اگر حق‌تعالی به بنده نظر نداشته است، در حقیقت بنده از او روی بازگردانده بوده است، و چون بنده به او روی کند او را رویاری خواهد دید، بنده در هنگام توجه و روی آوردن به خداوند، او را می‌بیند که از آغاز به او نظر داشته است، و بلکه او را می‌بیند که توجه و بازگشت بنده را می‌خواسته است، یعنی بنده هنگامی که روی به دعا می‌آورد و خدای‌تعالی را می‌خواند، می‌یابد که حق‌تعالی قبل از او بنده را خوانده است و استجابت او را خواسته است و ادامه آیه فوق در بیان همین معناست که می‌فرماید: پس من را اجابت کنید، و به من ایمان آورید. که اگر به او روی آورده و نزدیکی و حضور او را در یابند، به او راه خواهند یافت. قسمت نخست آیه با لطایفی فراوان از حقیقت دعا و راهی که دعاکننده ابتدا چون خود از حق روی گردانده است، از مشاهده او که در نهایت قرب و نزدیکی است عاجز می‌ماند، و به همین سبب به نزد پیامبر ^{صلی} رفته و از خداوند می‌پرسد و حق‌تعالی که خود ناظر این جست‌وجو است، از سالک که پای در طریق سنّوال نهاده با عبارت پرمهر «بنده من» سخن می‌گوید. و از آن پس به‌رغم آن‌که بنده سنّوال را از رسول خدا ^{صلی} و آله آغاز کرده است، حق‌تعالی بی‌آن‌که پیامبر ^{صلی} را واسطه در خطاب قرار دهد، خود، مستقیم به متن گفت و شنود وارد شده و هم‌چنان با ضمیر متکلم وحده از قرب و نزدیکی خویش خبر می‌دهد، و این خبر را اولاً با کلمه تأکید «انّ» و ثانیاً به صورت جمله اسمیه با صفت قریب بیان می‌کند؛ زیرا استفاده از وصف بر ثبوت قرب و استمرار آن دلالت می‌کند، و از آن پس نیز با فعل مضارع بر اجابت آنچه که بنده در دعا می‌خواهد، بشارت می‌دهد، زیرا فعل مضارع از تجدد مستمر اجابت حکایت می‌کند.

خداوند سبحان در آیه اجابت خود را به یک قید مقید می‌گرداند و آن دعوت و خواندن بنده است، اجابت دعا تنها مقید به دعا است و این قید در حقیقت به معنای تأکید بر این است که افزاضه حق‌تعالی جز به تقاضا و درخواست بنده مقید نیست، و این معنی که اجابت او به دعای بنده وابسته است. از آیه «ادعونی استجب لکم» نیز استفاده می‌شود.

• دعاوسیله تقریب به خدا

همان‌گونه که گذشت خدای‌تعالی به‌دلیل احاطه و شمولی که دارد، هیچ‌گاه از بندگان دور نیست و به همین دلیل فاصله حق با بندگان فاصله‌ای دوسویه نیست؛ بلکه یک سویه؛ است از طرف خدای‌تعالی بعد و قریبی نیست، قربایت و نزدیکی خداوند مطلق است و در برابر بعد نیست، او همان‌گونه که در آیه سوره بقره آمده است، به راستی نزدیک است، نزدیکی حق‌تعالی با بندگان را دیگر آیات شرح می‌دهند، در برخی از آیات خداوند سبحان نزدیک‌تر از دیگران به انسان معرفی می‌شود: «و نحن اقرب الیه منکم ولکن لا تبصرون» یعنی ما به او نزدیک‌تر از شما هستیم، ولکن شما نمی‌بینید، در بعضی از آیات دیگر خداوند، خود را نزدیک‌تر از اجزاء انسان به انسان معرفی می‌کند و می‌فرماید: «نحن اقرب الیه من حبل الوریذ»؛ یعنی ما به انسان از رگ گردن نزدیک‌تر هستیم. بالاخره در بعضی دیگر خداوند از انسان به انسان نزدیک‌تر معرفی شده است: «ان الله یحول بین المرء و قلبه»؛ یعنی به درستی که خداوند بین انسان، قلب و جان او واسطه است.

پس اگر فاصله‌ای بین انسان و خداوند باشد، از طرف حق‌تعالی نیست؛ بلکه از طرف بنده است. حکایت دوری بنده از پروردگار، حکایت دوری کور از نوری است که بر او محیط است؛ کور برای آن‌که فاصله خود را با نور طی کند چاره‌ای جز گشودن چشم و روی آوردن به نور ندارد. چشم پوشیدن بر حق‌تعالی استکبار در برابر او و پشت کردن به عبادت حق است، و چشم‌گشودن بر حق روی آوردن و خواستن از اوست.

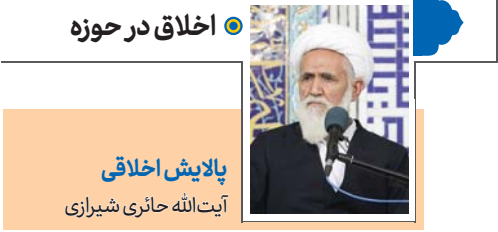
• برترین عبادتها

در ذیل آیه، «ان الذین یرتکبون عن عبادتی سیدخلون جهنم و اخرین»؛ در کافی از امام محمد باقر ^{علیه} روایت شده است، هوالدعاء و افضل العبادة الدعاء، درآیه به کسانی که از عبادت حق، سرباز زده و بزرگی می‌ورزند؛ جهنم وعید داده شده است. و امام ^{علیه}، سرباز زدن از عبادت را، دوری از دعا می‌خواند، و می‌فرماید: دعا برترین عبادت‌ها است، در حدیث نبوی نیز آمده است که: «الدعاء مخ العبادة...»؛ یعنی دعا، مغز و عصاره و خالص عبادت است. بنده با دعا، فاصله خود با خدا را طی می‌کند و با تقرب به خداوند هم از تیرگی و تباهی بیرون آمده و نورانی می‌شود و هم از رحمت خداوند بهره‌مند می‌گردد.

• رفح موانع وکلید رحمت خدا

همان‌گونه که خدای‌تعالی به بندگان نزدیک است، رحمت و افزاضه او نیز عام و شامل است و بر همگان به نحوی یکسان نازل می‌شود و از جانب حق منعی برای استفاده از آن نیست، بلکه فیض او مشتاق وصول به همگان است و هر منعی که هست از ناحیه ادبار بندگان است و بنده به درخواست خود، درب رحمت را بر خود می‌گشاید. از امیرمؤمنان علی ^{علیه} روایت شده است: «الدعاء یرد القضاء بعد ما بریم ابراماً فاکثر من الدعاء فانه مفتاح کل رحمة و نجاح کل حاجة و لا ینال ما عندالله الا بالدعاء و انه لیس باب یکتو قرعه الایوشک ان ینفتح لصاحبه»، یعنی، آن‌گاه که قضاء الهی بر کسی محکم شده باشد، با دعاء و درخواست بنده آن قضا باز می‌گردد. پس دعا را زیاد نما که کلید هر رحمتی است و هر حاجت به آن روا شود و به آنچه در نزد خداوند سبحان است جز با دعا نمی‌توان رسید، به درستی که هیچ دری نیست جز آن‌که با کوبیدن بسیار بر صاحب آن باز شود.

در روایتی دیگر ابی ولاد از ابی‌الحسن ^{علیه} نقل کرده است: «مامن بلاء ینزل علی عبد مؤمن فیعلمه الله الدعاء الاکان کشف ذلک البلاء و شیكاً و مامن بلاء ینزل علی عبد مؤمن فیمسک عن الدعاء الاکان ذلک البلاء طویلاً، فاذا نزل البلاء فعلیکم بالدعاء و التصرع الی الله؛ هر بلایی که بر بنده مؤمن نازل شود، اگر حق‌تعالی دعا را به آن بنده الهام کند، رفع بلا نزدیک و سریع است و اگر بنده در دعا کوتاهی داشته باشد، بلا طولانی

آقایان! به زیربنای اعتقادی و اخلاقی خود نگاه و توجه کنید و ببینید که ریشه و پایه‌اش کجاست و چه‌قدر استحکام دارد؟ به‌عنوان مثال سنگ نمک در حالت عادی سنگ سختی است، اما وقتی داخل آب قرار بگیرد، سنگ نمک در آب حل می‌شود. در مقابل سنگ خارا ماندگار و محکم است.

بنابراین نمای یک ساختمان شما را فریب ندهد، بلکه مقداری از آن را آزمایش کنید و ببینید شالوده‌اش از چیست؟ شالوده انسان نیز اگر مخلوط داشته باشد کار دست انسان می‌دهد.

این واردات قلبی که با ادکار حاصل می‌شود، اگر بر شالوده قوی و سنگ خارا باشد ماندگار است، ولی اگر شالوده‌اش سنگ نمکی باشد، پایداری ندارد.

آقایان طلاب! این را از خودتان سنّوال کنید که چه چیزهایی محرک طلبه شدن شما بود؟ اگر اغراض سبک و بی‌اساس محرک شما بوده، باید آن‌ها را بیرون بریزی و شالوده را از نو بسازی.

این‌که فرموده: إنّما الاعمال بالنیات، معنایش این نیست که هرکس گمان کند که نیتش خیر است به او ثواب می‌دهند. اتفاقاً ضالین و گمراهان تاریخ هم از افراد خوش نیت بوده‌اند، زیرا بدنیّت‌ها مغضوب‌علیهم هستند.

ضربه‌هایی که همین ضالین و خوش‌نیت‌ها به اسلام زده‌اند، قابل مقایسه با ضربه‌هایی که مغضوبین زدند، نیست حال سنّوال مهم این‌جاست که چرا خوش‌نیت‌ها و کسانی که گمان می‌کنند نیتشان خوب است، این‌طور می‌شوند؟

پاسخ این‌که درست است که نیت آن‌ها خوب است، ولی این‌که بصیرت آن‌ها خراب است چه‌کار باید کرد؟ این بصیرت همه چیز را عوض می‌کند. این‌که نیتشان مطابق حقیقت نیست، چه‌کار می‌شود کرد؟

عاشورا با ما حرف می‌زند و می‌گوید: فروع دین: مثل نماز و روزه و امثال آن، تمام علامت مسلمانی نیست، چرا؟ چون در عاشورا دو طرف نماز می‌خواندند و در فروع دین مشترک بودند. حال آیا دو طرف در نیت هم متفاوت بودند؟

جواب منفی است؛ زیرا بسیاری از اشقیای کر بلا برای رضای خدا آمده بودند و همین قضیه در جنگ نهروان نیز وجود داشت.

بنابراین شالوده اخلاق خودتان را روی این مسایل بگذارید. همان‌طور که بازیگری و شیطنت را خطرناک می‌دانید و از آن اجراز می‌کنید، بازی خوری را هم خطرناک بدانید. خادشناسی و ولایت را درست کنید که مهم است.

به شما توصیه می‌کنم نماز و روزه را خوب و با کیفیت انجام دهید هرچند اندک باشد، با حواس جمع و حضور قلب نماز بخوانید.

خداوند به هر مؤمنی مهلت می‌دهد تا آن تحول درونی برایش حاصل شود و خداوند از این لطف‌ها زیاد دارد.

تهیه و تنظیم: علی‌اکبر بخشی

آغاز «رزمایش خدمات غیرحضوری مرکز خدمات» در قم

به گزارش خبرگزاری حوزه، مراسم افتتاحیه رزمایش خدمات غیرحضوری مرکز خدمات، ۶ اردیبهشت در اولین روز از ماه مبارک رمضان، با حضور مدیرکل مرکز خدمات استان قم و جمعی از مدیران ارشد و کارکنان این مرکز در قم برگزار شد. مدیرکل مرکز خدمات استان قم در این مراسم گفت: طرح ارائه خدمات غیرحضوری از سال‌های گذشته در برنامه کاری مرکز خدمات قرار داشته است و امیدواریم، با اجرای این رزمایش، گامی مهم در تحقق این هدف مرکز برداریم.

وی بیان کرد: از امروز باید خود را آماده کنیم که تمام فعالیت‌های مرکز خدمات به‌صورت غیرحضوری ارائه شود و طلاب و روحانیون عزیز برای انجام امور اداری خود به مرکز مراجعه نکنند.

حجت‌الاسلام والمسلمین طاهری با اشاره به اهداف اجرای رزمایش خدمات غیرحضوری، گفت: تحقق خدمات الکترونیک در مرکز خدمات و کاهش هزینه‌های رفت و آمد، از جمله اهداف برگزاری این رزمایش است.

گفتنی است، رزمایش خدمات غیرحضوری مرکز خدمات با رمز «یا کریم اهل بیت ^{علیهم}» ۶ اردیبهشت در مرکز خدمات استان قم آغاز شد. بر اساس این طرح، طلاب و روحانیون محترم می‌توانند انواع خدمات خود را در قالب پیگیری اینترنتی یا برقراری تماس تلفنی دریافت نمایند و نیازی به مراجعه حضوری برای دریافت خدمات نخواهد بود. لذا در طول دوره برگزاری رزمایش (ماه مبارک رمضان) پذیرش آریاب رجوع حضوری متوقف شده و خدمات به‌صورت غیرحضوری، در قالب «خدمات اینترنتی» و «خدمات تلفنی» ارائه خواهد شد.

نسبت به افشار خاص جامعه هدف (مانند کهنسالان ارجمند) پس‌از برقراری تماس تلفنی، شیوه مطلوب خدمات‌رسانی به این عزیزان معین می‌گردد.

نسبت به موارد احتمالی پیش‌بینی‌نشده هم، در سامانه خدمات اینترنتی (بخش ارتباط با طلبه) تدبیر لازم در نظر گرفته شده است و کاربران پاسخ‌گویی تلفنی (سامانه ۳۱۲۰-۲۵) راهنمای افراد خواهند بود.

این رزمایش از اول ماه مبارک رمضان در استان قم و از دهم ماه مبارک رمضان، در سراسر کشور اجرا می‌شود.

روحانی شهید عظیم سلحشور

از دل‌نوشته‌های روحانی شهید عظیم سلحشور است که نوشت: «من آن بسیجی‌ام که عروس شهادت را در آغوش خواهم کشید و چون شمع برای اسلام خواهم سوخت. هیچ چیز جز شهادت نمی‌تواند گلوی تشنه مرا سیراب کند.»

• **تولد و تحصیل**

این روحانی با معرفت، سال ۱۳۴۴ش در روستای زنگی‌کلا شهرستان فریدونکنار متولد شد. پس از کلاس اول راهنمایی، آهنگ حوزه علمیه نمود. او بخشی از مقدمات را در حوزه فریدونکنار خواند و پس از مدتی به خدمت عالم ربانی آیت‌الله ایازی در حوزه جعفریه رستم‌کلا رفت و کمال و معرفت اندوخت. نوشته‌اند که شهید، علم و دانش را دوست داشت و با علاقه و جدیت درس می‌خواند. در وصیت‌نامه‌اش نوشت: «بهترین راه، رفتن به حوزه علمیه می‌باشد تا اگر خدا یاری کند در راه اسلام تبلیغ کنم و اگر از جبهه برگشتم، راه شهداء و درسرم را ادامه دهم.»

• **روحیات اخلاقی**

فروغ شهادت، خود‌گواه معنویت و خودسازی شهید است. او پیوسته تبسمی بر لب داشت و مهربان بود. با قرآن انس داشت و اشک‌ریزان راز و نیازی با معبود بر قرار می‌کرد.

• **حوزه و جبهه**

از آن حوزویانی بود که درک بالایی از دفاع مقدس داشت. در وصیت‌نامه‌اش جنگ تحمیلی در ایران را ادامه نبرد هابیل و قابیل تا حماسه خونین کربلای حسینی معرفی کرد. او به امام خمینی و مرام او عقیده‌ای راسخ تا پای جان داشت.

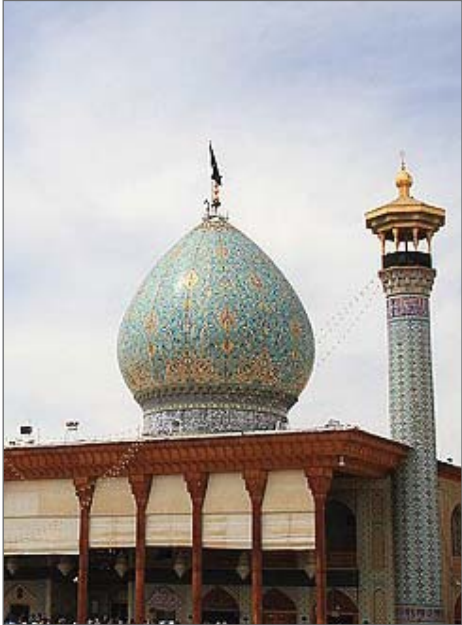
دوبار به جبهه رفته بود و بار سومش که در سال ۶۶ش با عملیات کربلای ۱۰ مصادف شده بود در گردان عاشورای لشکر ۲۵ کربلا حضور داشت. او عاقبت در تپه‌های ماووت و حین نبرد با دشمن آسمانی شد و به کاروان شهداء پیوست. جسد مطهرش در گلزار شهدای فریدونکنار دفن شد.

• **خاطره‌ای از هم‌رزم**

یکی از هم‌رزمان شهید می‌گوید: در زمان رفتن به خط مقدم، جوانی را دیدم که با اصرار زیاد و با حالت گریه تقاضای رفتن به خط مقدم را دارد. او در خط مقدم آنقدر ماند تا آن‌که به شهادت رسید.

• **از وصیت‌نامه شهید**

من بسیجی‌ام و از مرگ نمی‌هراسم. لباس رزم را تا دفن امپریالیسم شرق و غرب از تن بیرون نخواهم آورد. اگر شهید شدم، بس افتخاری است که نصیب همه کس نمی‌شود.

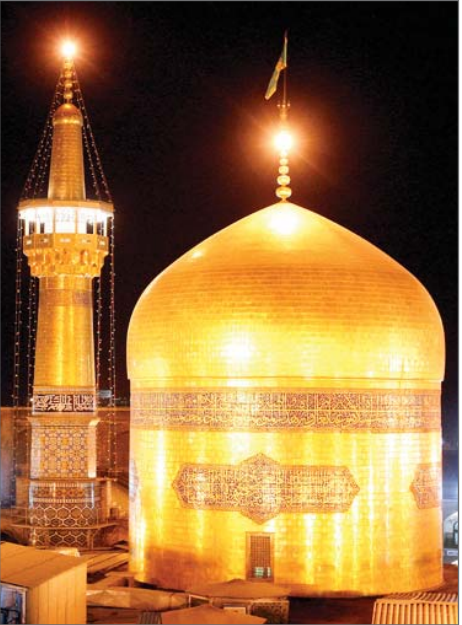
مدیر حوزه‌های علمیه

در بازگشایی اماکن مذهبی و زیارتی تابع پروتکل‌های وزارت بهداشت هستیم

مدیر حوزه‌های علمیه گفت: ما نهایت همکاری را با ستاد ملی مبارزه با کرونا داریم و در این‌که اماکن زیارتی باز شود یا نشود، کاملاً تابع پروتکل‌های وزارت بهداشت هستیم و توجه به نظرات کارشناسی را یک اصل عقلانی و دینی می‌دانیم.
به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه، ۴ اردیبهشت در دیدار دکتر قدیر رئیس دانشگاه علوم پزشکی قم و برخی از معاونانش که در دفتر مدیرحوزه برگزار شد، ضمن تبریک فرارسیدن ماه مبارک رمضان و هم‌چنین هفته سلامت، گفت: همه باید قدردان مردم باشیم که همکاری و تعاون خوبی داشتند؛ هم‌چنین باید تقدیر و تشکر کرد، از شما و از همه کادر درمانی استان و پزشکان، پرستاران، بهیاران و همه کسانی که در خط مقدم مقابله با ویروس کرونا بودند و به‌خصوص باید تشکر کرد، از جوانان و گروه‌های جهادی و بسیجی و به‌خصوص از نهادهای انقلابی و به‌ویژه از طلاب و روحانیون جهادی که در این ایام به‌خوبی ایثار و از خودگذشتگی خویش را به نمایش گذاشتند. وی افزود: در این ایام تلاش شد، ستاد بحران و حوادث حوزه جهت خدمت‌رسانی به مجاهدین عرصه سلامت، بیماران، داغداران و آسیب‌دیدگان این بلیه فعال شود و در این راه قدم‌های خوبی برداشته شد و این ستاد به‌صورت شبانه‌روزی فعال بوده است.

مدیر حوزه‌های علمیه بیان داشت: فرزندان ملت در حوزه‌های علمیه، چون همیشه در این ابتلای همگانی نیز، در کنار ارائه خدمات به مردم در جهت ابلاغ و تحقق مطالبات و دغدغه‌های مردم شریف ایران کوشیده‌اند و هم‌چنین ضمن مشارکت در مجاهده نورانی در تأمین مایحتاج مردم و خدمت‌رسانی از محله تا بیمارستان و از بیمارستان تا آرامستان‌ها تلاش کرده‌اند تا پاسدار حریم شریعت مقدس باشند و در این راستا ضمن تبیین مبانی دینی، پاسخ‌گویی صدها سؤال پرتکرار و ارائه‌دهنده هزاران مشاوره روزانه بوده‌اند. حوزه علمیه متعزراست که با اعتماد جامعه ایمانی و خیران توانسته، در تأمین بخشی از نیازهای بهداشتی و معیشتی مردم در این ایام عسرت، گام‌هایی در خور بردارد.

آیت‌الله اعرافی خاطرنشان ساخت: من در دوماه گذشته همه فعالیت‌های خود را کنار گذاشتم و همه اوقاتم را صرف دو کار مهم کردم؛ اول ساماندهی و تقویت آموزش مجازی حوزه که در این طرح مهم و در سطوح پایه حوزه، قریب به صد درصد فعالیت‌های آموزشی را به فضای مجازی بردیم و گام بزرگی در جهت مجازی‌سازی بهره‌گیری از فناوری نو برداشته شد که در شرایط عادی شاید میسر نمی‌شد.

وی افزود: کار دومی که بنده در این دو ماه اخیر دنبال می‌کردم، ارتباط با این بالای اجتماعی بود که بتوانیم در این رابطه یک نقش درست، عاقلانه و منطقی مبتنی بر مبانی ایفا نماییم.

امام جمعه قم خاطرنشان ساخت: اولاً با عنایتی که رهبر معظم انقلاب و مراجع معظم تقلید داشتند، واقعاً از نهاد عالی حوزه که مرجعیت باشد، یک موضع یکدست و یکصدا شنیده شد و همه نهادهای حوزوی در این رابطه هماهنگ عمل کردند و تلاش شده است این روند نیزادامه داشته باشد.

مدیر حوزه‌های علمیه با اشاره به مکاتبات اخیر خود با رهبران دینی جهان، گفت: در این مدت بیش‌از ۱۰۰مکاتبه با رهبران دینی جهان صورت گرفت که بازتاب‌های وسیعی نیز داشت.

آیت‌الله اعرافی با اشاره به لزوم پرهیز از خرافه‌گرایی و انحراف در مواجهه با حوادث و بلایا، گفت: ما به‌لحاظ مکتبی و فلسفی و کلامی در این‌گونه حوادث، نباید در دام تفکرات غلط و انحرافی بیفتیم و حوزه باید بتواند در این‌گونه حوادث، یک فکر منسجم به جامعه ارائه دهد که ما نیزاین نکته کلیدی را دنبال می‌کنیم.

وی افزود: در عرصه پاسخ به سئوالات و شبهات مربوط به کرونا، حرکت‌های خوبی صورت گرفت و در شبکه‌های مجازی به بیش‌از ۱۰۰سؤال مطرح، به‌خوبی پاسخ داده شد و یک منطق درست و عقلانی به مردم ارائه گردید و در بحث مشاوره نیز فضلالی حوزه که در زمینه مشاوره تخصص کافی داشتند، به‌خوبی ورود کردند و خدمات خوبی به مردم و متقاضیان ارائه شد. امام جمعه قم با انتقاد از کسانی که در این ایام به حوزه و نهاد روحانیت نسبت‌های ناروا می‌دادند، گفت: این‌گونه اتهامات دور از واقع، آن‌قدر واضح‌الطلان هستند که حتی نیازی به تکذیب نیست و ملت فهیم ایران و حتی مخاطبان بین‌المللی شاهد نقش‌آفرینی مثبت و تبلور گفتمان عقلانیت در قاطبه تصمیم‌سازی‌های نهاد حوزه بوده‌اند؛ ولی به‌عنوان کسی که در جریان همه جزئیات بوده، عرض می‌کنم که از سوی حوزه و روحانیت و نهادهای دینی هیچ‌گونه فشاری وجود ندارد؛ مطلقاً چنین چیزی که ستاد ملی مبارزه با کرونا تحت فشار حوزه برای باز کردن اماکن زیارتی و مذهبی است، صحت ندارد؛ ما نهایت همکاری را با ستاد ملی مبارزه با کرونا داریم و در این‌که اماکن زیارتی باز شود یا نشود، ما کاملاً تابع پروتکل‌های وزارت بهداشت هستیم و نظر کارشناسی را اصل و مبنایی فقهی و دینی می‌دانیم. وی افزود: روشن است که این موضع رسمی کل حوزه است که ما نگاه کارشناسی و علمی را اصل می‌دانیم و

مدیرکل جذب منابع و ظرفیت‌های مرکز خدمات خبر داد

حضور بیش از ۹ هزار طلبه جهادی در مقابله با کرونا و بحران سیل اخیر

گذشته، بیش‌از ۵ میلیارد تومان بوده و هم‌چنین بیش‌از ۴۰ کامیون از این هدایا نیز به دست گروه‌های جهادی در مناطق رسیده که بین مردم توزیع شده است.

حجت‌الاسلام عدالت درباره اقدام جهادی روحانیون در مبارزه با کرونا نیز، اذعان کرد: بیش‌از ۹ هزار طلبه جهادی در عرصه‌های مختلف مقابله با کرونا و بحران سیل اخیر در کشور شرکت کرده و تلاش کردند تا به شیوه‌ای جهادی در کنار سایر اقشار مردم، نهادهای دولت حضوری فعال داشته باشند.

وی افزود: یکی از عرصه‌های خدمتگزاری این طلاب جهادی در مبارزه با کرونا، حضور در بیمارستان‌ها و مراکز درمانی بود؛ به‌ویژه آن‌که چون بیماران کرونایی هم

اکتون نیز در ادامه کار در کنار وزارت بهداشت و نهادهای متولی قرار داریم و از این پس نیز، در پیامدهای اقتصادی و آثار اجتماعی پساکرونا، نهاد حوزه و روحانیت، با تقرب به خدای متعال، برای مردم و در کنار مردم و دوشادوش خادمان ملت خواهند بود.

آیت‌الله اعرافی با اشاره به جایگاه ویژه و ممتاز قم در کشور و جهان اسلام، گفت: قم باید در عرصه بهداشتت و فرهنگ عمومی سرآمد باشد و مسئولان بهداشتی کشور، باید در کنار توجه به سلامت جسمی مردم به سلامت معنوی و روانی مردم نیز توجه کافی داشته باشند و برای تحقق این امر مهم، ما آماده همکاری با وزارت بهداشت هستیم.

وی افزود: در عرصه طب سنتی نیز باید از هر کار افسار گسیخته و ناروایی پرهیز شود و با تکیه بر فرایندهای علمی و دانشی از هر تجربه‌ای برای کاستن آلم مردم و مداوای بیماران بهره برد.

• **نقش حوزه و روحانیون در مقابله با ویروس کرونا شاخص و مثال‌زدنی است**

رئیس دانشگاه علوم پزشکی قم هم در این دیدار، ضمن ارائه گزارشی از فعالیت‌های صورت‌گرفته توسط دانشگاه علوم پزشکی قم در طول ایام شیوع کرونا در قم و کشور، در بخش دیگری از سخنان خود ضمن اشاره به آغاز هفته سلامت و نام‌گذاری روزی به نام هفته سلامت، روحانیون و طلاب، گفت: در این‌جا لازم است از مراجع عظام تقلید، مدیر حوزه‌های علمیه و امام جمعه قم، حوزه علمیه، طلاب و گروه‌های جهادی که در عرصه‌های گوناگون در ایام کرونایی به بیماران و حتی اموات کرونایی خدمت ارائه کرده و می‌کنند، تشکر و تقدیر داشته باشیم.

دکتر قدیر گفت: بیش‌از ۱۳۰۰فرز این طلاب و روحانیون جهادی در بیمارستان فراتنی سخت‌ترین کارها را انجام می‌دادند و یا در آن‌آستان بیست مصومه ^{۱۱} به غسل اموات کرونایی می‌پرداختند و ما معتقدیم که نقش روحانیون در کمک به بیماران کرونایی شاخص و مثال‌زدنی بوده و خواهد بود که باید از آنان به‌صورت ویژه تقدیر و تشکر کرد.

وی با اشاره به لزوم توانمندسازی مردم در بحث پیشگیری و مقابله با کرونا، گفت: ما در کنار بحران کرونا، بحران‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و دیگر بحران‌ها را نیز پیش رو داریم که نیاز است، به مردم کمک‌های مقتضی صورت گیرد؛ لذا باید یکج‌های اقتصادی، فرهنگی، هنری و… آماده شده و در اختیار مردم قرار گیرد تا آن‌ها از نظر مباحث روحی روانی و اجتماعی آرامش کافی داشته باشند.

نمی‌توانستند، همراهی برای خود داشته باشند، تعداد زیادی از طلاب و روحانیون جهادی با هماهنگی کادر درمانی، به بیمارستان‌ها رفتند و ضمن انجام امور شخصی بیماران، ارتقای روحیه این عزیزان و هم‌چنین کادر درمانی را عهده‌دار شدند.

حجت‌الاسلام والمسلمین عدالت عرصه دیگر فعالیت این طلاب جهادی را حضور پرشور در آرامستان‌ها و به‌ویژه با توجه به کمبود نیرو، تغسیل و تکفین متوفیان معرفی کرد و اظهار داشت: ما در روزهای نخست شیوع کرونا شاهد بودیم که متأسفانه برخی از فوت‌شده‌ها بدون رعایت تشریفات تجهیز، به خاک سپرده شدند؛ اما در ادامه و با استفتا از رهبر معظم انقلاب اسلامی، طلاب و روحانیون جهادی به شکل جدی به صحنه آمدند و با مجوز از وزارت بهداشت نسبت به تغسیل، تکفین و تدفین اموات کرونایی اقدام کردند.

مدیرکل جذب منابع و ظرفیت‌های مرکز خدمات حوزه‌های علمیه، عرصه سوم خدمت‌رسانی طلاب جهادی را در کمک و دل‌داری به خانواده متوفیان و بیماران کرونایی معرفی کرد و بیان داشت: در این زمینه نیز طلاب عزیز جهادی با مراجعه به درب منازل این عزیزان، ضمن تغفد و دلجویی از آنان، توزیع سبد معیشتی و روحیه دادن به آنان را پی‌گیری کردند.

وی اضافه کرد: مشاوره‌های تخصصی طلاب جهادی به خانواده‌های مبتلا و رفع برخی شبهات درباره مسائل مربوط به خیر و شر، عرصه‌های دیگر خدمتگزاری طلاب جهادی در خط مقدم مبارزه با کرونا بوده است.

فرزانگان

آیت‌الله میرزا شکرالله فانی

- تولد:** ۱۲۴۱ش
- عمر:** ۷۸ سال
- مدفن:** روستای قصابه (از توابع مشکین‌شهر)
- آثار:** کشکول فانی، ذم‌الاشقیاء، کتابی در ارث و نحوه تقسیم ارثیه، کتابی مشتمل بر مسائل فقهی و فلسفی، اشعار عربی و ملّعات، کتابت تمام قرآن و…

هنر قلم یکی آن است که تذکره عالمانی جامع و باتقوا که سراسر عمر شریف خود را در گمنامی و بدون هیاهو سپری کرده اند را می‌نگارد و اندکی ابر گمنامی آنها را کنار می‌زند.

آیت‌الله علامه میرزا شکرالله فانی ^{رحمته}، فقیهی فیلسوف و شاعری فروانی به شهرهای ایران و بیش از ده کشور دنیا نگارش انواع خط‌های اسلامی در اوج بلاغت و کمال هنری قرار داشت. او سال ۱۲۴۱ش در مشکین‌شهر و در بیت علم و تقوا به دنیا آمد. گویا نیاکان ایشان در ترکیه می‌زیستند که به دنبال سخت‌گیری حکومت عثمانی بر شیعیان، در عصر صفوی به منطقه مشکین‌شهر مهاجرت کردند.

میرزا شکرالله با تأسی از اجدادش، مسیر حوزوی را برگزید و مقدمات را نزد پدرش خواند. پس از مدتی سفر علمی خود را آغاز کرد و در حوزه‌های قفقاز و نجف اشرف ادامه تحصیل داد.

اگرچه از جزئیات تحصیلی ایشان اطلاعی در دست نیست ولی آثار به میراث مانده از ایشان حکایت از آن دارد که نزد اساتید حاذق و زبردستی شاگردی کرده و با تحمل سختی‌ها در این مسیر به مرتبه رفیعی از علم و دانش نائل آمد.

میرزای فانی ضمن دانش‌اندوزی، مسافرت‌های علمی تبلیغی فراوانی به شهرهای ایران و بیش از ده کشور دنیا داشته که گویای زندگی پرفراز و نشیب و دغدغه‌های دینی این عالم ربانی است.

• **تسلط بر زبان‌ها**

میرزا علاوه بر زبان‌های ترکی و فارسی که از کودکی به آن‌ها تسلط داشت، به زبان‌های عربی، فرانسه و روسی نیز تسلط پیدا نمود و به‌خصوص در ادبیات عرب و ظرافت موجود در آن کاملاً آشنا بوده که اشعار عربی موجود در کشکول او گواه صادق در این زمینه است.

• **میرزای هنرمند**

میرزا از نظر هنری یکی از شاخص‌ترین هنرمندان عصر خود محسوب می‌شد که متأسفانه این وجهه ایشان گمنام‌تر از شخصیت علمی‌شان است. او انواع خطوط نسخ، نستعلیق و شکسته نستعلیق را با استادی تمام و لطافت بسیار نوشته است که خوشبختانه نمونه‌هایی از آن موجود است.

کتابت دو مجموعه بسیار نفیس قرآن کریم و صحافی آن با چرم نازک روسی از آثار ماندگار این عالم هنرمند است. ایشان در ابتدا این مجموعه، نحوه نگارش آن را تشریح نموده است و از نکات قابل توجه این است که به علت شیوع قحطی در آن زمان، ایشان مجبور بود که جهت تأمین معاش به کتابت این مجموعه بپردازد.

یکی از هنرمندان معاصر می‌نویسد: «با ملاحظه دست‌نوشته‌ها و آثار باقی مانده از این مرد دینی و ادبی، دستخوش حیرانی توأم با تأسف شدم که چرا مرد عالم و ادیب و هنرمندی هم‌چون میرزا شکرالله فانی جدای از فصایل علمی دست‌کم از نظر خوشنویسی و مهارت در نگارش انواع خطوط اسلامی ناشناخته مانده و معرفی نشده است.»

• **نمونه‌ای از اخلاق و عدالت**
پس از توجّه بودن میرزا، قیاله و قراردادهای فراوانی توسط ایشان مکتوب شد که نزد محاکم در حکم سند رسمی بوده است. حکایتی از امانت‌داری و تقدّد ایشان به موازین اخلاقی منقول است که پس از وفات یکی از خان‌های ثروتمند منطقه، یکی دیگر از خان‌ها به میرزا مراجعه می‌نماید و از او درخواست می‌کند که با تنظیم سند و قباله‌ای اموال و دارایی‌های خان متوفی را به نام من ثبت کن. میرزا که علاوه بر تبلیغ دین، سخت به آن پایبند هم بوده، از چنین کاری استکفاف می‌کند. خان برای تحقق مقصودش، به سلاح متوسل می‌شود و لذا میرزا برای حفظ جان سند مورد درخواست را می‌نویسد اما در حاشیه سند، با الفاظی که برای خان نامفهوم بوده، موجودیت سند را مبتنی بر اجبار و اکراه قلمداد می‌نماید.

چند سال بعد که این امر به شکایت و محاکم قانونی می‌انجامد، میرزا پس از اقرار به کتابت سند، مدعیان را متوجه حاشیه سند و اکراهی بودن آن می‌کند و بدین سان خود را تبرئه می‌نماید.

• **آثار قلمی**

آیت‌الله فانی با وجود مشغله‌های اجتماعی و تبلیغی در امر تألیف کتاب نیز موفق بود و آثاری را از خود به یادگار نهاد که برخی از آن‌ها عبارت است از: دو جلد کتاب با عنوان کشکول فانی و شامل اشعار فارسی، ترکی و عربی و نیز شامل تاریخ ایران و یونان قدیم، یک جلد کتاب شامل مباحث فقهی و فلسفی، کتابی با عنوان ذم‌الاشقیاء که در مذمت قاتلین اولیای الهی است، تنظیم جدولی برای تقسیم ارث در میان وزات که دقیق است و اشعار عربی و معلمات.

• **عروج ملکوتی**

عاقبت این روحانی خدوم در سال ۱۳۱۹ش وفات یافت. قبر آن مرحوم در مسجد قصابیه است که خود سال‌ها در آن مسجد به اقامه جماعت و تبلیغ دین مشغول بود. از ایشان ۵ فرزند باقی مانده که یکی از آن‌ها در قید حیات است.

تهیه و تنظیم:علی‌اکبر بخشی

اشتراک افق حوزه

۰۲۵ - ۳۲۹۰۰۵۳۶

۰۹۱۹۶۹۱۴۴۵۰

• لزوم توسعه ظرفیت‌های تولیدی کشور

عضوهیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی هم چنین، با اشاره به این‌که یکی از الزامات مهم در راستای تحقق شعار سال، تلاش در جهت توسعه ظرفیت‌های تولیدی در کشور است، ابراز داشت: در کنار توسعه این ظرفیت‌ها، باید موانع مهم و عمده بر سر راه رونق و جهش تولید را برداشت تا ان‌شاءالله در سایه عمل به اقتصاد مقاومتی، بتوان زمینه رشد و شکوفایی کشور در جبهه اقتصاد را به‌خوبی فراهم کرد.

وی در ادامه با اشاره به این‌که ما باید قبل از هر چیز ظرفیت‌های بالفعل اقتصاد کشور را شناسایی کنیم، گفت: به اعتقاد بنده در همین آغاز سال جهش تولید، باید کمیته فوری با حضور بخش‌های اصلی اقتصادی هم‌چون وزارت اقتصاد، بانک مرکزی، سازمان برنامه و بودجه و... به‌منظور شناسایی ظرفیت‌های تولیدی بالفعل چه در بخش کشاورزی، چه صنعت و چه خدمات و گردشگری تشکیل شود و این ظرفیت‌ها براساس اولویت‌گذاری‌ها مورد توجه و حمایت قرار گیرند. وی افزود: اگر براساس رهنمودهای مقام معظم رهبری و اسناد بالادستی مربوط به چشم‌انداز کشور، امکانات اقتصادی موجود در راستای به فعلیت رسیدن ظرفیت‌ها و پتانسیل‌ها بسیج شود، قطعاً شاهد رونق و جهش اقتصادی خواهیم بود.

• اهمیت بخش کشاورزی در رونق و جهش تولید

این اقتصاددان حوزوی هم چنین گفت: بی‌شک بخش کشاورزی ما جزء بخش‌های اولویت‌دار است؛ چراکه کالاهای راهبردی و مواد غذایی مورد نیاز مردم در این عرصه تولید و تأمین می‌شود؛ ضمن آن‌که اهتمام به این بخش باعث توسعه اشتغال می‌شود.

• لزوم تلاش برای حل مشکلات صنعت خودروسازی

حجت‌الاسلام والمسلمین یوسفی هم چنین ادامه داد: یکی دیگر از بخش‌های مهم که اتفاقاً ما در سال‌های اخیر در آن دچار مشکلات جدی بوده‌ایم، صنعت خودروسازی است که اگر مشکلات آن رفع شود، به‌جهت اشتغال‌زایی و جهش تولید در کشور بسیار اثرگذار است.

• خام‌فروشی نفت، خیانت به اقتصاد ملی

عضو انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمیه هم چنین گفت: یکی دیگر از صنایع بسیار مهم که هم ظرفیت بالفعل و هم ظرفیت بالقوه ما در آن قابل توجه است، صنعت نفت است. صنعت نفت با توجه به این‌که خام‌فروشی نفت، از خیانت‌های بزرگ به اقتصاد کشور است، باید با تحول در این بخش، جلوی خام‌فروشی نفت را گرفته و به سمت فرآوری محصولات ناشی از نفت حرکت کنیم که اگر این‌گونه شد، تنها در بخش پتروشیمی می‌توانیم صدها هزار شغل برای جوانان بیکار کشور فراهم کنیم.

وی اضافه کرد: بی‌شک تحول در این عرصه، با توجه به وجود شرکت‌های دانش‌بنیان و جوانان نخبه‌ای که داریم، به‌سرعت امکان‌پذیر است؛ به‌شرط آن‌که مسئولان نیز به‌خوبی از جوانان و توانمندی‌های داخلی حمایت کنند.

• لزوم رفع موانع قانونی فرآوری جهش تولید

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه علمیه قم با تأکید بر ضرورت شناخت موانع موجود بر سر راه جهش تولید و رفع آن‌ها، ابراز داشت: از جمله این موانع، موانع قانونی است؛ چراکه به هر حال قوانین باید تسهیل‌گر رونق و جهش تولید باشد و حال آن‌که در بخش‌های مختلف متأسفانه، گاهی خود قوانین مانع جهش تولید هستند؛ مثل بحث مجوزها که گویا باید از هفت‌خوان عبور کرد تا در بخش گمرک و امور مربوط به واردات و صادرات که موانع قانونی جدی است. مجلس باید در این باره اقدام عاجل و انقلابی صورت داده و ضوابط و قوانینی را که مانع تولید و جهش تولید هستند، اصلاح کند. ضرورت اقتدار دستگاه قضایی در برخورد با مفاصد و رانت‌خواری وی افزود: مانع مهم دیگر، فساد اقتصادی است که مشکلات فراوانی برای تولید ایجاد کرده و متأسفانه بر اساس آمارها، منشأ بسیاری از فسادها، بانک‌ها و برخی دستگاه‌های دولتی هستند که در

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه علمیه

اگر مطالبات رهبری محقق می‌شد، سال‌ها قبل شاهد رونق و جهش تولید بودیم

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه علمیه قم، با تأکید بر این‌که رفع موانع فرآوری اقتصاد ملی، لازمه رشد و جهش تولید است، تصریح کرد: حقیقتاً اگر مطالبات مقام معظم رهبری در رابطه با اقتصاد مقاومتی محقق می‌شد، سال‌ها قبل شاهد رونق و جهش تولید بودیم.

حجت‌الاسلام والمسلمین احمدعلی یوسفی در گفت‌وگو با خبرنگاری حوزه، با اشاره به این‌که در سال گذشته به‌عنوان سال «رونق تولید» اقدامات قابل توجهی در راستای شعار سال صورت گرفت، اظهار داشت: با وجود این اقدامات متناسب با نام‌گذاری سال، این حجم از فعالیت‌ها در حدی نبوده که بگوییم، حداقل در رابطه با تولید ملی در اقتصاد قوی شده‌ایم و لذا هم‌چنان نیازمند تحرک و تلاش جدی و مضاعف در این باره برای رفع نقاط ضعف و برطرف کردن نقصان‌ها هستیم.

وی افزود: ما باید از حیث تولید به نقطه‌ای برسیم که در اقتصاد به یک قدرت تبدیل شویم که اگر این‌گونه شد، دیگر در برابر تحریم‌ها و فشارها و تکانه‌های اقتصادی که دشمن علیه ما وارد می‌کند، آسیب‌پذیر نخواهیم بود.

وی گفت: بر این اساس، نام‌گذاری سال «جهش تولید» از سوی رهبر معظم انقلاب با این هدف بوده که مردم و مسئولان در تداوم بحث رونق تولید، بیش از پیش متوجه اهمیت این موضوع شده و بدین وسیله زمینه‌ها و بسترهای لازم برای تحقق این شعار کلیدی مهیا گردد.

استفاده عادلانه از امکانات اقتصادی کشور است.

وی یادآور شد: واقعیت آن است که رانت باعث می‌شود که نیروهای مؤمن و متخصص و خلاق، فرصت حرکت سالم را از دست داده و در عوض، این فرصت‌ها به دست افراد ناسالم و نالایق بیفتد که به‌همین خاطر، تولید ملی به‌شدت آسیب می‌بیند.

• سود بالای واسطه‌گری و دلایلی ممانعی بر سر راه جهش تولید

عضوهیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی هم چنین در ادامه صحبت‌های خود بیان این‌که یکی دیگر از موانع عمده فرآوری جهش تولید، سود بالای واسطه‌گری و دلایلی است، گفت: تا زمانی که سود بالای این قبیل کارها وجود دارد و از سویی سختی‌ها و مشکلات فراوانی پیش پای تولیدکنندگان است، انگیزه‌ها کمتر به سمت تولید سوق پیدا می‌کند.

• جلوی واردات بی‌رویه و غیرضرور گرفته شود

حجت‌الاسلام والمسلمین یوسفی با بیان این‌که یکی دیگر از موانع اصلی، واردات بی‌رویه و غیرضرور است که ارزش بسیار قابل توجهی از کشور را مصرف خود می‌کند، خاطر نشان کرد: حقیقتاً اگر تنها، درصدی از ارزی که به مسئله واردات اختصاص پیدا می‌کند، برای حمایت از تولید کالاهای مشابه در داخل صرف می‌شد، شاهد رونق و جهش قابل توجهی در عرصه تولید بودیم و این مسئله طبعاً باعث کاهش مشهود آمار بیکاری در داخل کشور می‌شد. وی با تأکید بر این‌که عمل به شاخصه‌های اقتصاد

مقاومتی، باعث ایجاد تحول عمیق در بخش‌های مختلف اقتصاد کشور می‌شود، گفت: مقام معظم رهبری در سال‌های اخیر در تبیین ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی از عباراتی چون برآمده از فرهنگ ایرانی و اسلامی، الگوی الهام‌بخش از نظام اقتصاد اسلام، اقتصاد مولد و پیش‌رو، اقتصاد درون‌زا و برون‌گرا و نیز اقتصاد مردم‌بنیان و دانش‌بنیان استفاده کرده‌اند که بحث در خصوص هر کدام از این‌ها نیازمند مجال وسیع‌تری است.

• گلیه‌های رهبری از ضعف‌های اقتصادی

وی گفت: در این سال‌ها مقام معظم رهبری انتقادات و گلیه‌هایی داشته‌اند که به‌خصوص در بحث اقتصاد اگر به آن‌ها توجه می‌شد و مطالبات ایشان محقق می‌گشت، بسیاری از مشکلات و گرفتارهای امروز کشور رفع می‌شد؛ اما امروز هم باید فرصت را غنیمت شمرده و قبل از هر چیزی مسئولان و اساتید و فعالان اقتصادی، به فهم درست و کامل از اقتصاد مقاومتی و اجزای آن دست یابند.

حجت‌الاسلام والمسلمین یوسفی در پایان تأکید کرد: واقعیت تلخی که وجود دارد، این است که کسانی که متولی عمل به اقتصاد مقاومتی هستند، گاهی اوقات درک و فهمشان از این موضوع براساس تفسیر رهبری نیست و لذا کارها را به‌درستی به پیش نمی‌برند و این در حالی است که اگر مسئولان اقتصاد مقاومتی را براساس تفسیر مقام معظم رهبری نصب‌العین خود قرار داده و برای عملیاتی کردن آن برنامه‌ریزی می‌کردند، ما رونق و جهش تولید را در ابعاد مختلف شاهد بودیم.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی در پیام نوروزی به‌مناسبت آغاز سال ۱۳۹۹، سال جدید را سال «جهش تولید» نام‌گذاری کردند. پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR در یادداشتی تحلیلی به قلم دکتر ابراهیم سوزنجی عضو هیات علمی دانشکده اقتصاد و مدیریت دانشگاه صنعتی شریف به بررسی راه‌کارهای جهش تولید در کشور پرداخته است.

در اینجا با دو پارادوکس مواجهیم: برای ورود به بازار بین‌المللی، نیازمند تحقیق، توسعه و فناوری بالا در کنار بازاریابی و توسعه نام تجاری هستیم و همه این‌ها نیازمند منابع مالی و انسانی گسترده‌ای است که در قیاس با شرکت‌های بزرگ بین‌المللی قادر به فراهم کردن آن‌ها نیستیم. البته پارادوکس دوم که مختص کشور ما است تحریم‌هاست که به ما اجازه ورود و فعالیت در آن مقیاس بین‌المللی را نخواهد داد.

• راه‌کار

تجربه‌ی دنیا نشان داده که پارادوکس اول در زمان تغییرات گسترده فناوری قابل حل شدن است. تغییرات فناوری باعث می‌شود که شرکت‌های بزرگ موجود، دست برتر خود را در فناوری از دست بدهند و بنابراین تحقیق و توسعه توأم با خلاقیت می‌تواند راه را برای تازه واردان باز کند.

پارادوکس دوم مختص ماست و صرفاً با تکیه بر تجربیات خود کشور قابل حل است که این‌جا ورود هر سه قوه و انداختن طرحی نو برای آن ضروری‌تر است. کشور امنیت خود را از طریق گشایش مرزها و ایجاد پایگاه‌هایی فرای مرزهای جغرافیایی تأمین نمود و در آنجا فرماندهان عملیات با روکشی غیرایرانی، توانستند بر مشکلات غلبه کنند.

در حوزه اقتصاد نیز ما نیازمند همین راهبردها هستیم. بنگاه‌های اقتصادی تا زمانی که نام ایران را بر خود بدم می‌کنند، قابل تحریم هستند؛ اما زمانی‌که این شرکت‌ها اصالتی دیگر داشته باشند، دیگر قابلیت تحریم ندارند. سیستم کشور باید فکر کند چگونه می‌تواند به بنگاه‌های داخلی کمک کند تا با انتقال پایگاه فعالیت‌های خود به آن طرف مرزها، دیگر قابلیت تحریم نداشته باشند و از طرفی منافع فعالیت‌های آن‌ها به داخل برگردد و از این طریق بتوانند تحریم‌ها را شکسته و وارد بازار بین‌المللی گردند. باید توجه نمود که این بدان معنا نیست که تولید در خارج از کشور صورت پذیرد، بلکه بنگاه نماینده خارجی صرفاً محصولات داخلی را گرفته و در بازار بین‌المللی عرضه خواهد کرد و این فروشنده خارجی قابل تحریم نیست.

شاید دم‌دم‌ست‌ترین مثال، خودروهای الکتریکی باشد که در زمان تغییرات فناوری، به ما اجازه ورود و دستیابی به فناوری را می‌دهد، به شرطی که بتوانیم با رویکردی بین‌المللی، مساله ورود به بازارهای جهانی را نیز حل کنیم. و همه این‌ها در سایه هماهنگی هر سه قوه امکان‌پذیر است.

تولید واسطه بین بازار از یک طرف، و فناوری از طرف دیگر است. جهش تولید به دو صورت می‌تواند صورت پذیرد: افزایش میزان تولیدات محصولات موجود یا حرکت به سمت تولید محصولات جدید. جهش تولید زمانی اتفاق می‌افتد که هم فناوری مورد نیاز برای افزایش تولید فراهم باشد و هم از طرف دیگر بازار تقاضا برای محصولات تولیدی وجود داشته باشد یا این‌که ایجاد شود.

دانشجویان نرم اول برخی رشته‌های مرتبط هم، امروزه می‌دانند که فناوری صرفاً ماشین‌آلات نیست و هیچ کشوری با تکیه بر فناوری وارداتی نتوانسته جهش تولید داشته باشد. ماشین‌آلات، صرفاً یک ظرفیت است و تا با اجزای دیگری نظیر مهارت نیروی انسانی، آموزش، تسلط بر فرآیندهای مهندسی، طراحی محصول، تحقیق و توسعه همراه نباشد، به هیچ روی نمی‌تواند به تولید بیشتر منجر شود. متأسفانه در طول تاریخ توسعه صنعتی کشور، این‌ها اجزایی بوده‌اند که کمترین توجه شده است و فقدان رقابت نیز عاملی در جهت تضعیف این عناصر بوده است.

از طرف دیگر، ورود به بازارهای بین‌المللی شرط لازم جهش تولید است، چراکه تا زمانی که دلخوش به بازارهای داخلی باشیم، حجم اقتصاد و درآمد سرانه، ناشی از تولیدات تغییر خاصی نخواهد کرد و صرفاً برخی ممکن است موفق شوند جایگاه سایرین را در بازار داخلی از آن خود کنند.

جهش تولید در ایران قوی

• حرف‌های قدیمی در قالب جدید؟

از زمانی که حضرت آیت‌الله خامنه‌ای امسال را به‌نام «جهش تولید» نام‌گذاری کردند، مصاحبه‌ها، مطالب و نکات مختلفی در این باب در فضای رسانه‌ای به چشم می‌خورد که در حال تفسیر و تبیین این نام هستند. در این بین برخی نیز مثل همیشه کارهای قبلی خود را به‌نام «جهش تولید» به رخ بقیه می‌کشند. مثلاً از گاتی با نشان دادن ماشین‌آلات وارداتی خود، عنوان کرده که ما با این ماشین‌آلات ظرفیت تولید را سه برابر کرده‌ایم و این یعنی جهش تولید.

تجربه تولید در کشور ما، شاید بیش از نیم قرن است که بر پایه ایجاد کارخانه بنا شده است که خود به مدد تعرفه‌های پایین واردات ماشین‌آلات، تعرفه بالا برای کالاهای وارداتی رقیب، نرخ پایین ارز و تخصیص ارز حاصل از صادرات نفت به واردات ماشین‌آلات، در طول این سال‌ها توانسته‌اند زنده بمانند.

از این روی، به‌جای تمرکز بر افزایش ارزش افزوده حاصل از فعالیت‌های صنعتی، سیاست‌گذاران صنعتی تلاش می‌کرده‌اند تا با رویکرد جایگزینی واردات، کالاهای وارداتی را به شح فوق تبدیل به ساخت داخل کنند.

این مدل، نه تنها باعث ایجاد ارزش افزوده بالا نمی‌شود، بلکه در شرایط امروزه دیگر پایدار نیز نخواهد بود؛ چراکه دسترسی به ارز حاصل از صادرات نفت محدود شده است و از طرف دیگر، نرخ ارز دیگر پایین نیست و بنابراین نمی‌توان دل‌خوش داشت که ظرفیت تولید را می‌توان به مانند گذشته افزایش داد و سپس به آن «جهش تولید» نام نهاد.

حرف‌های قدیمی دیگر کارآمد نیست و باید طرحی نو در انداخت، از این روست که رهبری «جهش تولید» را ذیل ایران قوی مطرح کرده‌اند که لازمه آن نقش‌آفرینی هر سه قوه در این راستاست.

• الزامات جهش تولید

برخی الزامات آن، توسط رهبر انقلاب اسلامی بیان شد: نظیر مبارزه با قاچاق، واردات بی‌رویه، مبارزه با سوء استفاده‌کنندگان و دادن مشوق‌های لازم به تولیدکنندگان. البته همه این‌ها هم شرط به این است که تمامی دستگاه‌ها وظیفه خود را به درستی انجام دهند و این دقیقاً نکته اصلی جهش تولید است. برای ترسیم نقش درست دستگاه‌ها، مفهوم جهش تولید باید مورد بازبینی مجدد قرار گیرد تا با رونق تولید و مفاهیم قدیمی اشتباه گرفته نشود.

آثار ماندگار

طبقات المحدثین باصبهان والواردین علیها

ابومحمد عبدالله بن جعفر بن حیان الانصاری از محدثین و مورخین بزرگ اصفهان بوده که در حدود سال ۲۷۳ق در خاندان منسوب به علم و آشنا به حدیث متولد شد. پس از آموزش‌های مقدماتی در اصفهان برای استماع حدیث، به بصره، بغداد، موصل، مکه و مدینه سفر کرد و نزد مشایخ بزرگی چون ابراهیم بن سعدان، ابن ابی عاصم، ابوالعباس هروی و عبدالله بن زکریا روایت نقل کرد. نزد او شاگردان بزرگی چون ابوبکر بن حارث، حافظ ابونعیم اصفهانی، محمد بن احمد بن شاکر مؤذن تربیت شدند. ابوشیخ آثار و تالیفات مفیدی چون اخلاق النبی و آداب و الامثال فی الحدیث النبوی از خود به یادگار گذاشت. او عاقبت در سال ۳۶۹ق درگذشت.

• طبقات المحدثین باصبهان والواردین علیها

کتاب «طبقات المحدثین باصبهان والواردین علیها» نوشته ابوالشیخ انصاری و به زبان عربی است که به تقسیم‌بندی طبقات محدثین در سه طبقه بزرگ اصحاب، تابعین و تابعین از تابعین پرداخته است.

ابوشیخ بر خلاف بسیاری از طبقات نگاران، فقط بر ملاک زمان توجه داشته است؛ زیرا نکته اصلی مورد توجه مولف و به‌خصوص محدثین، رابطه استاد و شاگردی بین طبقات مختلف بود که به نظر او تنها با ملاک زمان و تعیین سال وفات آن‌ها امکان‌پذیر بود که ملاک‌هایی چون نسب و جغرافیا در این جهت کارایی ندارد. طبقات المحدثین، شاید قدیمی‌ترین تاریخ موجود اصفهان باشد که به دست ما رسیده است.

• طبقات مکتوب در کتاب

مولف طبقات محدثین را در ۱۱ طبقه دسته‌بندی نموده که آن را با صحابه که تعدادشان ۱۸ نفر می‌رسد، آغاز نمود. زندگی جناب سلمان فارسی در میان اصحاب تفصیل بیشتری دارد. طبقه دوم، تابعین و ۲۶ نفر هستند که با احضاف بن قیس شروع و به یزید اودی ختم می‌شود. سپس مولف از طبقه صغار تابعین و کبار آنان در طبقه سوم نام می‌برد که تعدادشان را ۱۳ نفر معرفی می‌کند. در طبقه چهارم نیز از ۲۷ نفر که اولشان مبارک بن فضاله و آخرشان زحاف بن ابی زحاف است، نام می‌برد. در طبقه پنجم از ۶۴ نفر، در طبقه ششم از ۱۴ نفر، در طبقه هفتم از ۲۳ نفر، در طبقه هشتم از ۵۱ نفر، در طبقه نهم از ۱۵۹ نفر و در طبقه یازدهم و دوازدهم که به ذکر معاصرین و شیوخ خودش پرداخته از ۲۸۸ نفر نام می‌برد. دو طبقه اخیر، معظم مطالب کتاب را شامل می‌شود.

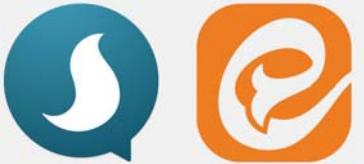
• منابع کتاب

مصنف برای تالیف طبقات از منابع و کتب معتبر استفاده نموده که کتاب خلیفه بن خیاط، تاریخ کبیر از بخاری، فوائد البردیجی و نیز اقوال مشاهیری چون ابن حاتم، احمد بن حنبل، ابن خثمه، بخاری، مالک و غیرآنان از آن جمله است.

• چاپ و نشر

این کتاب اخیراً دو بار تصحیح و سپس چاپ شده که چاپ انتشارات موسسه الرساله بیروت یکی از آن‌ها است.

تهیه و تنظیم: علی‌اکبر بخشی

کانال هفته‌نامه

افق حوزه

در پیام‌رسان‌های

سروش و ایتا

@ofogh_howzah

ادامه از شماره قبل

- وظیفه انسان در برابر شرور**

اکنون نوبت می‌رسد به بخش دوم و بخش عملی بحث، یعنی پاسخ به این پرسش که «در مقابل این شرور، چه موضعی باید اتخاذ کرد و چه رفتار اختیاری باید انجام داد».

این بخش هم گاهی به‌صورت بحثی فلسفی و عقلی خالص مطرح می‌شود و به وسیله ادله عقلی و باتوجه به مصالح و مفاسدی که قابل درک عقل است جواب داده می‌شود. اما با توجه به معارف سطح مسطح بحث خیلی فراتر می‌رود. برای پاسخ، گریزی از مسئله نظری به مسئله عملی می‌زنیم، و نظر به این‌که این شبهات بیشتر برای دین‌داران یا در مقابل دین‌داران مطرح می‌شود، تا حدی که برای ما میسر است و توفیق پیدا کنیم، ارتباط آن را با مسائل دینی و اراده تشریعی الهی توضیح می‌دهیم.

- تأثیر عمل در تکامل انسان**

گفتیم که کامل بودن نظام عالم – یعنی نظامی که شامل همه مخلوقات می‌شود– به این است که مخلوقی وجود داشته باشد که با اراده و انتخاب خودش مسیر خود را انتخاب کند، و در اثر حسن اختیار به عالی‌ترین مقامی برسد که مخلوقی می‌تواند به آن مقام برسد. وقتی می‌گوییم «با اختیار خودش انتخاب کند»، پای عمل در میان می‌آید. باید خیر و شرّی باشد تا یکی را با اختیار خود انتخاب کند– خواه انتخاب درونی و در حوزه روح و نفس خودش، یا حوزه بیرونی که مربوط به عمل‌های جوارحی می‌شود. وقتی پای اختیار و انتخاب در کار آمد، مسئله «فعل» به معنای عاמש مطرح می‌شود. بر این اساس، هرآن‌چه موجب محرومیت انسان از اصل چنین کمالی و در باجراتی از آن باشد متصف به «شرّیت» می‌شود، و برعکس، آن‌چه موجب نیل به اصل این کمال یا به درجات عالی‌تر آن باشد متصف به «خیریت» می‌شود، و هر دو قسم «عمل اختیاری» به معنای عاמש نامیده می‌شود و به دو قسم جوانحی و جوارحی منقسم می‌گردد.

- تدریجی بودن وجود انسان، برای فراهم آمدن زمینه‌های گسترده‌تر برای انتخاب**
- موجود انتخاب‌گر برای اینکه زمینه گسترده‌ای برای انتخاب و تغییر مسیر داشته باشد، باید خودش تدریجی باشد و همواره برایش شرایط جدیدی برای انتخاب در عرصه‌های مختلف و ترقی و تنزل فراهم شود؛ چیزهایی که فقط در این عالم طبیعت میسر می‌گردد.

- لزوم شناخت عقلی برای انتخاب آگاهانه**

از سوی دیگر، انتخاب آگاهانه نیاز به شناخت کمال و نقص و خوب و بد دارد؛ چیزی که در مراحل اول زندگی (مثل دوران شیرخواری) حاصل نمی‌شود. انسان باید تدریجاً رشد کند تا به مرحله عقل برسد که خود آن هم مراتبی دارد و تدریجاً از قوه به فعل می‌رسد. روشن است که تکامل عقل برای همه انسان‌ها یکسان نیست. نگاهی به جامعه و تاریخ کافی است دریابیم که انسان‌ها بسیار متفاوت هستند، هم از لحاظ استعدادهای ذاتی برای تعقل، و هم از لحاظ شتاب تکامل. آن‌قدر این مراتب زیاد است که قابل احصا نیست و تنها به وسیله مفاهیم کلی و مبهمی می‌توان آن‌ها را دسته‌بندی کرد.

- ضرورت وحی برای تشخیص «خوب و بد» و «خیر و شرّ»**

اگر برای انسان‌ها راه دیگری غیر از عقل ممکن باشد که بتوانند به کمک آن هرچه بیشتر و هر چه بهتر راه خیر و شرّ را بشناسند، حکمت الهی اقتضا می‌کند که آن راه هم در اختیار بشر قرار بگیرد. این‌جاست که نقش دین در تکامل انسان روشن می‌شود؛ یعنی خدای متعال غیر از شناخت‌هایی که از راه عقل به انسان‌ها می‌دهد، خودش عهده‌دار بیان حقایق و معارفی فراتر از شناخت‌های عادی و عقلانی می‌گردد، و از راه وحی روشن می‌کند که چه کارهایی موجب کمال و سعادت می‌شود یا موجب عذاب و شقاوت می‌گردد، و این‌جاست که شریعت و احکام شرع و اراده تشریعی الهی مطرح می‌شود.

- مراتب واجبات و محرمات**

در شریعت، علاوه بر تقسیم کارها به مطلوب و نامطلوب، برای مطلوبیت و نامطلوبیت مراتبی بیان شده و توجه خاصی به مرزا و ضرورت‌ها و تزاحم‌ها و شرایط متغیرانجام گرفته است. خدای متعال یک مرتبه از مراتب مطلوبیت را در نظر گرفته که بدون آن حرکت تکاملی انسان‌ها میسر نمی‌شود و ترک آن موجب محرومیت اساسی می‌شود و به آن‌ها امر کرده است. اسم این‌ها در لسان شرع «واجبات» است که خود آن‌ها هم مراتبی دارد و عندالتزاحم باید اهم از آن‌ها را مقدم داشت. در مقابل آن‌ها، «محرمات» و مراتب آن‌ها قرار دارد. کسی که بخواهد مسیر تکامل را بپیماید، باید حداقل واجبات و حداقل محرمات را رعایت کند. البته این مراتب درباره عقلیات هم مطرح است ولی در شرع کاملاً تفکیک شده و در اختیار عموم مردم قرار گرفته است.

- انذار و تبشیر پیامبران، در کنار هدایت تشریعی**
- هدایت تشریعی الهی که به‌وسیله ارسال رسل و انزال کتب انجام می‌گیرد، در اصل، جنبه تعلیم دارد؛ یعنی همان‌طور که عقل، خیر و شرّ را درک می‌کند، وحی از عقل نیابت می‌کند و خیر و شرّ را معرفی می‌نماید. ولی حتی این شناخت خیر و شرّ هم کفایت نمی‌کند که انسان‌ها از نعمت‌های معنوی و سعادت الهی هرچه بیشتر بهره‌مند شوند. از این‌رو تدبیر حکیمانه الهی اقتضا دارد که در این عالمی که پر از تحولات و تأثیر و تأثرات متقابل و تزاحمات است زمینه‌هایی فراهم شود که اولاً آن‌چه را انسان با عقل یا وحی فهمیده فراموش نکند، و ثانیاً انگیزه او برای انجام کارهای خیر، و نیز برهیز از عوامل شرّ بیشتر شود. به همین جهت، دعوت انبیا ﷺ توأم با انذار و تبشیر

بلاها و شرور؛ زمینه امتحان‌های جدید / بخش دوم

چرا خداوند شرور را خلق کرد؟ حکمت آن چیست؟

شده است:«وَسَأَلُ الْمُتَّبِعِينَ وَنَادِرِينَ لِنَأَى يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حِجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ»؛ یعنی پیامبران الهی علاوه بر اصل هدایت و نشان دادن راه خیر و شرّ و حق و باطل، با یادآوری آثار مطلوبی که در دنیا و آخرت بر انتخاب‌های خداپسندانه مترتب می‌شود، مردم را به کارهای خوب تشویق می‌کردند، و از سوی دیگر، با یادآوری آثار نامطلوب کفر و عصیان و عذاب‌های اخروی و دنیوی مترتب بر آن‌ها، مردم را از آلوده شدن به گناه و موجبات شقاوت دنیا و آخرت، بازمی‌داشتند.

بعد از فراغت از بحث نظری و توجه به حلقه واسطه بین مباحث نظری و مباحث عملی، نوبت می‌رسد به پاسخ دادن به سئوالات مربوط به وظیفه ما در برابر پدیده‌های خیر و مطلوب و پدیده‌های شرّ و نامطلوب؛ چه آن‌هایی که ابتدایی است و چه آن‌هایی که نتیجه اعمال خود شخص است، و چه آن‌هایی که به دست اشخاص دیگری حتی گذشتگان به وجود می‌آید، و چنان‌که دانستیم، همه آن‌ها در نظام احسن به‌صورت بالغرض یا بالنتیج منظور است، و با تکامل اختیاری انسان ارتباط پیدا می‌کند.

- عبادت و بندگی، عامل اصلی تکامل انسان**

خوب است در این‌جا اشاره کنیم که عامل اصلی تکامل که موجب لیاقت انسان برای دریافت عالی‌ترین رحمت‌ها و فیوضات الهی می‌شود، همان است که در لسان شرع، «عبادت» نامیده شده است. یعنی انسان بیاید که خود چیزی ندارد و از خود چیزی نمی‌تواند داشته باشد و هر چیزی به او برسد، از خدای متعال است؛ حقیقتی که در یک مسیر بسیار طولانی، امکان تحقق دارد و طیف گسترده‌ای از مراحل را، هم از لحاظ عرضی و هم از لحاظ طولی، دربرمی‌گیرد.

- حفظ نعمت‌ها، شکر نعمت‌ها و تلاش برای رشد آن‌ها، از لوازم بندگی**
- از جمله لوازم این بندگی آن است که آن‌چه را عقل موجب تنزل و سقوط انسان می‌داند ترک کنیم و آن‌چه را موجب صعود و ترقی ما می‌داند انجام دهیم. البته وقتی با وحی هم فهمیدیم که چیزی موجب ترقی و تکامل ما می‌شود باید آن را دوست داشته باشیم و آن را حفظ و نگهداری کنیم، و بالعکس، کاری را که موجب از دست رفتن نعمت و زمینه‌های تکامل می‌شود ترک کنیم. در مورد نعمت‌هایی که خدا در جسم و روح ما قرار داده، مانند چشم و گوش و دست و پا و عقل و شعور و امیال فطری، و نیز چیزهایی که با کار و تلاش خودمان پیدا کرده‌ایم، مثل علم و ایمان، باید سعی کنیم اولاً شکر آن‌ها را به‌جا بیاوریم؛ ثانیاً این درک و شناخت را حفظ کنیم که از بین نرود؛ ثالثاً سعی کنیم به لوازم عملی آن ملتزم شویم. اگر در هر مرحله‌ای کوتاهی کنیم، در واقع قدمی در راه تنزل برداشته‌ایم.

- انواع وظایف ما در برابر نعمت‌ها**

از سوی دیگر، وقتی توجه کردیم به این‌که اراده الهی فقط برای شخص من نیست و همه کسانی که بتوانند با اراده خودشان تکامل پیدا کنند، خدای متعال می‌خواهد که آن‌ها را به کمال برساند، پس هر نعمتی به هرکس دیگری هم داده باشد، ما حق نداریم آن نعمت را تخصیص کنیم، چه رسد به این‌که آن‌را از بین ببریم. و وقتی توجه پیدا کنیم که نعمت‌های دیگران می‌تواند در آینده برای ما هم منشأ کمالی شود و ما مثلاً از مال یا علم ایشان بهره‌مند شویم، نعمتی روی نعمت برای من تحقق پیدا می‌کند.

پس هم حفظ اصل نعمت، هم شکر نعمت، هم استفاده از نعمت، هم تلاش برای رشد نعمت، همه این‌ها خیراند و وظیفه عملی ما محسوب می‌شوند و هرچه در جهت ضدّ این‌ها باشد متصف به شرمی‌شود.

رسید که آن‌ها لحن کردند و بیشتر به همین امور دنیا دل بستند و از خدا دور شدند: «وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ»؛ علت این‌که اینها تضرع نکردند و به طرف خدا برنگشتند، این بود که دل‌هایشان سکووت پیدا کرده بود و به تعبیر قرآن کریم: «كَالْحِجَابَةِ» مانند سنگ شده بود، و دیگر حرف حق اصلاً در دل‌شان نفوذ نمی‌کرد، و حتی در مقابل انبیا، پنبه درگوش خودشان می‌گذاشتند که سخن آن‌ها را نشنوند! در اوائل سوره «یس»^۱، خداوند این‌گونه فرموده است که: «إِنَّا جَعَلْنَا فِيْ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ» … وَتَسَاءَ عَظِيمٌ أَنْتَذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ»^۲ و وقتی کار به این‌جا می‌رسد، دیگر استحقاق مدد الهی را از دست می‌دهند.

گاهی از این هم فراتر می‌رود، یعنی نه تنها خودشان استحقاق مراتب نازل سعادت را از دست می‌دهند، بلکه باعث گمراهی و بدبختی دیگران هم می‌شوند. چنان‌که حضرت نوح عرض کرد: «إِنِّكَ إِن تَذَرَهُمْ يَضِلُوا عِندَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فِاجِرًا كَفَّارًا»^۳ خدایا من قریب هزار سال این‌ها را دعوت کردم، انواع و اقسام انذار و تبشیر را هم در حق آن‌ها اعمال کردم، اما نه‌تنها هیچ سودی به آن‌ها نبخشید، بلکه زمینه گمراهی دیگران را هم فراهم کردند، و دیگر امید این‌که از نسل ایشان هم انسان صالحی به‌وجود بیاید وجود ندارد؛ «وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فِاجِرًا كَفَّارًا». کار که به اینجا می‌رسد، عذاب‌های دسته جمعی و عمومی نازل می‌شود و چنانکه گفتیم، بخشی از شرور این عالم را چنین عذاب‌هایی تشکیل می‌دهد. در نقطه مقابل، کسانی هم هستند که مراتبی از سختی‌ها موجب بیداری و تنبه آن‌ها می‌شود، و لاقلاً کمتر به طرف گناه و عصیان و کفر و الحاد می‌روند: «وَلَيَذِيقَنَّهٗم مِّنَ الْعَذَابِ الَّذِي دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»^۴.

بعد از آن‌که دانستیم که تدبیرهای الهی در این عالم شامل این حوادث تلخ هم می‌شود، و این شرور هم در واقع جزو تدبیرهای عالم است و به یک معنا جزو نظام احسن است، منتهی نه بالاضاله بلکه بالنتیج یا بالغرض، آن وقت سنوالم می‌شود که یک مؤمن عادی که نه آن چنان شقاوت در او تنبیت شده و نه سعادت، و وظیفه‌اش نسبت به خیرات و نعمت‌های عالم و نیز نسبت به شرور و بلایا و ناهنجاری‌ها چیست؟

- ه وظیفه ما در برابر نعمت‌های الهی**

با توجه به نکته‌هایی که گفته شد، روشن گردید که نعمت‌های این عالم، عطایای الهی است، چه در وجود خود فرد، چه در بدش، چه در روحش، چه در خانواده‌اش، چه در محیط زندگی، و بالاخره چه در کل نظام هستی. بندگی ما اقتضا دارد که تنها با اذن الهی در آن‌ها تصرف کنیم و از آن‌ها برای سعادت و تکامل خودمان بهره ببریم، و طبعاً حق نداریم که آن‌ها را از بین ببریم، یا از آن‌ها سوء استفاده کنیم، یا مانع استفاده دیگران از آن‌ها شویم؛ زیرا این‌ها براساس حکمت الهی ایجاد شده و نشانه لطف و مرحمت خداست، پس اگر ما کاری بکنیم که این نعمت‌ها تضعیف شود، یا از بین برود، مسئول خواهیم بود.

نکته شایان توجه دقیق این است که استفاده مطلوب از نعمت‌های الهی .که مصداق «شکر نعمت» می‌باشد .موجب افزایش و برکت نعمت‌ها می‌شود، و متقابلاً سوء استفاده و کفران نعمت، مقضی محرومیت و مجازات شدید است؛ «لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ»^۵.

پس اصل در مواجه شدن با نعمت‌های خدا در این عالم این است که انسان آن‌ها را به‌خوبی بشناسد، شکر آن را

به‌جا بیاورد، و از آن‌ها حسن استفاده کند و باعث تضییع آن‌ها نشود؛ نه برای خودش و نه برای دیگران. و متقابلاً از پیدایش عوامل شرّ و فساد و بیماری‌های سخت جلوگیری کند مانع شیوع و گسترش آن‌ها شود.

- تکلیف ما نسبت به رضایت یا عدم رضایت به شرور**
- این یک روی قضیه است که ما نعمت‌های خدا را تضییع و تفویت نکنیم، چه نعمت‌های خودمان، و چه نعمت‌های دیگران. اما یک روی دیگر آن مربوط به عکس‌العمل قلبی و اعمال جوانحی ماست که آیا باید در دل‌مان به آفات و رنج‌ها و بلاها و ناهنجاری‌ها و حتی جنایات دیگران راضی باشیم؟ و چگونه می‌توانیم بین نگرانی از درد و رنج‌ها و مصیبت‌ها با رضایت به تقدیرات الهی جمع کنیم؟

- تفاوت نگاه تفویضی و جبری**
- حقیقت این است که این سنوالم برحسب اختلاف مراتب معرفت و نگرش انسان‌ها نسبت به خدا و جهان، و نیز بر حسب اختلاف مراتب کمال روحی و معنوی انسان‌ها پاسخ‌های متفاوتی خواهد داشت. توضیح آن‌که: بعضی از دین‌داران تنها پیدایش اصل جهان و مبادی آن‌ها را به خدای متعال نسبت می‌دهند و آثار طبیعی و انسانی را معلول فاعل‌های مادی و انسانی می‌دانند که خدای متعال تأثیر حقیقی در پیدایش آن‌ها ندارد و نسبت دادن آن‌ها به خدا تنها به لحاظ آفریدن فاعل آن‌ها و حداکثر اذن تکوینی در تأثیر فاعل‌ها و مانع نشدن از تأثیر آن‌هاست. شاید بتوان گفت که اکثر معتقدین به خدای یگانه هم نقشی برای خدا در پیدایش امور طبیعی و امور اختیاری جن و انس قائل نیستند، و به نوعی «تفویض» اعتقاد دارند. برای چنین کسانی طبیعی است که از حوادث ناگوار ناراضی باشند و تقدیر الهی را تنها به تقدیر علمی و مانند آن تأویل نمایند که مستلزم تأثیر حقیقی الهی در پیدایش آن پدیده‌ها نباشد.

در برابر این دسته از معتقدین به خدا، دسته دیگری قرار دارند که به نوعی از «جبر» معتقدند، و تأثیر فاعل‌های دیگر را در حد ابزار کار می‌پذیرند.

- نظریه اعتدالی «امر بین الامرین»**

بین این دو گرایش تفریطی و افراطی، نظریه معتدل و در عین حال ذومراتبی قرار دارد که در لسان روایات «امر بین الامرین» نامیده شده که هم قائل به تأثیر حقیقی برای اراده الهی در همه پدیده‌ها است و هم به فاعل‌های متعدد در طول یکدیگر برای مخلوقات، و نیز به تأثیر فاعل‌های معدّ و شرایط و موانع اعتقاد دارد. درک کامل این نظریه، نیازمند قوت عقل و عمق تفکر و نیز نیازمند هدایت و توفیق الهی است، و در پرتو این نظریه است که «توحید افعالی» تفسیر صحیحی می‌یابد؛ تفسیری که موافق آیات فراوانی از قرآن کریم و روایات شریفه، و نیز مدعای عارفان حقیقی و اهل کشف و شهود می‌باشد. محور این دسته از اختلاف‌نظرها در واقع، معرفت و شناخت انسان نسبت به خدای متعال و ارتباط وجودی او با مخلوقات و به‌خصوص فاعل‌های مختار است.

- تأثیر مراتب کمال انسان در حالات قلبی**

دسته دیگر از عوامل اختلاف، مربوط به تفاوت مراتب کمال نفس و ظرفیت‌های آن است. توضیح آن‌که: روح انسان – چنان‌که قبلاً نیز اشاره شد– در آغاز هم سطح روح حیوانات است و شادی و رضایت و خشوندی‌اش کاملاً بستگی به لذت‌های مادی و حیوانی زودگذر دارد. تدریجاً با رشد قوای عقلی، دایره شادی و رضایت انسان گسترش می‌یابد و بعضی از درد و رنج‌ها هم مورد رضایت او واقع می‌شود، چنان‌که به خوردن داروی تلخ برای بهبودی از بیماری، و حتی قطع بعضی از اعضا برای تداوم زندگی رضایت می‌دهد، و گاهی این رضایت به حدی شدت می‌یابد که تحمل درد و رنج را آسان می‌کند و برای تهیه داروی تلخ و بریدن عضو معیوب حاضر می‌شود هزینه سنگینی بپردازد.

ایمان به آخرت و حیات ابدی به نوبه خود، مرتبه کمال نفس را عالی‌تر می‌کند و ظرفیت بیشتری برای تحمل درد و رنج‌ها و ناگواری‌ها در جهت نجات از عذاب ابدی و نایل شدن به نعمت‌های زوال‌ناپذیر بهشتی فراهم می‌کند. گاهی بعضی از تجلیات الهی و درک رضوان پروردگار، چنان دوست خدا را تحت تأثیر قرار می‌دهد که تحمل هر مصیبتی را در برابر آن ناچیز و بلکه به یک معنا مطلوب می‌سازد؛ همان‌گونه که در حالات انبیا و اولیای الهی ﷺ آمده است. و به‌ویژه از حضرت سیدالشهداء ﷺ نقل شده که روز عاشورا در آخرین لحظات زندگی زبانش به این مضمون مترنّم بود که:

تَرَكْتُ الخَلْقَ ظُرّاً فِي هَوَاكَ وَأَتَيْتُمْتُ الْعِيَالِ لِيَكِيَ أَرَاكَ!"

حاصل آن‌که روح انسان در اثر تکامل دارای لایه‌های جدیدی می‌شود، و در نتیجه می‌تواند در آن واحد، بین احساس مادی و درک درد و رنج بدن با یک یا چند نوع حالت روحی برتر (هم از مطلوب یا نامطلوب و شادی و اندوه) جمع کند، مگر این‌که در یکی از این لایه‌ها متمرکز شود

و توجهی به لایه‌های دیگر نداشته باشد، که در این صورت تنها حالت مناسب با آن لایه را درک خواهد کرد.

- انجام تکالیف شرعی و وظیفه**

بنابراین، ما اولاً باید سعی کنیم تکالیف عملی واجب و حرام شرعی را رعایت کنیم و نگران تقدیرات الهی نباشیم. نمونه بارز اهتمام به تکالیف شرعی، حضرت امام ﷺ بود که در طول چندین سال مبارزه، روز به روز این معنا در ایشان بیشتر ظهور پیدا می‌کرد، و حوادث تلخ و شیرین تأثیری در اراده ایشان نداشت، و فقط در این فکر بود که ببیند در هر حالی وظیفه‌اش چیست و به وظیفه خودش عمل کند. از جمله وظایف شرعی حفظ نعمت‌های خداست که ما حق نداریم بگوییم حالا که ویروس کرونا آمد و آب از سرگذشت، چه کی‌ن چه صد نی! بلکه در هر حالی وظیفه را باید انجام داد؛ در حد وجوبش به مقتضای وجوب، و در حد استحبابش به مقتضای استحباب.

- رضایت به تقدیرات الهی**

البته این وظایف، مربوط به عمل جوارحی است. در دل هم باید سعی کنیم به تقدیرات الهی راضی باشیم و هیچ گلگه‌ای از این تقدیرات نداشته باشیم، هر چند موجب ناراحتی‌ها و مصیبت‌هایی برای خود و دیگران باشد؛ و این یکی از مشکل‌ترین صحنه‌های عبودیت است که از یک سواهتمام به انجام تکلیف داشته باشیم و از سوی دیگر رضایت قلبی به حوادثی که طبق تقدیر الهی واقع می‌شود. البته همه افراد قدرت جمع بین تکالیف، تحمل درد و رنج‌های مادی دنیوی، و رضایت قلبی به مقدرات الهی با درجات مختلف را ندارند. رضایت داشتن، شادی، و حتی استقبال از مصیبت‌های سنگین مخصوص کسانی است که به درجات عالی ایمان رسیده باشند.

- تکالیف مختلف ما نسبت به شرایط و موقعیت‌های متفاوت**

البته ما باید سعی کنیم تکلیف را هرچه بهتر فهمیم و خدای ناکرده هوای نفس و علاقه به هست و مقام و جلب رضایت مردم در تشخیص آن اثر نگذارد. در عمل شخصی خودمان نباید هیچ وقت تحت تأثیر احساسات و عواطف بازدارنده قرار بگیریم، بلکه باید تمرین کنیم که همیشه بر احساساتمان حاکم و غالب باشیم. اما نسبت به دیگران، باید عواطف انسانی دل‌سوزانه داشته باشیم و احیاناً برای مشکلات و رنج آن‌ها اشک بریزیم؛ «دل می‌سوزد، و اشک جاری می‌شود، ولی چیزی برخلاف رضای خدا نمی‌گویم»^{۱۱}. از جمله این وظایف، حفظ نعمت‌های خدا برای خود و دیگران، و جلوگیری از فساد در شهر و خانواده و جامعه است. تکالیف مختلفی است که باید خوب بشناسیم و عاقلانه و به دور از افراط و تفریط و وسواس‌های جلالته عمل کنیم و نسبت به آن‌چه واقع می‌شود به تقدیر الهی راضی باشیم، مخصوصاً با توجه به این‌که اراده حکیمانه الهی به آن‌ها تعلق گرفته تا زمینه درک فیوضات بیشتر و رسیدن به مراتب بالاتری از کمال و رحمت و قرب الهی فراهم شود. به عبارت دیگر، از این جهت که این حوادث جزئی از نظام احسن و تدبیر حکیمانه الهی در جهان است نه تنها ناراحت نباشیم، بلکه خوشحال هم باشیم، و این کار بسیار مشکلی است و در سایه دعا و توکل و تضرع به درگاه الهی و توسل به اولیاء خدا آسان می‌شود، و قننا الله وایکام إن شاء الله

ادامه دارد...

🕒 پی‌نوشت‌ها	
۱.نساء، ۱۶۵.	۲. بقره، ۲۱۶.
۳. انعام، ۴۲.	۴. اعراف، ۹۴.
۵. انعام، ۴۳.	۶. بقره، ۷۴.
۷. یس، ۸۱–۸۰.	۸. نوح، ۲۷.
۹. سجده، ۷.	۱۰. ابراهیم، ۷.
۱۱. ترجمه: همه خلائق را در هوای رسیدن به کوی توره‌ها کردم و به کناری نهادم و به پیشمی و بی سرپرستی زن و فرزندم، برای دیدن روی نورضایت دادم.	
۱۲. مضمون کلامی از پیامبر اکرم ﷺ است که به هنگام مرگ فرزند هجده ماهه‌اش، جناب ابراهیم که حضرت سباز روی را دوست می‌داشت، و در مقام پاسخ با اعتراض برخی از اصحاب، نسبت به گریه حضرت در فراق فرزندش فرمود:	

بیانیه تحلیلی

آثار اقتصادی کرونا و راه‌های مقابله با آن

مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه

نقطه امتیاز مهم تمدن اسلامی نسبت به تمدن‌های سکولار، امکان بهره‌مندی از نیروهای مردمی بر اساس نظریه مردم‌سالاری دینی برای مبارزه با چالش‌های پیش‌روی نظام اسلامی است. در مشکل کرونا و موارد مشابه احتمالی، نیازمند نهادینه کردن این نوع مدل‌ها و عملیاتی ساختن آن در اسرع وقت و در سطح وسیع‌تر از حیث کمی و کیفی هستیم و به تعبیر مقام معظم رهبری، این حرکت می‌تواند به یک رزمایش مردمی تبدیل شود. به گزارش خبرگزاری حوزه، متن بیانیه کمیته علمی بررسی ابعاد اقتصادی کرونا مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه در مورد آثار اقتصادی کرونا و راه‌های مقابله باآن به این شرح است:

از چند هفته گذشته به‌جهت شیوع ویروس کرونا در بسیاری از کشورهای دنیا، وضعیت فوق‌العاده‌ای در اکثر مناطق جهان به وجود آمده است. با توجه به سرعت سرایت این ویروس و نبود درمان قطعی برای آن، توصیه پزشکی برای قطع زنجیره شیوع این بیماری پرهیز از هر نوع تماس غیرضروری میان افراد جامعه و مراعات برخی امور بهداشتی در این زمینه است. این امر منجر به تعطیلی گسترده اماکن عمومی و مراکز تجمع در سرتاسر جهان شده است و با توجه به طولانی شدن مدت مقابله با آن، تأثیر فراوانی بر ابعاد مختلف زندگی مردم می‌گذارد. از منظر اقتصادی نیز ابعاد جهانی، منطقه‌ای و ملی فراوانی برای کشورهای مبتلا به این ویروس به دنبال خواهد داشت. نوسانات قیمت بازار نفت، دلار، طلا و هم‌چنین شاخص بورس کشورها، حکایت از اثرات این ماجرا دارد. ایران نیز به‌عنوان یکی از کانون‌های این بیماری، از آسیب‌های اقتصادی کرونا مصون نمانده است. بنابراین باید تمهیداتی جهت کاهش آسیب‌های ناشی از این مسئله صورت گیرد.

از طرف دیگر یکی از اساسی‌ترین مؤلفه‌های یک اقتصاد مقاومتی، قدرت مقاومت آن در مقابل انواع تکانه‌های اقتصادی است. منشأ این تکانه‌ها ممکن است، افزون بر تحریم‌های اقتصادی، اموری دیگری مثل شیوع بیماری کرونا باشد. به‌خصوص اگر احتمال حمله بیولوژیکی مطرح باشد که دشمنان بشریت در تمدن غیرالهی و دور از انسانیت حاضرند، برای رسیدن به اهداف اقتصادی و سیاسی خود جان انسان‌های زیادی را به خطر بیندازند. بنابراین دست یافتن به اقتصاد مقاومتی بدون دستیابی به راهکارهایی برای مقابله و مدیریت اقتصادی در چنین شرائطی امکان‌پذیر خواهد بود.

نکته قابل تأمل و تأسف در این‌گونه موارد این است که اغلب راهکارهای ارائه‌شده مبتنی بر اندیشه اقتصاد متعارف با توجه به عدم برخورداری از بسیاری از زیرساخت‌های فرهنگی نه‌تنها به دنبال حل مشکلات از طریق مشارکت‌های مردمی نیستند، بلکه رفتار مادی‌گرایانه مردم که حاصل تربیت اقتصادی چنین اندیشه‌هایی می‌باشد، خود منشا بسیاری از مشکلات خواهد بود. در حالی‌که بر اساس تمدن اسلامی، ظرفیت‌های عمیق و گسترده کانون‌های مردمی و اجتماعی به کمک حل بحران‌های اقتصادی آمده و به بازوی قوی‌ای برای دولت تبدیل می‌شود تا جایی که می‌توان در برخی موارد ادعا نمود که دولت به کمک مردم برای حل مشکلات اقدام می‌کند؛ نه مردم به کمک دولت. در ادامه ضمن بررسی آثار اقتصادی کرونا، راهکارهای مقابله با آن ارائه می‌شود.

• آثار شیوع ویروس کرونا بر اقتصاد ایران

۱. کاهش تولیدات جهانی بر روی قیمت صادرات بسیاری از محصولات ایرانی از جمله نفت تأثیر منفی داشته است و به دنبال آن قیمت نفت کاهش پیدا کرده و این امر بر میزان ذخایر ارزی تأثیر منفی خواهد گذاشت و قیمت ارز و طلا بالا خواهد رفت. افزایش قیمت ارز به‌صورت طبیعی بر روی افزایش قیمت سایر کالاها، به‌ویژه کالاهای وارداتی تأثیر خواهد گذاشت. هم‌چنین بر اثر شیوع بیماری کرونا ممکن است، بسیاری از واحدهای تولیدی به تعطیلی کشیده شوند، کارگران آن‌ها بی‌کار گردند، عرضه کالاها کاهش پیدا کند که نتیجه چنین وضعیتی، رکود اقتصادی است و به‌لحاظ آثار اقتصادی، وضعیت بسیار نامناسبی خواهد بود.

۲. هزینه‌های دولت به‌جهت مقابله با شیوع و درمان بیماران کرونایی، حمایت‌های لازم از اقشار و اصناف ضعیف افزایش می‌یابد. از سوی دیگر درآمد‌های حاصل از صادرات نفت و سایر محصولات صادراتی و نیز مالیات بر تولید کالاها و خدماتی از قبیل گردشگری، هتل داری و حمل و نقل کاهش می‌یابد. دولت برای جبران هزینه‌های ضروری، ممکن است به‌ناچار از سیاست استقرار استفاده کند که تأثیر بسیار بدی روی تورم و زندگی اقشار پایین جامعه داشته باشد.

۳. وقوع کرونا در ماه پایانی سال بسیاری از اصناف را به‌طور خاص با مشکل مواجه کرده و فروش محصولاتشان به شدت با کاهش مواجه گردید. هم‌چنین برخی تولیدات خانگی و محلی و یا روستایی به‌علت عدم اطمینان مردم از سلامت و ایمنی این کالاها، تقاضای خود را از دست داده‌اند.

۴. بخشی از اقشار جامعه درآمدشان روزانه است. اگر هر روز کاری پیدا کنند، درآمدی نصیبشان می‌شود؛ در غیر این‌صورت هیچ‌گونه درآمدی نخواهند داشت. کارگران دورمیدان‌ها و چهارراه‌ها و بسیاری از بازارهای محلی با تعطیلی مواجه شده یا از رونق افتاده است و در نتیجه فعالان این بازار با مشکل مواجه شده‌اند.
۵. افزون بر مشکلات بیان‌شده، هزینه‌های بهداشتی همه اقشار جامعه از جمله اقشار آسیب‌پذیر در این ایام به‌شدت بالا رفته است. قطعاً اقشار آسیب‌پذیر با عدم امکان خرید کالاهای سلامت و بهداشتی، بیش از سایر اقشار در معرض ابتلای به این بیماری خواهند بود. این امر جریان کنترل و پیشگیری از این بیماری را طولانی خواهد کرد.

۶. مشکلات اقتصادی خانواده‌هایی که برخی از اعضای آن به بیماری کرونا مبتلا شده یا فوت کرده‌اند، مضاعف می‌باشد که نیازمند توجه ویژه هستند.

• **راهکارهای مقابله با آسیب‌های اقتصادی کرونا**

یک. فهم صحیح اقتصاد مقاومتی و عملیاتی کردن آن

خود نیازمند تأمین هزینه‌هایی است، پرداخت بازانه‌های حمایتی به همگان حتی ثروتمندان نه منطقی اقتصادی قابل دفاعی دارد و نه از نظر شرعی چنین مجوزی وجود دارد. با کاستن این هزینه‌ها، دولت نیازمند درخواست وام از صندوق‌های بین‌المللی نخواهد شد. نکته دوم این است که باید یک نگاه جامعی به اقشار و اصناف آسیب‌دیده وجود داشته باشد تا در چنین شرایطی از آلاشان کاسته شود.

با وجود اقدامات دولت به نظرمی‌رسد، برای کاهش آسیب‌های اقتصادی راهکارهایی فراوانی وجود دارد که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود:

۱. بررسی دقیق و سریع وضعیت موجود و شرایط پیش‌رو
اولین قدم برای مواجهه با این بحران، بررسی دقیق و سریع وضعیت اقتصادی موجود و برآورد آسیب‌های ناشی از میزان خسارت به وجودآمده برای مقابله با آن است. تا زمانی که شناخت درستی از میزان خسارت و بخش‌های اقتصادی که در مواجهه با این ویروس دچار اختلال شده‌اند، وجود نداشته باشد، تصمیم‌گیری و اتخاذ سیاست‌های اقتصادی بعدی هم، چندان مفید نخواهد بود. لازم است تا هرچه سریع‌تر کمیته‌ای اقتصادی برای این منظور از طرف مراجع قانونی تشکیل شود. این کمیته باید در سطح ملی و استانی این قبیل آسیب‌ها را شناسایی کند.

۲. اتخاذ سیاست‌های حمایتی

بدیهی است که در چنین شرایطی توقع می‌رود، برای برون‌رفت از مشکلات در کوتاه‌مدت، سیاست‌های حمایتی مانند معافیت‌های مالیاتی و یا تعویق بدهی‌های بانکی و هزینه‌های بیمه‌ای و غیره از طرف دولت اتخاذ شود. هم‌چنین اقشاری که هیچ درآمدی به غیر از درآمد‌های حاصل از کار روزانه نداشتند، لازم است به آن‌ها پرداختی بلاعوض برای چندماه صورت گیرد. این امور اگر چه تا حدودی دنبال می‌شود؛ اما تحقق کامل این حمایت‌ها امری ضروری است.

۳. جلوگیری از هزینه‌های غیرضروری

همان‌طور که بیان شد، شیوع این بیماری هزینه‌های غیرقابل انکاری را به دولت تحمیل می‌کند. یکی از مسائلی که در این شرایط، نیاز بدان دو چندان احساس می‌شود، توجه هرچه بیشتر به جلوگیری از هزینه‌های غیرضروری دولت است. مدیریت هزینه‌ها و صرف کردن ثروت و سرمایه در جای صحیح آن، یکی از نیازهای اساسی دولت در چنین شرایطی است که نیازمند بازنگری جدی در مخارج و هزینه‌های دولت است. بدیهی‌است که در چنین شرایطی لازم است، دولت برخی از مخارج عمرانی خود را نیز کاهش داده و یا به تأخیر بیندازد.

۴. استفاده از شرکت‌های دانش بنیان

استفاده از شرکت‌های دانش بنیان و ظرفیت علمی و دانشگاهی کشور در مواجهه با این ویروس، خود می‌تواند یک بازار جدیدی را برای ایران ایجاد کند. از آن جایی که شیوع این بیماری در تمام دنیا رو به گسترش است و تعداد زیادی از کشورهای دنیا در آینده نیازمند به‌دست‌آوردن امکانات درمانی این ویروس هستند، استفاده از ظرفیت علمی کشور و کشف داروی مواجهه با این ویروس، می‌تواند مقدمات ایجاد یک بازار جدید برای ایران را فراهم کند. افزون بر آن تأمین فوری نیازهای داخلی سلامت و بهداشت در شرایط فعلی بسیار گسترده است. استفاده حداکثری از ظرفیت شرکت‌های دانش بنیان، می‌تواند هم اشتغال جدیدی ایجاد کند و هم زمینه صادرات کالاهای تولیدی را فراهم کند.

۵. توجه ویژه به دیپلماسی اقتصادی

بسیاری از کشورهای منطقه و کشورهای عربی در اثر بحرانی که چین با آن مواجه شده است، دچار بحران اقتصادی شده‌اند. ادامه این وضعیت روزانه صدها میلیون دلار خسارت متوجه کشورهای عربی خواهد کرد. استفاده درست و حضور به‌موقع ایران، می‌تواند در جبران خسارت‌های ناشی از این بحران کمک بسیاری کند. باید زمینه اعتماد کشورهای منطقه با تأکید بر مباحث بهداشتی فراهم شود. چه بسا اگر شرایط کشورهای دیگر منطقه نیز هم به‌جهت پیشگیری از شیوع بیماری و هم به‌جهت تأمین کالاها از چین دچار آسیب شود، ایران می‌تواند با تشکیل یک شورای منطقه‌ای از این ظرفیت، جهت کمک به کشورهای همسایه و تأمین مایحتاج آن‌ها و هم‌چنین کسب بازارهای جدید استفاده نماید. صادرات خدمات پزشکی و حتی اقلام بهداشتی پس از عبور از پیک شیوع ویروس نیز می‌تواند درآمد خوبی برای دولت در برداشته باشد.

۶. مقابله با بزرگ‌نمایی هدف‌دار و مدیریت‌شده از جانب بنگاه‌های رسانه‌ای

در چین به‌طور متوسط در هر ۲۴ ساعت ۳۲ هزار نفر بر اثر مرگ‌های طبیعی و مرگ‌های ناشی از حوادث و بیماری‌ها از بین می‌روند و روزانه حداقل ۵۰۰ نفر در این کشور بر اثر آنفولانزا فوت می‌کنند. در حالی‌که هیچ‌کدام از این موارد رسانه‌ای نمی‌شود؛ اما در مورد کرونا تمامی شبکه‌های مجازی و رادیو و تلویزیون‌های جهان در حال مانرند دادن هستند که خود این مسئله، احتمال وجود نقشه‌های پشت پرده را بیشتر می‌کند؛ لذا یک نکته اساسی در مواجهه با این بحران، مدیریت امنیت روانی جامعه است که شاید در بسیاری از موارد، ترس و واهمه‌ای که نسبت به این ویروس در فضای عمومی جامعه، با بهره‌گیری از ظرفیت رسانه‌ای و فضای مجازی به‌وجود می‌آید، خطرناک‌تر از ابتلای به این ویروس است که زمینه ایجاد هزینه‌های زیادی برای جامعه و دولت می‌باشد؛ لذا حضور و کنترل جدی تر فضای رسانه‌ای مسموم لازم است.

۷. استفاده از فضای مجازی برای انجام فعالیت‌های اقتصادی

آن‌چه که به‌عنوان سبب اصلی انتقال این بیماری معرفی شده است، اجتماعات گسترده و ارتباطات افراد با یکدیگر است که همین مسئله، باعث کند شدن فعالیت‌های اقتصادی شده است. به‌همین جهت هر آن‌چه که بتواند موجبات ادامه روند فعالیت‌های اقتصادی را بدون ارتباط فیزیکی افراد تأمین کند، می‌تواند در کنترل معضلات اقتصادی به‌وجود آمده، کمک شایانی کند که یکی از این فرصت‌ها قطعاً استفاده از فضای مجازی است. البته توجه بیشتر به این بازار، مستلزم ورود قوه قضائیه و همکاری دستگاه‌های نظارتی برای جلوگیری از معضلات و نقایص موجود در این عرصه است. دولت می‌تواند منشوق‌هایی برای استفاده از فضای مجازی برای کسب و کارها قرار دهد. هم‌چنین می‌تواند کسب و کارهای مجازی موجود را ترویج نماید.

۸. استفاده از بخش مردمی و خیرخواهانه

قطعاً شکست دادن این ویروس، با کمک گرفتن از بخش خیرخواهانه بسیار آسان‌تر و ممکن‌تر خواهد بود. ترغیب مردم به کمک به یکدیگر و به‌کارگیری ظرفیت‌های موجود در این بخش، می‌تواند تا حد زیادی بار سنگین مقابله با این ویروس را از دوش دولت بردارد.

راهبرد کلان برای نجات دولت از وضعیت موجود و تبدیل کردن این تهدید به فرصت از نگاه اقتصاد اسلامی، مدیریت و واگذاری امور به مردم است. دولت به‌جای آن‌که بخواهد به‌صورت حداکثری و کامل در همه زمینه‌ها خودش ورود پیدا کند، باید سعی کند، از نیروهای مردمی و نیروهای جوان،

مدتین و جهادی جهت مدیریت بحران کشور به‌طور بهینه استفاده کند.

۹. مبارزه با برهم‌زنندگان اقتصاد جامعه

همواره در چنین شرایط بحرانی، افرادی وجود دارند که با سوءاستفاده از فرصت، در صدد رسیدن به ثروت فراوان به قیمت از دست‌رفتن جان دیگران خواهند بود. نیاز عمومی مردم به اقلام بهداشتی و نیاز به مواد غذایی در روزهای آینده، عده‌ای را مجاب می‌کند که با احتکار مواد بهداشتی و غذایی و اقلام مورد نیاز مردم، اسباب بالا رفتن قیمت کالاها را فراهم کنند که قطعاً مقابله با آنان و جلوگیری از احتکار کالاها، می‌تواند بخشی از معضلات مواجهه با این بحران را کاهش دهد.

سه. اقدامات اصناف و بخش خصوصی

در شرایط کنونی، شرایطی که برای اصناف مختلف به وجود آمده است، یکسان نیست. لذا لازم است در هر صنفی کمیته‌ای جهت بررسی ابعاد اقتصادی شرایط کنونی برای آن صنف تشکیل شود که به‌صورت تخصصی به این مسئله بپردازد. با این وجود به نظرمی‌رسد، چند راهکار عمومی وجود دارد که قابل پی‌گیری است:

۱. پیگیری تعویق بازپرداخت تسهیلات بانکی برای ماه‌های اسفند و فروردین از طریق اتحادیه صنفی؛

۲. پیگیری درخواست امهال پرداخت چک‌های اسفندماه به‌مدت دوماه جهت به‌وجود آمدن امکان پرداخت برای کسبه؛

۳. پیگیری تخفیف و یا امهال در پرداخت اجاره‌بها در بخش‌های مختلف اقتصادی در ماه اسفند و فروردین؛

۴. تشویق و ترغیب به ارائه خدمات غیرحضورى و اینترنتی در هر صنف.

چهار. اقدامات نیروهای جهادی و مردمی

نقطه امتیاز مهم تمدن اسلامی نسبت به تمدن‌های سکولار، امکان بهره‌مندی از نیروهای مردمی بر اساس نظریه مردم‌سالاری دینی برای مبارزه با چالش‌های پیش‌روی نظام اسلامی است. امری که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در جنگ و در چند سال اخیر در بحران‌های طبیعی مانند سیل، زلزله و بیماری‌ها به‌صورت خودجوش در کشور محقق شد و در کاهش آسیب‌ها بسیار کارگشا بوده است. در مشکل کرونا و موارد مشابه احتمالی نیازمند نهادینه کردن این نوع مدل‌ها و عملیاتی ساختن آن در اسرع وقت و در سطح وسیع‌تر از حیث کمی و کیفی هستیم و به‌تعبیر مقام معظم رهبری، این حرکت می‌تواند به یک رزمایش مردمی تبدیل شود.

حوزه‌های علمیه با توجه به ابزارهای اجتماعی و دینی‌ای که در جامعه وجود دارد، توانایی‌های بسیاری را داراست که می‌تواند در زمینه‌های مختلف در ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی، عبادی و اقتصادی به جامعه پیشرو باشند و بر طبق آیه شریفه «کنتم خیرامة اخرجت للناس»، نهادهای دینی و معنوی همیشه در این زمینه پیش‌قدم بوده‌اند. بنابراین لازم است، برای مقابله با مشکلات پیش‌آمده در هر محله‌ای با محوریت امام جماعت مسجد و همکاری همه گروه‌ها و نیروهای جهادی فعال اعم از بسیج و هیئت امنا و کانون‌های فرهنگی و هیئت‌ها یک کارگروه عملیاتی تشکیل شود تا همه امکانات و ظرفیت‌های مردمی را برای کاهش آسیب‌ها و ارائه خدمات به کار بگیرند. در خصوص مسئله کرونا می‌توان بر اساس مدل زیر عمل نمود:

گام اول: شناسایی و عضوگیری؛

در این گام امام جماعت و کارگروه تشکیل شده، تیم‌های سرکشی به منازل افراد تشکیل دهند. (البته سرکشی باید با رعایت بهداشتی صورت گیرد تا موجب شیوع بیماری کرونا نشود). طبیعی است برای سرکشی یک محله امام جماعت آن محل نمی‌تواند در همه سرکشی‌ها حضور داشته باشد؛ اما از طرفی حضور روحانی در این مواقع بحرانی علاوه بر ایجاد اطمینان به تیم سرکشی‌کننده، با بیان امور معنوی، آرامش را به خانواده‌ها بازگرداند و هم‌چنین علاقه آن‌ها را به روحانیت و دین افزایش خواهد داد.

در این گام چند مسئله باید شناسایی شوند:

۱. افراد جوان‌تر جهت شناسایی باید با مسجد در راستای کمک‌رسانی به دیگران، خرید مایحتاج آن‌ها، ضد عفونی نمودن مکان‌های عمومی، ارائه خدمات پزشکی و بهداشتی و…؛
۲. ارائه آموزش‌های اولیه بهداشتی جهت مقابله با کرونا؛
۳. وجود بیمار در خانه و یا کسانی که زمینه‌های بیماری داشته و یا سیستم ایمنی آن‌ها ضعیف است؛
۴. وضعیت شغل نان‌آور خانواده و میزان آسیب دیدن از وضعیت به وجود آمده به‌خاطر کرونا؛
۵. آمادگی افراد برای تولید یا تهیه مایحتاج مردم در منزل به‌صورت امن؛
۶. نیاز افراد به مواد مورد احتیاج جهت مقابله با ویروس کرونا؛
۷. کسب اطلاع در راستای نیاز افراد برای تهیه مایحتاج؛

۸. و…

گام دوم: جمع‌آوری اطلاعات و جمع‌بندی ظرفیت‌ها

در این مرحله با جمع‌آوری اطلاعات چند مسئله باید مشخص شود:

الف) افراد نیازمند به انواع کمک (درمانی، اقتصادی، روحی و…)

ب) انواع کسب و کارهای آسیب‌دیده و هم‌اندیشی اعضای کارگروه درباره رفع مشکلات آن‌ها؛

ج) انواع خدمات عمومی قابل ارائه توسط مسجد مانند: تهیه مایحتاج افراد، ضد عفونی کردن مکان‌های عمومی خانه‌های افراد سالمند، نیازمندان و…؛

د) ظرفیت‌های موجود در محله و کسانی که آمادگی ارائه خدمت دارند؛

ه) و…

گام سوم: فعال‌سازی ظرفیت‌های واقع در محله

در این گام با معازنه‌داران و صاحبان کسب و کارهایی محلی که آمادگی مشارکت در این طرح را دارند، مذاکرات لازم صورت می‌گیرد تا کالاها را با تخفیف مناسب به مردم ارائه دهند. طبیعی است، این کار موجب رونق فعالیت آن‌ها خواهد شد و حسن معنوی مشارکت در امور خیر و ثواب اخروی هم نصیبشان خواهد شد.

هم‌چنین با مذاکره با مسئولان مراکز عمومی و دولتی، سعی شود تا نیازهای مردم هر محله تأمین و در اختیار کسب و کارهای خرد داخل محله قرار گیرد و با قیمت مناسب به مردم بفروشند.

گام چهارم: اجرای طرح و ارائه خدمات

دور دوم سرکشی‌ها جهت ارائه خدمات بهداشتی و پزشکی و یا سایر خدمات به خانواده‌های نیازمند شکل می‌گیرد. هم‌چنین استفاده از ظرفیت‌های تکنولوژی از جمله ایجاد اپلیکیشن مخصوص این مسئله با به‌روزرسانی اپلیکیشن‌های موجود، می‌تواند در موفقیت این طرح کمک شایانی داشته باشد.

در نهایت می‌توان از شرایط کنونی به‌عنوان رزمایشی برای تشکیل این کارگروه‌های جهادی در محلات استفاده نمود و همه نهادهای مرتبط با نیروهای مردمی در مساجد و محلات با تشکیل کمیته جهادی، در سازمان‌دهی این گروه‌ها در محلات مشارکت نمایند و در نهایت تجربیات موفق این کارگروه‌ها جمع‌آوری شده و در اختیار دیگران نیز قرار گیرد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین ربانی رئیس مرکز خدمات حوزه‌های علمیه و جمعی از مسئولان این مرکز، ۳ اردیبهشت با حضور در مؤسسه آل‌البیت علیه السلام با حجت‌الاسلام والمسلمین شهرستانی نماینده آیت‌الله‌العظمی سیستانی در ایران دیدار و گفت‌وگو کردند.

حجت‌الاسلام والمسلمین شهرستانی در این دیدار ضمن تقدیر از خدمات مرکز‌خدمات حوزه در کمک به طلاب، به سبیل کمک‌های مردمی برای حمایت از بیماران و نیازمندان در این ایام هم اشاره و تصریح کرد: ایامی که در آن قرار داریم، یادآور زمان جنگ است؛ امروز مردم مانند زمان جنگ با عشق و انگیزه به یکدیگر محبت می‌کنند. این‌که با وجود مشکلات موجود، مردم سعی می‌کنند، بسته‌های معیشتی تهیه کرده و در میان نیازمندان توزیع کنند، بسیار ارزشمند

حجت‌الاسلام والمسلمین شهرستانی در دیدار رئیس مرکز خدمات حوزه اقدامات جهادی مردم، یادآور مجاهدت‌های زمان جنگ است

است و امیدواریم بلاذفع و این حس نوع‌دوستی برای همیشه باقی بماند.

حجت‌الاسلام والمسلمین شهرستانی گفت: امروز بسیاری از مسئولان، پزشکان و کادر درمانی بیشتر از وظیفه خود وقت می‌گذرانند و تلاش می‌کنند که جای تشکر دارد.

وی با اشاره به مشکلات معیشتی طلاب و روحانیون تصریح کرد: ۹۰ درصد حوزویان با شهریه‌های اندک زندگی خود را می‌گذرانند که با توجه به هزینه‌های زندگی، شرایط سختی دارند.

نماینده آیت‌الله‌العظمی سیستانی افزود: از طرف دیگر معاندان دائماً در حال تهمت زدن هستند و این‌گونه القا می‌کنند که همه طلاب وضعیت خوبی دارند که شرایط را برای آن‌ها سخت‌تر می‌کند، ولی با این همه طلبه‌ها، به شوق خدمت به مکتب و مردم، به لباس روحانیت درآمده‌اند و این شرایط را تحمل می‌کنند. وی بیان کرد: هر کس در هر جایگاهی که قرار دارد، باید برای کاهش مشکلات مردم تلاش کند. شما هم در جایگاهی هستید که می‌توانید دل‌های بسیاری را شاد کنید و این شادی ارزش بسیاری دارد.

- راه‌اندازی قرارگاه جهادی پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله برای مقابله با کرونا**

حجت‌الاسلام والمسلمین ربانی نیز در این نشست، با اشاره به برنامه‌های مرکز خدمات در ایام شیوع کرونا، گفت: در این ایام مرکز خدمات نه‌تنها تعطیل نشد،

با حضور مدیر حوزه‌های علمیه خواهران و رئیس مرکز افتای استرالیا برگزار شد

وبینار علمی بررسی کرونا از نگاه اسلام

قدرت کشورهای ابرقدرت را دچار چالش‌های جدی کرده است.

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران خاطر نشان کرد: انسان باید ببپذیرد که در برابر خداوند که قدرت مطلق و عظمت محض است، با روحیه غرور و تکبر برخورد نکند.

استاد حوزه‌های علمیه با اشاره به نظام و قوانین عالم هستی، اظهار داشت: جهان تابع نظم و قوانین بسیار دقیقی است و دانش‌هایی که انسان کسب می‌کند، محصول این نظام قوی است. اگر اتفاقی مانند کرونا، سیل و… در جهان رخ می‌دهد، به این دلیل است که ما از مسیر طبیعی پدیده‌ها خارج شده‌ایم.

حجت‌الاسلام والمسلمین بهجت‌پور در ادامه به شرح وظایف دانشمندان و علمای اسلام پرداخت و گفت: وظیفه علمای دین در این شرایط این است که به استقبال حل عینی این پدیده بروند. در طول تاریخ پدیده‌های ناگوار ی به بشر نازل شده که افرادی را به کام مرگ کشانده است؛ ولی انسان نباید دست از تلاش بکشد؛ بلکه باید تلاش کند تا مشکلات را حل کند.

مفسر قرآن کریم یکی از عرصه‌های عبادت خداوند را تلاش برای حل مشکلات مردم دانست و تصریح کرد: یکی دیگر از وظایف علمای دین

به گزارش خبرگزاری حوزه، وبینار علمی بررسی کرونا از نگاه اسلام ۳۱ فوریدین با حضور و سخنرانی حجت‌الاسلام‌والمسلمین بهجت‌پور مدیر حوزه‌های علمیه خواهران کشور و دکتر تاج‌الدین الهلالی رئیس مرکز افتای استرالیا برگزار شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین بهجت‌پور، در ابتدای سخنان خود، اظهار داشت: بیماری کرونا برای انسان‌های غافل، ناآگاه و ستمگر پیام ارزشمندی دارد و باعث می‌شود، چشم بشر رو به حقیقت و جهان غیب باز بشود؛ اما این تنها پیام کرونا نیست و این مسئله پیامی چند وجهی دارد.

وی با بیان این‌که کرونا می‌تواند بلا و تنبیه برای افراد ستم‌گر و امتحانی برای معنوی‌تر شدن ایمان مسلمانان و معتقدین باشد، افزود: در حال حاضر بیماری این مسئله‌ای جهانی است که همه کشورهای مسلمان و هم کشورهای ستمگر را در بر گرفته و ظالمان و مظلومان درگیر آن هستند. این امتحان نسبت به مسلمانانی که ستم کشیده‌اند، موجب افزایش ظرفیت‌ها و برای ستمگران موجب تنبیه می‌شود.

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران با اشاره به بلاهایی که در زمان فرعون نازل شد، تصریح کرد: در قرآن داستان انواع تنبیه‌ها و بلاهایی که بر قوم فرعون نازل شد، آمده است؛ اما قوم بنی اسرائیل هم در همان شهر و همان محیط حضور داشتند. بنابراین این بلاها برای بنی اسرائیل امتحانی بود که ظرفیت‌هایشان را رشد داد و تنبیهی برای آل فرعون بود تا از راه اشتباهشان روی برگردانند.

حجت‌الاسلام والمسلمین بهجت‌پور با اشاره به ظهور منجی عالم و گسترش دین اسلام در سراسر کره زمین، اظهار داشت: با ظهور منجی، دین اسلام جهان هستی را تصرف خواهد کرد و مسلمانان، جهان را اداره خواهند کرد. بنابراین ما باید برای آن دوره بسیار سخت آماده بشویم و مسئله کرونا، یکی از فرصت‌هایی است که ما را برای ملاقات آن ایام و تحمل آن دوره سخت آماده می‌کند.

این مفسر قرآن کریم با اشاره به قدرت محض پروردگار متعال اظهار داشت: خداوند متعال برای تذکر و تنبیه بشر نیاز به سلاح‌های بزرگ و گسترده ندارد؛ مثال آن ویروس کروناست که به‌خاطر کوچکی بسیار زیاد قابل دیدن نیست؛ اما همین ویروس کوچک، انسان‌های زیادی را زمین‌گیر و اقتصاد، امنیت و

مراسم تقدیر از تلاش‌های مؤثر روحانیان جهادی، با حضور دکتر قدیر رئیس دانشگاه علوم پزشکی قم به همراه رؤسای بیمارستان‌های فرقانی، کامکار و بهشتی و حجت‌الاسلام شفیعی مسئول کمیته اعزام به بیمارستان‌های ستاد حوزوی بحران و حوادث غیرمترقبه، ۵ اردیبهشت در محل همین کمیته در

مدیرکل تبلیغ حوزه‌های علمیه خواهران با بیان این‌که

بیش از ۱۰ هزار بانوی طلبه در زمینه مبارزه با کرونا در سراسر کشور فعالیت داشته‌اند، تصریح کرد: در هراستان حدود ۵۰۰ طلبه خواهر در این زمینه فعال بودند که حتی در استان‌های بزرگ این تعداد افزایش بیشتری داشته است. به گزارش خبرگزاری حوزه، خانم ماندانا جلالی با بیان این‌که طلاب با شیوع ویروس کرونا در فضای واقعی و مجازی خدمت‌رسانی کردند، گفت: طلاب در فضای واقعی با وجود همه مخاطرات در خط مقدم آرامستان‌ها و بیمارستان‌ها حضور فعال داشتند.

وی بیان کرد: حدود ۶۰۰ نفر از خواهران طلبه در آرامستان‌ها و بیمارستان‌های اکثر استان‌ها با شیوع ویروس کرونا فعالیت می‌کنند.

مدیرکل تبلیغ حوزه‌های علمیه خواهران با اشاره به انجام اقدامات پشتیبانی توسط بانوان طلبه در ایام شیوع ویروس کرونا، افزود: طلاب در پشتیبانی بیمارستانی ماسک و گان تهیه کردند و حتی در برخی از مدارس

بلکه به دلیل مأموریتی که دارد، به‌طور مضاعف فعالیت کرد.

وی بیان کرد: با توجه به زیرساخت‌هایی که در مرکز خدمات آماده شده بود تلاش کردیم شرایطی را فراهم آوریم تا خدمات به‌صورت غیرحضور ی به طلاب ارائه شود و آن‌ها کم‌ترین حضور را در مرکز داشته باشند. رئیس مرکز خدمات حوزه‌های علمیه گفت: برای ساماندهی بیشتر فعالیت‌های مرکز خدمات و خدمت‌رسانی مطلوب به عموم مردم در این ایام، قرارگاهی با عنوان قرارگاه جهادی پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در مرکز راه‌اندازی شد.

وی افزود: حمایت از اقتشار آسیب‌پذیر از جمله هدف مرکز مانند معمرین و خانواده‌های آسیب‌دیده، تشکیل گروه‌های جهادی در استان‌ها، ضدعفونی کردن مدارس علمیه و منازل و تولید ماسک، برخی از فعالیت‌هایی است که توسط این قرارگاه برنامه‌ریزی و اجرا شده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین ربانی با بیان این‌که شیوع کرونا زندگی طلاب و روحانیون نیز مانند طبقات ضعیف جامعه تحت‌الشعاع این شرایط قرار گرفته است، از حضور جهادی طلاب در صحنه‌های کمک‌رسانی به مردم ق‌دردانی و عنوان کرد: همانند سیل سال گذشته که طلاب به‌صورت جهادی وارد میدان شدند، در قرضه کرونا نیز حضور جهادی طلاب چشم‌گیر بود و موجب سربلندی و مایه آبرو شد و توانستند خدمات شایانی را ارائه کنند.

اسلام، این است که دانشمندان و مردم مسلمان را برای حل مسئله کرونا و درمان آن ترغیب کنند تا گر ه از مشکلات مردم باز شود.

وی دعوت مردم به دعا برای ریشه‌کن شدن این ویروس را ضروری دانست و گفت: علمای اسلام باید مردم را به سمت دعا هدایت کنند و مردم باید بدانند که خداوند متعال، وجود قدرتمندی است که می‌تواند این بلاها را از دفع کند؛ لذا به‌میزانی که ما دعا به درگاه خداوند ببریم و به‌میزانی که ستم را کنار بگذاریم، سرعت درمان این بیماری بیشتر و امکان دست‌یابی سریع‌تر به درمان فراهم خواهد شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین بهجت‌پور یکی دیگر از وظایف علمای اسلام را دعوت به صبوری و شکیبایی دانست و تصریح کرد: همواره باید تربیت اسلامی مورد توجه قرار بگیرد و پاداش صابران و کسانیکه شکیبیا بوده‌اند، باید گوشزد شود. بسیاری از افراد از این ویروس آسیب‌های مالی و جانی دیده‌اند که بخشی از آنان در حال تنبیه هستند؛ اما در این عرصه مسلمانان آزمایش می‌شوند و آزمایش آنان، میزان صبوری و شکیبایی آنان است.

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران امیدبخشی به مردم را از بزرگترین وظایف علمای دین اسلام دانست و گفت: در این‌گونه حوادث، بعضی از افراد که ظرفیت مناسبی ندارند، مأیوس می‌شوند. علمای اسلام باید در این مواقع مراقب باشند که مردم مأیوس و نا امید نشوند.

کرونا ناشی از جنایات ظالمان و ستمگران است

هم چنین، دکتر تاج‌الدین الهلالی نیز در این وبینار به بررسی کرونا از دیدگاه اسلام پرداخت و گفت: کرونا زمین را به آسمان پیوند داد و انسان‌هایی را که همواره به زمین دل بسته بودند، متوجه آسمان کرد. کرونا کشورهای اروپایی را که تا دیروز کشورهای ضعیف‌تر را غارت می‌کردند، به بلا و عذاب و بدبختی دچار کرد و ثابت کرد که اگر به عدالت توجه نکنیم، شر و بلا بدون ویزا به کل دنیا سفر خواهد کرد.

رئیس مرکز افتای استرالیا تصریح کرد: علما و دانشمندان باید شجاعت داشته و دلیل پیدایش این ویروس را مورد بررسی قرار بدهند. این ویروس کوچکی که دنیا را فلج کرده است، ناشی از جنایات و فساد ی است که صهیونیسم در فلسطین، دولت‌های ظالم در یمن و غارتگرهای ستمگر در سوریه ایجاد کرده‌اند و اگر ما روح انسانیت و عدالت را بپا دهیم و با ظلم و ستم مبارزه کنیم، می‌توانیم کرونا را از بین ببریم و آن را شکست بدهیم. گفتنی است، این وبینار، به‌صورت آنلاین از وبگاه live.who.ir پخش شد و بینندگان ی از ایران، آمریکا، انگلستان، ایرلند، استرالیا، افغانستان، امارات و… به‌صورت زنده این گفت‌وگو را مشاهده کردند.

رئیس دانشگاه علوم پزشکی قم

خدمات طلاب در بیمارستان‌ها، استثنایی و ماندگار است

قم برگزار شد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، رئیس دانشگاه علوم پزشکی قم در این مراسم اظهار داشت: در ابتدا باید صمیمانه از خدمات و اینتاگری‌هایی که طلاب جهادگر در این ایام داشتند تقدیر و تشکر کنم.

دکتر محمدرضا قدیر حضور طلاب جهادگر در بیمارستان‌ها را ارزشمند و راهگشا عنوان کرد و بیان داشت: رسانه‌های معاند سعی در تخریب روحانیت و طلاب داشتند؛ اما برخلاف این توطئه افکنی‌ها طلاب جهادگر خوش درخشیدند و به معنی واقعی کلمه در خدمت بیماران و کادر درمان بودند.

وی ابراز داشت: در بیمارستان‌ها صحنه‌هایی را دیدیم که در هیچ کجایی وجود ندارد، این‌که طلاب در کنار بیماران کرونایی قرار بگیرند و از نظر روحی و روانی و هم‌چنین کمک‌هایی غذایی و…، به آن‌ها خدمت کنند به معنی واقعی کلمه استثنایی و ماندگار است.

فعالیت بیش از ۱۰ هزار بانوی طلبه در مبارزه با کرونا

علمیه خواهران، برای تهیه ژل ضد عفونی نیز کارگاه

ایجاد شد.

خانم جلالی با اشاره به همکاری بانوان طلبه با وزارت بهداشت در زمینه غربال‌گری کرونا تصریح کرد: طلاب خواهر هم‌چنین با حضور در پایگاه‌های سلامت و پایگاه‌های انتقال خون کمک‌رسانی کردند.

وی بیان کرد: با توجه به ضرورت انجام غربال‌گری کرونا در بازه زمانی کوتاه و عدم ثبت‌نام حجم بالایی از مردم، بانوان طلبه با حضور در پایگاه‌های بهداشت از سامانه ۲۰۳۰ با مردم تماس می‌گرفتند و وضعیت سلامت آن‌ها را پیگیری می‌کردند.

وی به تکریم از پرستاران و کادر درمانی توسط بانوان طلبه اشاره کرد و افزود: سرکشی به خانواده بیماران و متوفیان ناشی از کرونا از دیگر اقدامات خواهران طلبه بوده

آیت‌الله اعرافی خطاب به رهبران دینی هندوستان

حوزه‌های علمیه آماده همکاری با

رهبران دینی و معنوی هند هستند

آیت‌الله اعرافی تأکید کرد: حوزه‌های علمیه آمادگی دارند، فصل جدیدی از هم‌فکری و همکاری را با مراکز علمی بین‌المللی و مراکز دینی و رهبران ادیان و کشورهای دنیا به‌ویژه رهبران دینی و معنوی هند آغاز نمایند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه، ۱۳ اردیبهشت در نامه‌ای خطاب به رهبران دینی و معنوی هندوستان، با اشاره به شیوع بیماری کرونا در کشورهای مختلف جهان، ضمن ابراز همدردی با مصیبت دیدگان و آسیب‌دیدگان از پیروان تمام ادیان و ملت‌های جهان، ابراز امیدواری کرد: تمام بلاها و نابسامانی‌ها از جهان به‌ویژه کشور هند به دور باشد.

وی با تأکید بر ضرورت عمل به توصیه‌های پزشکان در مقابله با شیوع ویروس کرونا، این‌گونه بلاها را آزمون الهی و موجب تکامل و تعالی انسان و بصیرت نسبت به معاد و خدای متعال دانست و گفت: تبیین صحیح و عقلانی این‌گونه حوادث و چگونگی مواجهه با آن و پرهیز از دوقطبی غیرواقعی علم و دین، از وظایف نخبگان و مسئولان است که رهبران و عالمان دینی در این زمینه مسئولیت مضاعفی دارند.

آیت‌الله اعرافی گفت: مقابله با این چالش و سایر بحران‌های معاصر مانند بی‌عدالتی، تبعیض‌های ناروا، تحریم‌های غیرانسانی، بحران زیست محیطی، جنگ، تروریسم، تولید و نگهداری سلاح‌های کشتار جمعی، مستلزم هم‌فکری و همکاری بین‌المللی و مقابله همه‌جانبه با سیاست‌های غیرمسئولانه برخی کشورهای سلفه‌جو و قوانین یک‌جانبه گریانه و مبارزه همه‌جانبه با جریان‌های فساد، تبعیض، تحریم، ضدعدالت و اخلاق و معنویت و پایبندی صادقانه به آموزه‌های مشترک انسانی و دینی است.

وی افزود: رهبران راستین دینی همواره بر ارادت و پیمان خود با ذات مطلق هستی و خدمت به انسانیت ایستاده‌اند و خواهند ایستاد و این روزها در جمهوری اسلامی ایران، شاهد جلوه‌های وصف‌ناشدنی از حرکت‌های داوطلبانه و همکاری گسترده دولت و اقشار مختلف ملت؛ از جمله روحانیت و حوزه‌های علمیه و بزرگان دین و طلاب علوم دینی و جوانان امدادگر با هدایت مراجع دینی و رهبری معظم انقلاب اسلامی هستیم و بر این پیوند آسمانی افتخار می‌کنیم.

آیت‌الله اعرافی در پایان این نامه تأکید کرد: حوزه‌های علمیه، بزرگان و اساتید و طلاب آمادگی دارند، ضمن تبادل تجارب علمی، پژوهشی، فرهنگی و امدادی به‌ویژه در عرصه مجازی، فصل جدیدی از هم‌فکری و همکاری را با مراکز علمی بین‌المللی و مراکز دینی و رهبران ادیان و کشورهای دنیا به‌ویژه رهبران دینی و معنوی هند آغاز نمایند تا با این گفت‌وگو و تعامل، صف واحد ادیان در خدمت بشریت شکل گیرد و تمدن نوین دینی و معنوی ساخته شود.

خبر

پذیرش ۱۵هزار طلبه

در مدارس علمیه خواهران کشور

مسئول پذیرش حوزه‌های علمیه خواهران با اشاره به ظرفیت پذیرش حوزه‌های علمیه خواهران برای مقاطع عمومی، عالی و تخصصی، گفت: ظرفیت پذیرش بیش از ۱۵ هزار طلبه است.

به گزارش خبرگزاری حوزه، خانم مریم بابایی ۱۲ اردیبهشت در رابطه با آغاز پذیرش حوزه‌های علمیه خواهران سراسر کشور گفت: ثبت‌نام پذیرش سراسری حوزه‌های علمیه خواهران برای سال تحصیلی آینده در تمام مقاطع تحصیلی عمومی، عالی و تخصصی از اول اردیبهشت آغاز شده و زمان اتمام آن به دلیل شرایط کنونی و عدم مراجعه حضوری متقاضیان به مدارس متعاقبا اطلاع‌رسانی می‌شود. مسئول پذیرش حوزه‌های علمیه خواهران ظرفیت مقطع عمومی یا همان سطح دو را بیش از ۱۲ هزار نفر اعلام کرد و ادامه داد: دارندگان مدرک دیپلم و بالاتر و هم‌چنین داوطلبانی که دارای مدرک سیکل هستند می‌توانند در مقطع عمومی حوزه‌های علمیه خواهران اقدام به نام‌نویسی کنند.

وی افزود: در ۲۸ استان کشور بیش از ۴۰۰ مدرسه علمیه تحت پوشش مرکز مدیریت در مقطع عمومی پذیرش طلبه خواهند داشت و امسال به دلیل وضعیت کرونایی کشور و بحث فاصله‌گذاری اجتماعی آزمون مقطع عمومی حذف و سنجش علمی افراد بر اساس سوابق تحصیلی و معدل کل انجام خواهد شد.

مسئول پذیرش حوزه‌های علمیه خواهران اضافه کرد: در سطح دو شرط سنی داوطلبان مقطع سیکل جداکثر ۱۷ سال یعنی متولدین ۱۳۸۲ و دارندگان مدرک دیپلم و بالاتر شرط سنی حداکثر ۴۰ سال یعنی متولدین ۱۳۵۹ در نظر گرفته شده است.

وی به پذیرش طلبه در مقطع عالی (سطح سه) پرداخت و خاطر نشان کرد: شیوه تحصیلی در سطح سه به صورت حضوری، نیمه‌حضوری و غیر حضوری خواهد بود. همچنین، سنجش علمی داوطلبان از طریق آزمون و مصاحبه بوده و ۱۵۰ مدرسه علمیه آمادگی پذیرش بیش از ۳ هزار داوطلب را خواهند داشت.

خانم بابایی به پذیرش در مقطع دکتری یا همان سطح چهار اشاره کرد و گفت: تحصیل در مقطع سطح چهار به صورت حضوری و تمام وقت بوده و سنجش علمی متقاضیان از طریق آزمون ورودی و مصاحبه انجام می‌شود و بیش از ۲۰۰ ظرفیت در ۲۴ رشته محل پذیرش انجام می‌شود.

تشریح جزئیات بیست‌و دومین

همایش کتاب سال حوزه

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین ابوالقاسم مقیمی حاجی دبیر همایش کتاب سال حوزه گفت: بیست‌و دومین همایش کتاب سال حوزه با هدف شناسایی کتاب‌ها و نویسندگان برتر حوزوی و معرفی آن‌ها به جامعه علمی، هم‌چنین تشویق و حمایت از نویسندگان کتاب‌های برتر حوزه و ارتقای سطح پژوهش‌های دینی و حوزوی برگزار می‌شود.

دبیر همایش کتاب سال حوزه اظهار داشت: این همایش اختصاص به حوزویان برادر و خواهر داخل و خارج کشور دارد و لازم است کتاب‌های ارسالی، برای اولین‌بار در سال ۱۳۹۸، رسیده باشد و پایان‌نامه‌های سطح ۴ (دکتری) نیز طی سال ۱۳۹۸ در یکی از مراکز علمی پژوهشی حوزوی دفاع شده باشد.

وی تأکید کرد: آثاری پذیرفته می‌شود که در زمینه علوم اسلامی یا انسانی مرتبط با حوزه دین تألیف، تدوین، تصحیح و تحقیق یا ترجمه شده باشند.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی ادامه داد: در راستای جهت‌دهی پژوهش‌های علمی حوزویان برای پاسخ‌گویی به نیازهای پژوهشی جامعه، محورهای ویژه‌ای از سوی شورای سیاست‌گذاری همایش اعلام شده است.

وی یادآور شد: ابعاد علمی بیابیه گام دوم انقلاب، زن و خانواده، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، علوم انسانی اسلامی، فضای مجازی، آسیب‌های اجتماعی، جمعیت، اقتصاد مقاومتی، سبک زندگی اسلامی، هنر(فلسفه هنر، هنر در اسلام)، محیط‌زیست و منابع طبیعی از محورهای ویژه همایش است. هم‌چنین به منظور ترویج و توسعه عربی‌نویسی پژوهش‌ها در میان حوزویان، به آثاری که به زبان عربی نوشته شوند، امتیاز ویژه اختصاص می‌یابد.

دبیر همایش کتاب سال حوزه گفت: با توجه به شرایط کنونی و ضرورت توجه به توصیه‌های بهداشتی، ثبت‌نام و دریافت آثار طی دو مرحله انجام خواهد شد. در مرحله نخست، پدیدآورندگان آثار تا ۳۱ خرداد ۱۳۹۹ فرصت دارند تا با مراجعه به سامانه اینترنتی همایش به نشانی www.ketabehowzeh.ir نام‌نویسی کرده و «کد رهگیری» دریافت کنند و سپس با بهبود شرایط و اعلام دبیرخانه همایش، فرصت جدیدی برای ارسال نسخه‌های کتاب داده خواهد شد. حجت‌الاسلام والمسلمین قممی حاجی تأکید کرد: بازرگاری «فایل الکترونیکی پایان‌نامه» با فرمت ورد یا پی‌دی‌اف و «تصویر صورت‌جلسه دفاعیه» در هنگام ثبت‌نام، ضروری است، هم‌چنین ارائه نسخه اصلی اثر(زبان مبدأ)، برای کتاب‌های ترجمه شده نیز الزامی است.

علاقه‌مندان جهت کسب اطلاعات بیشتری می‌توانند به پایگاه اینترنتی همایش به نشانی www.ketabehowzeh.ir مراجعه کرده یا با تلفن شماره ۰۲۵۳۲۱۳۵۶۳ تا ۶۰۵ تماس بگیرند. سامانه پیام کوتاه ۷۰۲۰۱۰۰۰ نیز پاسخ‌گوی سؤالات است.

آغاز فراخوان

شناسایی حوزویان خلاق و نوآور

حجت‌الاسلام والمسلمین ملکدار مسئول امور طلاب و دانش‌آموختگان حوزه‌های علمیه، ۱۱ اردیبهشت در گفت‌وگو با خبرگزاری حوزه، گفت: با توجه به اهمیت نوآوری و خلاقیت در حوزه‌های علمیه و تأکیدات مقام معظم رهبری و ضرورت شناسایی و ایجاد بسترهای حمایتی از حوزویان مستعد، مرکز رشد حوزه‌های علمیه راه‌اندازی شد و برنامه‌های نوآورانه حوزه از طریق این مرکز پیگیری می‌شود.

مسئول امور طلاب و دانش‌آموختگان حوزه‌های علمیه، هدف از برگزاری این فراخوان را شناسایی افراد و گروه‌های خلاق و برنامه‌ریزی برای ایجاد زمینه‌های حمایتی از آن‌ها دانست.

حجت‌الاسلام والمسلمین ملکدار در ادامه برخی از شرایط ثبت‌نام را اعلام نمود و افزود: طلاب یا گروه‌های حوزوی دارای محصول دینی یا غیر دینی و یا استعدادهای برتر دارای ایده و هم‌چنین کسانی که حائز رتبه در مسابقات علمی و یا فرهنگی شده‌اند، می‌توانند ثبت‌نام کنند.

وی خاطرنشان کرد: فراخوان شناسایی حوزویان خلاق و نوآور تا ۱۲ اردیبهشت ادامه دارد و افراد علاقه‌مند به شرکت در این رویداد می‌توانند از طریق سامانه پیشخوان حوزه‌های علمیه اقدام نمایند.

پذیرش دانش‌پژوه

در مؤسسه آموزش عالی حوزوی اسرا

مؤسسه آموزش عالی حوزوی اسرا تحت اشراف آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی، در دوره‌شته «تفسیر و علوم قرآن» و «فلسفه اسلامی» در مقطع سطح ۳ برای سال تحصیلی ۴۰۰–۱۳۹۹ از بین دانش‌پژوهان واجد شرایط پذیرش می‌نماید.

به گزارش خبرگزاری حوزه، مؤسسه آموزش عالی حوزوی اسراء تحت اشراف حضرت آیت‌الله جوادی آملی، در دو رشته «تفسیر و علوم قرآن» و «فلسفه اسلامی» در مقطع سطح ۳ برای سال تحصیلی ۴۰۰–۱۳۹۹ از بین دانش‌پژوهان واجد شرایط پذیرش می‌نماید. از جمله مزایای آن می‌توان به اعطای مدرک تخصصی سطح ۳ از حوزه علمیه، اولویت در ثبت‌نام سطح ۴ رشته‌های مؤسسه، بهره‌مندی از کمک هزینه تحصیلی، بهره‌مندی از کلاس‌های ویژه مهارتی، معافیت از برخی از دروس عمومی حوزه علمیه و معرفی به مراکز علمی اشاره کرد.

علاقه‌مندان جهت اطلاع از شرایط پذیرش و ثبت‌نام از ۱۲ اردیبهشت تا ۲۵ خردادماه، به سایت معاونت آموزش حوزه‌های علمیه به نشانی www.howzeh-qom.ir مراجعه نمایند.

فقیه پارسا و عالم ربانی آیت‌الله حاج سیدجعفر کریمی دیوکلابی مسئول شورای استفتانات دفتر رهبری و عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم پس‌از عمری ترویج مکتب اهل‌بیت ^{علیهم‌السلام}، تألیف آثار، تربیت طلاب علوم دینی و خدمت به حوزه‌های عملیه و نظام اسلامی در سنگرهای مختلف نهم فروردین در سن ۹۰ سالگی در قم به دیار باقی شتافت. پیکر این عالم مجاهد، «افروردین پس‌از اقامه نماز توسط آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی

در مسجد بالاسر حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه ^{علیها‌السلام} به خاک سپرده شد. به گزارش خبرگزاری حوزه، رهبر معظم انقلاب، آیات عظام مکارم شیرازی، نوری همدانی و جوادی آملی، آیات علوی گرگانی یزدی رئیس جامعه مدرسین، اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه، حجج اسلام روحانی رئیس‌جمهور، رئیس‌ی قوه قضائیه و بهجت‌پور مدیر حوزه‌های علمیه خواهران با صدور پیام‌های جداگانه‌ای ازتعال این فقیه مجاهد را تسلیت گفتند.

تجلیل رهبر معظم انقلاب و مراجع عظام از خدمات آیت‌الله سیدجعفر کریمی به حوزه‌های عملیه و نظام اسلامی

• امام‌خانم‌های

بسم الله الرحمن الرحيم
درگذشت فقیه بزرگوار مرحوم آیت‌الله آقای حاج سیدجعفر کریمی ^{علیه‌السلام} را به خاندان مکرم و همه ارادتمندان و شاگردان ایشان تسلیت عرض می‌کنم. این عالم بزرگوار از جمله فضایی بودند که در سال‌های اقامت امام راحل در نجف‌اشرف، حلقه نزدیک علمی آن بزرگوار را تشکیل می‌دادند و در سال‌های پس‌از انقلاب نیز، به خدمات ارزشمند خود ادامه دادند. پس‌از رحلت ایشان نیز، در شمار همکاران این‌جانب در قم بودند و این‌جانب سال‌ها برخوردار از خدمات ایشان بودم. از خداوند متعال رحمت و مغفرت و علو درجات و حشر با اجداد طاهرین را برای ایشان مسئلت می‌نمایم.

سیدعلی خامنه‌ای ۹ / فروردین ۱۳۹۹

• آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی

رحلت عالم فرزانه آیت‌الله حاج سیدجعفر کریمی ^{علیه‌السلام} موجب نهایت تأسف گردید. این عالم ربانی سالیان دراز با جامعه مدرسین همکاری داشتند و مسئول شورای استفتانات دفتر رهبر انقلاب بودند. این‌جانب این ضایعه موله را به رهبری بزرگوار، حوزه‌های علمیه و دوستان و بیت شریف آن عالم والا مقام، تسلیت عرض می‌کنم و شادی روح او را از خداوند و صبر و اجر فراوان برای بیت شریفش مسئلت دارم.

• آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی

این فقیه عالی‌قدر عمر یابرتک خود را در مسیر اسلام و اهل‌بیت ^{علیهم‌السلام} و خدمت به نظام اسلامی صرف نمود و سال‌های متمدای در کنار امام راحل و عظیم‌الشان و رهبری معظم همکار و خدمت‌گزارى امین بود. همکاری در جامعه مدرسین و خیرگان اول رهبری، باعث شناخت عمیق‌تر این‌جانب نسبت به ایشان گردید و علمیت و اخلاص ایشان را از نزدیک شاهد بودم.

• آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی

ارتحال عالم ربانی فقیه والا مقام حضرت آیت‌الله حاج سیدجعفر کریمی مایه تأسف شد. این سانحه سنگین را به حوزه‌های علمیه و مراجع عظام تقلید و شاگردان آن عالم راحل تسلیت و علودرجه آن مرحوم و صبر و اجر یارماندگان از خدای سبحان مسئلت می‌شود.

• حضرت آیت‌الله علوی گرگانی

ایشان عمر یابرتک خود را در مسیر اسلام و اهل‌بیت ^{علیهم‌السلام} و خدمت به نظام اسلامی صرف نمود و سال‌های متمدای در کنار امام راحل و عظیم‌الشان و رهبری معظم، همکار و خدمت‌گزارى امین بود.

آیت‌الله یزدی رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

ایشان از مدرسان برجسته حوزه‌های علمیه نجف و قم بودند که سال‌ها در

مدیرکل فرهنگی تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی اصفهان خبر داد

تبلیغ دین در فضای مجازی با حضور ۷۰۰ مبلغ و کارشناس دینی

به گزارش خبرگزاری حوزه از اصفهان، حجت‌الاسلام حامد اهتمام، مدیرکل فرهنگی تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی اصفهان، گفت: با توجه به شرایط کنونی که تبلیغ دین به‌صورت حضوری در فضا‌های عمومی و محافل دینی و مذهبی وجود ندارد و از طرفی تبلیغ دین تعطیل‌پذیر نیست؛ از این‌رو طرحی با عنوان «تبلیغ دین در فضای مجازی» در معاونت فرهنگ و تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی اصفهان رقم خورد. حجت‌الاسلام اهتمام افزود: هدف اصلی این طرح شرکت کند این بود که هر مبلغ از طریق راه‌اندازی یک کانال یا نام

حجت‌الاسلام اهتمام با اشاره به این‌که هر طلبه باید یک رسانه باشد، گفت: با توجه به فضای ارتباطات و دنیای مجازی که انسان‌ها در آن بیشتر از دنیای حقیقی تنفس می‌کنند، حضور روحانیان و مبلغان در محیط‌های مجازی از ضروریات است.

کمک یک میلیارد و ۲۲۰ میلیون ریالی

بانوان طلبه یزدی در زمایش مواسات

مدیرحوزه علمیه خواهران استان یزد گفت: طلاب و اساتید حوزه علمیه خواهران استان در زمایش مواسات تاکنون بیش‌از یک میلیاردو۲۲۰ میلیون ریال کمک نقدی و غیرنقدی به نیازمندان داشته‌اند.

حجت‌الاسلام والمسلمین محمد کارگشورکی ۶ اردیبهشت در گفت‌وگو با خبرگزاری حوزه و رسانه‌های استان یزد، اظهار کرد: خوشبختانه امروز، فرهنگ جامعه به‌حدی رشد پیدا کرده که مردم برای انجام امور خیر و کمک به نیازمندان در بحران‌ها، به‌صورت خودجوش اقدام می‌کنند و خیلی نیاز به تبلیغ و دعوت به همکاری نیست. بانوان طلبه یزدی نیز در راستای کمک به نیازمندان جامعه، از همان روزهای نخستین شیوع ویروس منحوس کرونا، وارد عرصه خدمت شدند.

مدیرحوزه علمیه خواهران استان یزد افزود: طلاب و اساتید حوزه علمیه خواهران استان، تاکنون ۹۴۰ بسته غذایی، بهداشتی، پوشاک و… به ارزش بیش‌از یک میلیاردو۱۰۰ میلیون ریال را بین نیازمندان استان توزیع کرده‌اند.

حجت‌الاسلام والمسلمین کارگشورکی از مساعدت ۴۶ میلیون ریالی کمک‌های نقدی خواهران طلبه خبر داد و گفت: سه رأس گوسفند هم به ارزش ۶۷ میلیون و پانصد هزار ریال، قربانی و بین نیازمندان توزیع شده است. وی تصریح کرد: در مجموع یک میلیاردو۲۲۰ میلیون و ۷۸۰ هزار ریال کمک‌های نقدی و غیرنقدی توسط طلاب خواهر در سطح استان بوده است که در این مدیریت گزارش شده است.

مدیر حوزه علمیه خواهران استان یزد در پایان خاطرنشان کرد: با توجه به آغاز ماه مبارک رمضان و فرمایش مقام معظم رهبری در مورد مواسات و همدلی، تهیه بسته‌های غذایی برای نیازمندان ادامه دارد.

و شاگردان حضرت امام خمینی ^{علیه‌السلام} بودند، همواره بر حمایت از اصل مترقی و ارزشمند ولایت فقیه و خدمت در نظام مقدس جمهوری اسلامی پای می‌فشرد و سال‌ها حضور در دفتر استفتانات امام خمینی و مقام معظم رهبری نشان از مقام رفیع علمی و فقهی و وجود مغتنم و ذی قیمت این عالم فقیدو بزرگوار دارد.

• پیام تسلیت مشترک علما و فضلاء قم

درگذشت فقیه بزرگوار، مرحوم آیت‌الله آقای حاج سیدجعفر کریمی ^{علیه‌السلام}، قلب دوستداران و ارادتمندان این عالم بزرگ را به درد آورد. این عالم بزرگوار در روزگار تبعید امام خمینی ^{علیه‌السلام} و اقامت ایشان در نجف اشرف، از افراد برجسته و پرتلاش حلقه درسی و علمی ایشان بود. در سال‌های پس‌از پیروزی انقلاب نیز به حکم امام خمینی ^{علیه‌السلام} در شورای عالی اقتصاد، و نیز ریاست دادگاه عالی انتظامی قضات، ایفای نقش نمود. آیت‌الله کریمی هم‌چنین در مجلس خیرگان قانون اساسی و نیز دو دوره در مجلس خیرگان رهبری عضویت داشت و در همه این مدت، به تحقیق و تدریس و پاسخ‌دهی به استفتانات شرعی اهتمام جدی داشت. ایشان هم‌چنین چندین دهه، عضو اصلی شورای استفتانات رهبری و نیز بعثه مقام معظم رهبری در حج بودند و به خدمات ارزشمند خود در این عرصه استمرار بخشیدند.

ابراهیم امینی، سیدجواد شهرستانی، محمد محمدی ری شهری، رضا استادی، علی‌اکبر مسعودی، سیدمصطفی محقق داماد، مرتضی مقتدایی، احمد مروی، علیرضا اعرافی، محمود محمدی عراقی، شیخ مصطفی هرنزدی، سیدعباس صالحی، سیدمحمد غروی، محمدجواد فاضل، سید عبدالفتاح نواب، محسن فقهی، سیدعلی قاضی عسکر، شیخ علی کورانی، سید محمدرضا حسینی جلالی، حسین ملکا، مرتضی جوادی آملی، احمد واعظی، حمید پارسائیا، محمدعلی مهدوی راد، محمدمهدی معراجی، مهدی مهریزی، احمد عابدی، محمدحسین فلاح‌زاده، رضا مختاری، مهدی نجف، محمدحسین مظاهری، محسن الویری، محمدتقی سبحانی، رضا برنجکار، سید محمدکاظم طباطبایی، عبدالهادی مسعودی، رسول جعفریان.

گفتنی است، نمایندگی حضرت امام خمینی ^{علیه‌السلام} در شورای عالی اقتصاد، مسئولیت بررسی پرونده‌های زندانیان محاکم عمومی با حکم امام ^{علیه‌السلام} در سال ۱۳۶۲، ریاست دادگاه عالی انتظامی قضات با حکم امام خمینی ^{علیه‌السلام} در سال ۱۳۶۱، نمایندگی مجلس خیرگان رهبری در دوره‌های اول و سوم از مازندران، عضویت در جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و مسئول شورای استفتانات دفتر مقام معظم رهبری، از فعالیت‌های مرحوم آیت‌الله سیدجعفر کریمی در حیانتشان بوده است.

خود ارائه کند که بعداز نظارت فنی و محتوایی حکم اعزام تبلیغی شخص صادر خواهد شد.

مدیرکل فرهنگی تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی اصفهان با اشاره به این‌که یکی دیگری از اهداف این طرح هویت بخشی به طلاب در فضای مجازی است، گفت: در حال حاضر مجموعه‌ها و نهادها و مراکز فرهنگی در شبکه‌های اجتماعی حضور فعالی دارند ولی ما در این طرح به دنبال این هستیم که هر طلبه با نام خود و با تصویبی که در پروفایل خود قرار می‌دهد یک هویت واقعی و مشخص در فضای مجازی داشته باشد.

مدیرکل فرهنگی تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی اصفهان ابراز داشت: طبق برآورد انجام شده اسمال بیش‌از ۷۰۰ مبلغ خواهر و برادر در این طرح شرکت می‌کنند.

کمک نیم‌میلیاردی حوزه علمیه خواهران گلستان

به‌رزمایش کمک مؤمنانه

مدیرحوزه علمیه خواهران استان گلستان گفت: حوزه خواهران گلستان در زمایش کمک مؤمنانه بیش از نیم میلیارد تومان بسته‌های غذایی تهیه و بین نیازمندان تقسیم کرده است.

به گزارش خبرگزاری حوزه در گرگان، خانم سیده نفیسه حسینی واعظ، ۹ اردیبهشت در نشست خبری با اصحاب رسانه، با اشاره به فعالیت‌های مدارس علمیه خواهران استان گلستان در مقابله با کرونا، گفت: مدارس علمیه خواهران گلستان برای مقابله با کرونا در سه بخش خدمات رسانی، فرهنگی و رسانه‌ای مشغول فعالیت هستند.

مدیرحوزه علمیه خواهران گلستان، تشکیل قراگاه‌های جهادی در مدارس علمیه گلستان و اقدام به دوخت و توزیع ماسک، گان و لباس ویژه بیمارستانی را از جمله اقدامات بانوان طلبه در مقابله با کرونا عنوان کرد و ادامه داد: ماسک‌های تولیدشده بین نیازمندان و اقشار مختلف جامعه اعم از کارگران، رانندگان تاکسی و غیره توزیع شده و گان‌های تولیدی نیز در اختیار نهادهای ذی‌صلاح قرار گرفت.

وی با اشاره به دوخت و توزیع بیش از ۵۰ هزار ماسک و لباس ویژه پزشکان توسط طلاب مدارس علمیه خواهران گلستان، خدمت به مردم را از جمله وظایف مهم حوزه‌های علمیه برشمرد و تصریح کرد: خوشبختانه بانوان طلبه گلستانی همیشه در امر خدمت به مردم پیشگام بودند.

مدیرحوزه علمیه خواهران گلستان با اشاره به فرمان رهبر معظم انقلاب مبنی بر اجرای رزمایش مواسات و همدلی، یادآور شد: مدارس علمیه

^[1] مدیرکل فرهنگی تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی اصفهان خبر داد

^[2] مدیرکل فرهنگی تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی اصفهان با اشاره به این‌که یکی دیگری از اهداف این طرح هویت بخشی به طلاب در فضای مجازی است، گفت: در حال حاضر مجموعه‌ها و نهادها و مراکز فرهنگی در شبکه‌های اجتماعی حضور فعالی دارند ولی ما در این طرح به دنبال این هستیم که هر طلبه با نام خود و با تصویبی که در پروفایل خود قرار می‌دهد یک هویت واقعی و مشخص در فضای مجازی داشته باشد

امام صادق علیه السلام

مِنْ مَشَى فِي حَاجَةِ أَحِبِّهِ الْمُؤْمِنِ كَتَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَرَفَعَ لَهُ عَشْرَ ذُرَجَاتٍ وَحَفَّ غَنَّهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ وَأَغَطَّاهُ عَشْرَ شَفَاعَاتٍ.

کسی که در پی رفع حاجت برادر دینی خود قدم بردارد خداوند بزرگ برای او ده حسنه می نویسد و به او ده درجه عطا می فرماید و از ده گناه او صرف نظر می کند و شفاعت ده نفر را از او می پذیرد.

<div><div> </div></div>	بحارالانوار، ج ۰۷۴، ص ۲۸۵	<div><div> </div></div>
---	---------------------------	---

آیت‌الله‌العظمی‌صافی‌گلپایگانی

اصلاح وضع اجتماعی در آئینه روزه‌داری

روزه‌داری فواید، مصالح روانی و اخلاقی، جسمی، اجتماعی، اقتصادی، بهداشتی، درمانی و حتی سیاسی است

و باید در هر یک از این فواید، به‌صورت جداگانه و مستقل به بحث پرداخت و تذکر و توجه به این فواید یقین مسلمان را به دین اسلام، زیاد و اطمینانش را به حکمت خدا در تشریح این فریضه بزرگ قوی‌تر می‌سازد.

در این مقال، می‌خواهیم برخی از حکمت‌های اجتماعی روزه را یادآور شویم؛ تا در روشنائی آن به اوضاع اجتماعی کنونی

نیز توجه کنیم و از ماه رمضان و آیین روزه‌داری برای اصلاح وضع اجتماعی خود کمک بگیریم:

- ۱. یکی از فواید اجتماعی روزه این است که روزه، اراده اجتماع را قوی و

همت جامعه را بلند و برخواه‌ا، امیال و شهوات، حاکم و مسلط می‌سازد.

کسی که توانست مدت چهارده ساعت کم‌تر یا بیشتر در شدت گرما، طعام و غذا را ترک و زحمت و رنج تشنگی را تحمل کند و از لذایذ جنسی خودداری نماید، می‌تواند برای خاطر مصالح بزرگ اجتماعی و برای حفظ شرف و آبروی خود و جامعه نیز، شکیبایی ورزد و زحمات، دشواری‌ها و ناراحتی‌ها را برای نیل به مقاصد عالی اجتماعی متحمل گردد.

بدیهی است هراجماعی که بخواهد درراه ترقی قدم به جلوبردارد و باحرکات و نهضت‌های مترقیانه به پیش رود، به قوت اراده، عزم آهنین و همت بلند نیاز دارد؛ قوت و همتی که او را به اقدامات بزرگ و نهضت‌های خطیر برانگیزد و از تصور شکست ضعف و عقب‌نشینی در برابر عوامل مایوس‌کننده و مخرب مصون بدارد. یگانه چیزی که سبب امتیازافراد واجتماعات ازیکدیگر و باعث پیروزی و غلبه آن‌ها برمشکلات است، قوت اراده و عزم سخت است که هر ملتی از آن بیشتر برخوردار باشد، بیشتر می‌تواند با مشکلات و مصایب دست و پنجه نرم کند و مصالح عالی عمومی را با بذل مصالح و منافع شخصی و ترک هواهای نفسانی بازخیرد نماید.

نقش روزه و تأثیر آن در تکمیل و تقویت اراده، بسیار مهم است؛ زیرا روزه تمرین صبر و خویشتن‌داری و قوت اراده و ایجادکننده عزم محکم به‌واسطه ترک لذایذ حلال، و سبب صبر و شکیبایی در ترک لذایذ حرام است.

- ۲. یکی دیگر از فواید اجتماعی روزه، تذکر و یاد کردن حال فقرا و طبقه محروم و توجه به شرافت نفس و علو طبع بینوایان صابرو شکیباست.

اگرروزه‌دار متمکن وتوان‌گرفقط در ماه رمضان به صبر و شکیبایی می‌پردازد و از خوردن غذاهای لذیذ و اعمال غریزه جنسی خودداری می‌کند، فقیر و محروم صابرو با ایمان، علاوه بر اجرای برنامه ماه رمضان، در دوره [طول] سال [نیز]، بر محرومیت‌هایی که دارد، صبر می‌کند و از حدود شرع تجاوز نمی‌نماید و زبان به شکایت از خدا نمی‌گشاید و به مال کسی چشم طمع ندوخته و به اغنیا و ثروتمندان حسد نمی‌ورزد.

پس روزه‌دار توان‌گرو فهمیم درمی‌یابد که چه‌بسا، این دسته از فقرا و محرومان مؤمن، به‌واسطه صبر بر محرومیت‌ها در قوت اراده و شرافت طبع و بلندی همت براوفضیلت داشته باشند؛ زیرا هرچه کام‌گیری‌های نفسانی بیشتر باشد و طبع، معتاد به هواپرستی و مشغول به التذاذات جسمانی شود، مقاومت در برابرآن دشوارتر و اراده ضعیف‌تر و توانایی انسان به تحمل مشکلات و سختی‌ها و اقدام به اعمال نیک و بزرگ کمتر می‌شود.

چنان‌چه در تاریخ بزرگان دیده شده و به تجربه نیز ثابت گردیده، در خاندان‌هایی که با ناز و نعمت فراوان خو گرفته باشند، افراد برجسته، باهمت، شجاع و بااراده کمتر پیدا شده و در خانواده‌هایی که با اختیار یا بدون اختیار، به ترک لذایذ و بی‌اعتنایی به امور مادی و تن‌پروری مبادرت شده، نوابغ و مردان باشخصیت و بالاراده، بیشتر ظهور کرده‌اند.

پس روزه‌دار، هم به عزت نفس و شرافت فقرای فاضل آگاه گشته و هم از سختی و رنج آن طبقه محروم اجتماع، خیردار می‌شود و به فکر کمک به آن‌ها می‌افتد.

در حدیث است که «حمزه بن محمد» به حضرت امام حسن عسکری علیه السلام نوشت: چرا خدا روزه را واجب فرموده؟

پاسخ رسید:

لِيَجِدَ الْغَنِيُّ مَضْضَ الْجُوعِ فَيُحِبُّوهُ عَلَى الْفَقِيرِ؛ برای این‌که توان‌گر درد گرسنگی را بیابد و به فقیر عطفوت نماید.

و از حضرت صادق علیه السلام روایت است که فرمود:

إنما فَرَضَ اللهُ الصَّيَامَ لِيَسْتَوِيَ بِهِ الْغَنِيُّ وَالْفَقِيرُ...^۲؛ خداوند روزه را واجب گردانید تا به‌وسيله آن، غنی و فقیر مساوی گردند.

- ۳. از دیگر فواید روزه آن است که روزه‌دار، حقیقت آزادی و حریت را درک می‌کند و روزه او را از شهوات، عادات و پرستش‌های نفس آزاد می‌سازد و روح او را ازتقا داده و فکرش را روشن می‌نماید و در پیکراجماع، روح آزادی می‌دمد و همه را به خضوع در پیشگاه آفریدگار، که جز او کسی سزاوار پرستش نبوده

<div><div> </div></div>	سخن بزرگان	<div><div> </div></div>
<div><div> </div></div>	آیت‌الله‌العظمی‌بجعت <small>علیه السلام</small>	<div><div> </div></div>
<div><div> </div></div>	ایشان در درس خارج فقه به طلاب فرمودند: آیا می توانیم سالم بار خود را به منزل برسانیم و در عین حال به امور مسلمانان و مؤمنین بی تفاوت باشیم. آیا امکان دارد بدون اهتمام به امورمسلمانان به مقصود خود برسیم؟!	<div><div> </div></div>
<div><div> </div></div>	در محضر آیه الله العظمی بجعت، ص ۵۱	<div><div> </div></div>

ملح و سپاس، وسیله تقرب به آن‌ها نباشد و مبالغه و گزافه‌گویی و نیایش و تواضع نسبت به آن‌ها از بین برود، چنین جامعه‌ای به سوی ترقی واقعی خود بهتر قدم برمی‌دارد.^۵

از این جهت در اسلام به اخلاص در نیت و توحید در عبادت، اهمیت بسیار داده شده است.

قرآن مجید می‌فرماید:

«وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيُعْبَدُوا اللهُ مَخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ»^۶؛ و فرمان نیافته بودند، جزاین‌که خدا را بپرستند و درحالی‌که به توحید گراییده‌اند.

معنای خالص قرار دادن دین، برای خدا این است که انسان‌ها اعمال و رفتارهایی که جنبه معنوی و وجهه ربوبی داشته و نمایش پرستش و حاکمی از حسن ضمیر و صفای باطن است، فقط برای خدا به‌جای آورند و در برنامه‌های بازرگانی و روابط اجتماعی، سیاسی و نظامی، فقط به احکام خدا ملتزم باشند و از غرور و حب جاه و جنبه‌های شخصی، خود را پاک کرده و از التزام به آن چه بیرون از احکام خدا و حدود شرع است، پرهیز نمایند و در هر کار و عمل و هر حرکتی، رضای خدا را شرط بدانند.

در روزه و برنامه‌های ماه رمضان، درس این معانی و آموزش این حقایق عالی و این حکمت‌های بزرگ نهفته است و به‌قدری این عبادت از ریا دور است که خدا آن را برای خود و مخصوص خود معرفی فرموده است؛ با این‌که تمام عبادات باید برای خدا انجام شود.

از حضرت امام صادق علیه السلام روایت شده است که خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید:

«الصَّوْمُ لِي وَأَنَا اجْرِي عَلَيْهِ»^۷؛ ز هر حرف بشارت ده سراسر بود لفظ انا اجزی نکوتر.^۸

- ۵. یکی دیگر از فواید اجتماعی روزه، حصول ملکه حسن خلق و عفو و گذشت و دوری از کینه‌توزی، تندخویی، بدزبانی، ستیزه‌جویی، غیبت و دشنام است؛ زیرا از جمله تعالیمی که به‌طور مؤکد به روزه‌دار داده شده، این است که مواظب چشم، زبان و گوش خویش باشد و اگر از کسی نادانی و بی‌دبی دید یا دشنام و سخن زشتی شنید، به او پاسخ ندهد.

در حدیث است که حضرت ابی‌عبدالله علیه السلام فرمود: «إِذَا صُمْتَ فَلْيَصُمْ سَمْعَكَ وَيَسْرِكْ وَيَسْعِرْكَ وَعَدِّدْ أَشْيَاءَ غَيْرَ هَذَا» وَقَالَ: «لَا يَكُونُ نَوْمٌ صَوِيكاً كَيْتُومَ فَطْرِكٍ»؛^۹ وقتی روزه می‌گیری باید گوش تو و چشم تو موی توروژه بگیرد. چیزهای دیگر را بشمرد و فرمود: البته روز تو مثل روزی که روزه نیستی، نباشد. و از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت است که فرمود: «ما من عبد صائم يُشْتِمُ فَيَقُولُ: اِنِّي صَائِمٌ سَلَامٌ عَلَيْكَ لِأَنَّشَيْئَكَ كَمَا تَشْتِمُنِي اِلَّا قَالَ رَبُّ تَعَالَى: اسْتَجَازَ عِبْدِي بِالصَّوْمِ مِنْ شَرِّ عِبْدِي قَدْ أَجَرْتَهُ النَّازِ»؛ بنده روزه‌داری نیست که به او دشنام داده شود و او به دشنام‌دهنده بگوید: من روزه هستم. سلام بر تو! من دشنام نمی‌دهم؛ چنان‌چه تو دشنام می‌دهی؛ مگر این‌که پروردگار تعالی می‌فرماید: بنده من، به‌وسيله روزه از شربنده به من پناه جست. من به تحقیق او را از شر آتش پناه دادم.

ذکر فواید و حکمت‌های اجتماعی روزه نشان می‌دهد که روزه یک کلاس تربیتی، اجتماعی، عملی، تعلیم سلوک و معاشرت هر چه بهتر و منزه‌تر و انسانی‌تر است. از این رو در صدر اسلام اجتماع اسلامی از حیث سلوک اجتماعی و معاشرت افراد با یکدیگر و روابط آن‌ها با هم راقی‌ترین اجتماعات بود و مدرسه عبادات اسلام، از جمله کلاس «روزه»، مسلمانان را شایسته آن نمود که رسالت اسلام را به دنیا ابلاغ کنند و از ثمرات اخلاقی و برکات درس‌های آن، که عبارت از ایثار، فداکاری، استقامت، تملک نفس، کوشش در راه هدایت و بیداری ملت‌ها و آزادی اجتماعات از ظلم سران و فرمان‌روایان و پیکار با جهل، فساد عقیده و رذایل اخلاقی است. جهانیان را به حقیقت اسلام متوجه سازند.

این معانی بلند را در ضمن ادای مسلمانان صدر اسلام، عبادات و برنامه‌های نماز، روزه، حج و… در گرفته و در پیاده کردن آن می‌کشیدند.

اکنون نیز ماه رمضان این آثار را داراست و طبق آمارهایی که داده می‌شود، از میزان و تعداد جرایم و جنایات در این ماه کم می‌شود.

مسلمان در وضع اجتماعی کنونی به تلمذ در مدرسه عالی روزه ماه مبارک، بیش از گذشته احتیاج دارند و هتک حرمت این ماه با افطار روزه، مبارزه با این مدرسه تربیتی اسلامی و مخالفت با تهذیب نفوس و تزکیه اخلاق و تکامل و ترقی جامعه بوده و معاندت با خدا و اهانت و استخفاف فرمان خالق جهان و جهانیان است. (اعاذنا الله منه) .....

پی‌نوشت‌ها

- ^۱ برای مطالعه در فواید دیگر روزه، به مقالات قبل و بعدی مراجعه نمایید.
- ^۲ وافی، ج ۰۷، ص ۰۶، ۲.
- ^۳ وافی، ج ۰۷، ص ۰۷، ۲.
- ^۴ سوره فرقان، آیه ۲۳؛ سوره جاثیه، آیه ۲۳.
- ^۵ از کلام امیرالمؤمنین علیه السلام و در یکی از خطبه‌هایی که شایسته است، هر شیعه آزادی‌خواه آن را از حفظ داشته باشد: وَاَنْ مِنْ اسْخَفَ حَالَاتِ الْإِلَآهَةِ عِنْدَ صَالِحِ النَّاسِ، اَنْ يَنْظُنَّ يَهْمَ حُبِّ الْفَخْرِ وَيُؤَيِّضُ أَمْهَمَ عُلَى الْكِبَرِ وَقَدْ كَرِهَتْ اَنْ يَكُونَ جَالٍ فِي فَلْتِكُمْ اِنِّي اُحِبُّ الْإِطْرَاهُ وَاسْتِمَاعَ الشَّاءِ وَ لَسْتُ بِخَدِّكَ ذَلِكَ (الی آن قال): فَلَا تَكَلَّمُونِي بِمَا تَكَلَّمُ بِهِ الْخَبَائِرُ وَلَا تَتَخَفَّنُوا مِنِّي بِمَا يَتَخَفَّنُ بِهِ عِنْدَ أَهْلِ الْبَادِرَةِ (الی ان قال) فَأَنَا مَا أَتَى وَأَنْتُمْ عَيْبِدٌ مَلْمُوكُونَ لِرَبِّ لَا رَبَّ غَيْرُهُ نَهَجِ الْبِلَاغَةِ، خطبه ۲۱۴.
- ^۶ سوره بینه، آیه ۵.
- ^۷ وافی، ج ۰۷، ص ۰۵، ۱.
- ^۸ از کنج دشت مرحوم آیت‌الله والد علیه السلام.
- ^۹ وافی، ج ۰۷، ص ۰۳۳، ۳۴.
- ^{۱۰} کافی، ج ۰۳، ص ۰۸۸.

افروزگار

- سال هجدهم
- شماره ۶۴۴
- دوشنبه ۱۵ اردیبهشت ۱۳۹۹
- صفحه ۲۰۰۰ تومان

Ofogh-e Hawzah Weekly
<div><div>   </div></div> <ul style="list-style-type: none">
صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه مدیر مسئول: سیدمفید حسینی‌کوهساری مدیر رسانه و اطلاع‌رسانی حوزه‌های علمیه: محمدرضابرته سردبیر: رمضانعلی عزیزی • با همکاری هیئت تحریریه تلفن: ۰۵۳۸-۳۲۹۰ • شماره: ۰۳۲۹-۰۱۵۳۳ • صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱ نشانی: قم، بلوار جمهوری، کوچه ۰۲، پلاک ۱۵ پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir امور هنری: سید امیر سجادی کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: گلریز ۰۴۴۲۲۷۹۵۴۶۶

عطر یار

غم هجر

آیت‌الله‌العظمی صافی‌گلپایگانی

دلم ز هجر تو ای یار خوب رو خون است
نیرسی از من مسکین که حال تو چون است
شیم ز هجر تو روز است و روز هم چون شام
ز دوریت غم و دردم هماره افزون است
بیا به کلبه بیمار خویش از سر مهر
که از فراق تو حالش بسی دگرگون است
به من ببین که ز هجران روی دلجویت
ز چشمم اشک روان هم‌چو شط جیحون است
ای امین خدا ای که زیر رایت تو
مسیح و آدم و نوح و کلیم و هارون است
طفیل هستی تو جن و انس و حور و ملک
سپهر و مهر و مه و کوه و دشت و هامون است
خوشا به دور تو و عصر و عهد و دولت تو
که حکم، حکم خداوند و عدل و قانون است
مباش لطفی صافی ز عاقبت نومید
به جان دوست که احوال، نیک و میمون است

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

تقویت فضای همدلی برای کمک به نیازمندان

از نشانه‌های جامعه ایمانی است

آیت‌الله محسن فقیهی در گفت‌وگو با خبرگزاری شبستان، با عنایت به فرمایش رهبر معظم انقلاب مبنی بر انجام رزمایش کمک مومنانه در کشور و با تأکید بر این‌که یکی از نشانه‌های بارز انسان مؤمن، کمک به فقرا و تلاش خالصانه و بی‌ریا در جهت رفع گرفتاری و مشکلات مردم است، اظهار داشت: با توجه به این که پس از شیوع ویروس کرونا و تشدید مشکلات اقتصادی ناشی از آن، کسب و کار و معیشت بسیاری از مردم تحت الشعاع قرار گرفته و در این بین، به خصوص گروهی با مشکلات مضاعفی روبرو شده‌اند، لذا ما به عنوان یک مسلمان و شیعه موظف هستیم که بیش از پیش‌های این گونه افراد و نیز محرومان و نیازمندان جامعه را داشته باشیم.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم همچنین افزود: اساساً کسی که منظر ظهور امام زمان علیه السلام است و خود را شیعه و محب حضرت می‌داند، باید همواره نسبت به رفع غدغده‌ها و گرفتاری‌های مردم به‌ویژه افشار ضعیف و آسیب پذیراهتمام داشته باشد و در این راه از هیچ تلاشی برای کاستن از رنج و گرفتاری مردم و مستضعفان فریگذار نکند.

استاد حوزه علمیه قم با بیان این که بر اساس آموزه‌های دینی ما باید در انجام کار خیر و به ویژه یاری رساندن به افشار ضعیف و محروم جامعه، شتاب کنیم، گفت: امام باقر علیه السلام در حدیث گویباری می‌فرمایند: هرگاه تصمیم به کار نیکی گرفتی، درنگ مکن و در انجام آن بشتاب، چون نمی‌دانی که چه پیش خواهد آمد.

این استاد حوزه افزود: این نیکی و احساس به دیگران علاوه بر اجرو ثواب بالایی آخروی در همین دنیا نیز برای انسان برکاتی به همراه دارد، از جمله آن فرمایش امیرالمؤمنین علی علیه السلام که فرمودند: هر کس نیکی خویش را به دیگران نثار کند، دل‌ها به او گرایش می‌یابد.

وی همچنین با تأکید بر این که تقویت فضای همدلی در کشور به منظور یاری رساندن به فقرا و محرومان از جمله نشانه‌های بارز جامعه ایمانی است، خاطرنشان کرد: در این اوضاع و احوال که گرفتاری‌های اقتصادی مردم بیشتر شده، چه خوب و لازم است که ما مراقب اوضاع همسایه‌ها، دوستان و قوم خویش هم باشیم و اگر در اطراف ما کسی به مشکل برخورد و از تأمین نیازهای معیشتی خود عاجزاست به شکل فردی و یا گروهی در حد توان به او کمک نماییم.

وی با بیان این‌که به خصوص دستگیری از نیازمندان و رفع محرومیت محرومان، باعث می‌شود که ما در برنج و قیامت، توشه مناسبی برای گذر از مراحل سخت پس از دنیا داشته باشیم، گفت: خدای متعال در آیه ۲۵۴ سوره مبارکه بقره می‌فرماید: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از آن‌چه به شما روزی دادیم، انفاق کنید، پیش از آن‌که روزی فرارسد که در آن نه داد و ستدی هست تا بتوانید سعادت و نجات از کفر را برای خود خریداری کنید و نه دوستی و رفاقت‌های مادی برایتان سودی دارد…

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم هم چنین در پایان با تأکید بر لزوم ترویج فرهنگ انفاق و احساس و نیکوکاری در جامعه، افزود: این آیه و آیاتی از این قبیل برای تذکر به همه ماست که بدانیم برای حسابرسی در روز قیامت به شدت نیازمند اعمال نیک و انفاق و احسان هستیم و انشاءالله باید بکوشیم که روز به روز این فرهنگ ارزشمند در جامعه ما توسعه و ترویج پیدا کند.